

21. Yüzyıl Türk Operalarındaki Mitolojik Unsurlar

Sultan Ayça Sungur

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Kent Arkeolojisi
ve Kültürel Miras Yönetimi Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Ocak 2024
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Kent Arkeolojisi ve Kültürel Miras Yönetimi Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Bülent Kızılduman
Sanat Beşeri ve Sosyal Bilimler Bölüm
Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Kent Arkeolojisi ve Kültürel Miras Yönetimi Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Doç. Dr. Başak Gorgoretti
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Başak Gorgoretti

2. Doç. Dr. Bülent Kızılduman

3. Yrd. Doç. Dr. Pınar Beşevli

ÖZ

Opera, efsanelerden, tarihsel olaylardan, mitolojiden veya güncel konulardan ilham alabilen; sözlerinin büyük bir kısmı veya tamamı şarkılarla seslendirilen, genellikle orkestra eşliğinde sahnelenen, görsel sanatları içeren ve dansı da içerebilen, edebi değere sahip metinleri sanatsal olarak aktarım yoluyla devam ettiren tiyatro formundaki sözlü müzik eseridir.

Araştırmanın amacı, 21.Yüzyıl'da Türk operalarında işlenen mitolojik unsur ve imgelerin, çözümlenerek saptanması ve incelenecek olan mitolojik öğelerin kültürel miras yönetimi kapsamında ele alınan sürdürülebilirlik çerçevesinde günümüze aktarımının opera gibi müziksel unsurlarla gerçekleşebileceğini ve sürdürülebileceğini ortaya koymaktır. Bu araştırmanın problemi “21.Yüzyıl Türk operalarında yer verilen mitolojik unsurlar nelerdir?” sorusudur.

Araştırmaya “Ninatta” operasının bestecisi Evrim Demirel ve libretisti Ahmet Ümit, “Başka Dünya” operasının bestecisi Selman Ada ve libretisti Tarık Günersel, “İnanna” operasının bestecisi Çetin Işıközlü yapılan görüşmelerle dahil olmuşlardır. Araştırmada yöntem olarak; doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış, görüşmede opera bestecilerine ve libretistlerine sorular yöneltilmiştir. Görüşmelerde ses kaydı alınmış, ses kayıtları sonrasında dikte edilerek veriye dönüştürülmüştür. Doküman analizi ve görüşme sonucunda elde edilen veriler ışığında, bulgular yorumlanmıştır.

Saptanan mitolojik unsurlar; karakter, kostüm, dekor analizi, librettolarda kullanılan dil, kültürel dayanaklar ve somut olmayan kültürel miras kapsamında sürdürülebilirlik olgusuna katkısı bağlamında incelenmiştir. Bu araştırma, somut olmayan kültürel miras alanında, opera – mitoloji ilişkisini ortaya koyması noktasında

öncü bir çalışma niteliğindedir. Araştırmada, gelenek ve göreneklerin, tören ve ritüellerin, nesilden nesile kültür aktarımı ile sürdürüğü ve günümüzde kültürel sürdürülebilirliğin opera gibi müzik yapıtları ile de gerçekleştiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Türk Operaları, Mitoloji, Somut Olmayan Kültürel Miras, Kültürel Miras Yönetimi, Sürdürülebilirlik

ABSTRACT

Opera is a theatrical stage work that can be inspired by legends, historical events, mythology or current events, with most or all of its lyrics sung with melody; it is usually accompanied by an orchestra and includes visual arts.

The aim of the research is to analyze and determine the mythological elements and images used in Turkish operas in the 21st century and to reveal that the transfer to the present day of the mythological elements to be examined can be achieved and sustained through musical elements such as opera, within the framework of the concept of sustainability, which is considered within the scope of cultural heritage management. The problem of this research is the question "What are the mythological elements included in 21st Century Turkish operas?"

Evrin Demirel, the composer of the opera "Ninatta" and Ahmet Ümit, his librettist, Selman Ada, the composer of the opera "Another World" and Tarık Günersel, his librettist, and Çetin Işıközlü, the composer of the opera "İnanna", took part in the study through interviews. Document analysis and semi-structured interview techniques were used as methods in the research, and questions were asked to opera composers and librettists during the interview. Voice recordings were made during the interviews, and the voice recordings were then dictated and converted into data. The findings were interpreted in the light of the data obtained as a result of document analysis and interviews.

The identified mythological elements were examined in the context of character, costume, decor analysis, language used in the librettos, cultural bases and their contribution to the phenomenon of sustainability within the scope of intangible cultural heritage. This study is a pioneer in study the opera-mythology relationship in

the field of intangible cultural heritage. The research concluded that traditions, customs, ceremonies and rituals continue through cultural transmission from generation to generation, and today, cultural sustainability is also realized through musical works such as opera.

Keywords: Music, Turkish Operas, Mythology, Intangible Cultural Heritage, Cultural Heritage Management, Sustainability,

TEŞEKKÜR

Üniversite lisans ve yüksek lisans hayatımda, ışığıyla yolumu aydınlatan danışmanım Doç. Dr. Başak Gorgoretti'ye çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecimde desteklerini benden esirgemeyen Doç. Dr. Bülent Kızılduman' a teşekkür ederim.

Kıymetli zamanlarını ayırarak benimle görüşmeler gerçekleştiren ve bu araştırmanın çatısını oluşturmamı sağlayan araştırmada incelenilen operaların bestecileri Sayın Çetin Işıkoğlu'ye, Sayın Selman Ada'ya ve Sayın Evrim Demirel'e; araştırmada incelenilen operaların libretistleri Sayın Tarık Günersel'e ve Sayın Ahmet Ümit'e araştırmama katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Değerli görüşleriyle araştırmamı doğru bir şekilde yönlendirmemi sağlayan; Dr. Öğr. Üyesi Pınar Beşevli'ye, Dr. Öğr. Üyesi Fulya Açıksöz'e, Öğr. Gör. Dr. Ayşe Hande Orhan'a ve Doç. Dr. Bertan Rona'ya yönlendirmeleri için teşekkür ederim.

Besteciler ile iletişim kurmamda yardım ve emeği bulunan Prof. Dr. Serdar Çetin Aydar'a teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, her koşulda yanımda olan canım aileme, annem ve babama, kardeşime sonsuz teşekkürlerimle. Siz olmasaydınız bu çalışma ortaya çıkamazdı.

Çekirdek Ailem'e

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ	xii
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı.....	1
1.2 Araştırmanın Önemi.....	1
1.3 Araştırmanın Problem ve Alt Problemleri	2
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	2
1.5 Terminoloji.....	2
2 KURAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1 Opera	3
2.2 Mitoloji.....	8
2.3 Mitoloji ve Müzik İlişkisi.....	9
2.4 Mitoloji ve Opera İlişkisi	11
2.5 Somut Olmayan Kültürel Miras	14
2.6 Kültürel Sürdürülebilirlik	14
2.7 Günümüz Türk Operalarının Kültürel Taşıyıcılık Rollerini	17
2.8 İlgili Araştırmalar	17
3 YÖNTEM.....	21
4 ÜÇ TÜRK OPERASINDA SÜMER, HİTİT VE ANTİK YUNAN MİTOLOJİLERİNİN İZLERİNİN İNCELENMESİ.....	24

4.1 Ninatta Operası.....	25
4.1.1 Ninatta Operasının Konusu	25
4.1.2 Ninatta Operasındaki Mitolojik Karakterler	26
4.1.3 Ninatta Operası “Arinna” Karakterinin Kostüm Analizi.....	26
4.1.4 Ninatta Operası Dekor Analizi	27
4.1.5 Ninatta Operasının Librettosunda Kullanılan Dil	30
4.1.6 Ninatta Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Öğelerin Kültürel Dayanağı.....	31
4.2 Başka Dünya Operası	34
4.2.1 Başka Dünya Operasının Konusu	34
4.2.2 Başka Dünya Operasındaki Mitolojik Karakterler	35
4.2.3 Başka Dünya Operası “Zeus ve Hera” Karakterlerinin Kostüm Analizi	35
4.2.4 Başka Dünya Operası Dekor Analizi	36
4.2.5 Başka Dünya Operasının Librettosunda Kullanılan Dil.....	38
4.2.6 Başka Dünya Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Öğelerin Kültürel Dayanağı	38
4.3 İnanna Operası.....	38
4.3.1 İnanna Operasının Konusu	38
4.3.2 İnanna Operasındaki Mitolojik Karakterler	39
4.3.3 İnanna Operası “İnanna” Karakterinin Kostüm Analizi.....	39
4.3.4 İnanna Operası Dekor Analizi	40
4.3.5 İnanna Operasının Librettosunda Kullanılan Dil	41
4.3.6 İnanna Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Öğelerin Kültürel Dayanağı.....	41

5 NİNATTA, BAŞKA DÜNYA VE İNANNA OPERALARINDA ELE ALINAN MİTOLOJİK UNSURLARIN KÜLTÜREL MİRAS YÖNETİMİ KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OLGUSUNA KATKISI	44
6 SONUÇ	47
KAYNAKLAR.....	52
EKLER.....	56
Ek A: İncelenen Operaların Besteci ve Libretistlere Yöneltilen Sorular.....	57
Ek B: Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul İzni	59
Ek C: Doğu Akdeniz Üniversitesi BAP-C Sözleşmesi 1 / 2	60
Ek D: Doğu Akdeniz Üniversitesi BAP-C Sözleşmesi 2 / 2	61
Ek E: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 1 ...	62
Ek F: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 2 ...	63
Ek G: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 3 ..	64
Ek H: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 4 ..	65
Ek İ: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 5 / 166	
Ek J: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail Yazışmaları 5 / 2	
.....	67
Ek K: “Ninatta” Operası Afişi 1	68
Ek L: “Ninatta” Operası Afişi 2	69
Ek M: “Başka Dünya” Operası Afişi.....	70
Ek N: “Ninatta” Operası Librettosu	71
Ek Ö: “Başka Dünya” Operası Librettosu.....	83
EK P: “İnanna” Operası Librettosu	127

KISALTMALAR

DOB	Devlet Opera ve Bale
SOKÜM	Somut Olmayan Kültürel Miras
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
yy.	Yüzyıl

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. “Ninatta” Operası, “Arinna” Karakterinin Kostümü (İstanbul DOB Arşivi)	27
Şekil 2. “Ninatta” Operası Dekorü (İstanbul DOB Arşivi).....	28
Şekil 3. “Ninatta” Operası İkinci Perde Dekorü Savaş Görüntüleri (“Ninatta” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)	28
Şekil 4. “Ninatta” Operası İkinci Perde Dekorü Savaş Görüntüleri (“Ninatta” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)	29
Şekil 5. “Ninatta” Operası, Opera Başlangıç Sahnesi Hitit Tableti (“Ninatta” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)	29
Şekil 6. “Ninatta” Operası, Opera Başlangıç Sahnesi Hitit Tableti (“Ninatta” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)	36
Şekil 7. “Başka Dünya” Operası, Arka Plana Yansıtılmış Astronot Görüntüsü (“Başka Dünya” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü).....	37
Şekil 8. “Başka Dünya” Operası, Arka Plana Yansıtılmış Zeus ve Hera Heykelinin Görüntüsü (“Başka Dünya” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü).....	37
Şekil 9. “İnanna” Operası, “İnanna” Karakterinin Kostümü (Ankara DOB Arşivi). 40	
Şekil 10. “İnanna” Operası, “Dumuzi” Karakterinin Giydiği Kral Pelerininin Arkadan Görünümü (“İnanna” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü).....	40
Şekil 11. “İnanna” Operası Dekorü (Ankara DOB Arşivi).....	41

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada 21.yy.'da Türk operalarında işlenen mitolojik unsur ve imgelerin, çözümlenerek ortaya konulması hedeflenmektedir. Araştırmanın amacı 21. yy. Türk operalarında işlenen mitolojik unsurların kültürel miras yönetimi kapsamında ele alınan sürdürülebilirlik çerçevesinde günümüze aktarımının opera gibi müzik yapıtlarıyla gerçekleşebileceğini ve sürdürülebileceğini ortaya koymaktır.

1.2 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, 21.yy.'da bestelenmiş olan Türk operalarında işlenmiş mitolojik unsurların saptanması yoluyla Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) kapsamında ele alınan sürdürülebilirlik olgusunun nasıl ortaya konduğunu göstermek bakımından önem taşımaktadır.

Literatür incelendiğinde SOKÜM'ün sürdürülebilirliği noktasında müzik ve mitoloji ilişkisinin ele alındığı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın sonucunda ortaya konulacak bulgular ile bu araştırmanın SOKÜM alanında, opera – mitoloji ilişkisi bağlamında öncü olması hedeflenmektedir. Bu araştırmayla 21.yy. Türk operalarında işlenmiş olan mitolojik unsurların kültürel mirasın sürdürülebilirliği konusunda ele alınacak olmasının literatüre bu bağlamda katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda toplumun kültürlenme süreci ve SOKÜM kavramı hakkında farkındalık kazanması açısından önem arz etmektedir.

1.3 Araştırmanın Problem ve Alt Problemleri

Bu araştırmanın problem durumu; “21.yy. Türk operalarında yer verilen mitolojik unsurlar nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir: “21.yy. Türk operalarında hangi mitolojik unsurlar konu edinilmiştir?”, “Besteciler mitolojiyi eserlerinde nasıl işlemişlerdir?”, “21.yy. operalarında ele alınan mitoloji öğesinin kültürel miras yönetimi kapsamında sürdürülebilirlik olgusuna katkısı nedir?”

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılığı; 21.yy.’da bestelenmiş olan ve konusu mitolojiyi işleyen Türk operalarını içermektedir.

1.5 Terminoloji

Libretto: Opera, operet, oratoryo, bale, müzikal, mask gibi müziksel sahne eserlerinin yazılı metinlerine verilen ad.

Perde: Operanın kaç bölüm olarak sahneleneceğini belirten terimdir.

Prolog: Öndeyiş.

Reçitatif: Opera, oratoryo gibi sahne eserlerinde öykü, konu, ya da eser içerisindeki bir metni şarkı söyler gibi seslendirme biçimi.

Tablo: Operada bir sahnenin belirli bir durumunu veya anını ifade eden terimdir.

Uvertür: Uvertür, opera, bale veya konçertonun açılışındaki giriş parçası.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Opera

Opera terimi, İtalyanca kökenli olup, Latince "opus" (eser) veya "operis" (eserler) kelimelerinden türetilmiştir. Bugün bile "eser" anlamına gelen "opus" terimiyle anılmaktadır. Operaların temelini oluşturan en önemli unsurlardan biri librettolardır. Opera yaratımının ilk aşamasını libretto oluşturur ve libretist opera sanatının tüm inceliklerini librettosunu yazarken göz önünde bulundurarak librettosunu detaylandırır. Opera terimi, ilk olarak İtalya'da "müzik sahne eseri" anlamında kullanılmış olup, "opera in musica" dan türetilerek başından sonuna kadar müzikle dolu, genellikle özel olarak yazılmış ve libretto (opera metni) adı verilen, birçok konulu tiyatro eserlerinin metni üzerindeki sözleri içeren; şarkıcılara çalgı müziği eşliğinde şarkı söyleme ve sahnede oynama amacıyla bestelenmiş bir sözlü müzik eseridir. Opera eserlerinin genellikle bir uvertürle başladığı ve opera süresince orkestral bölümler veya geçişler gibi çalgısal segmentlere yer verildiği gözlemlenir. Ayrıca, bazı operalarda bale sahnelerine de rastlanabilir (Atak, 2007).

Opera sanatının, araştırmacılar tarafından uzun yıllar boyunca toplumlar üzerindeki kültürel ve politik etkisinin belirlendiği bir gerçektir. Opera da dâhil olmak üzere tüm performans sanatları, ortaya çıktığı andan itibaren insanları eğlendirme amacının yanı sıra en azından bir alt metin olarak öğretici ve gösterici bir amacı bünyesinde barındırmıştır. Opera eserleri, müzik, tiyatro, dans, edebiyat ve neredeyse tüm sanat disiplinlerinin iş birliğiyle yaratılan ve sahnelenen kompleks yapılar olarak

bilinir. Bu eserler, sadece estetik doyum sağlamakla kalmaz, aynı zamanda insanlar üzerinde derin bir etki bırakır. Bu etki, sanatın çeşitli alanlarının insan duyuları ve algısı üzerinde sergilediği zenginlikle sınırlı değildir. Ayrıca, opera metinlerinde ele alınan temel konular, ortak kültürü ve sosyo-ekonomik yaşamı etkiler, bu da etkinin gücü ve kalıcılığı açısından önemli bir faktördür (Küçük&Koçaslan, 2018).

Opera sanatının kökeni antik çağlara kadar uzanmaktadır. Antik dönemde yaşayan insanların, modern insanlarında yaptığı gibi, sevinç ve üzüntülerini müzik aracılığıyla ifade ettiği düşünülmektedir. Doğum, ölüm, evlilik, savaş, salgın hastalık gibi durumlarda, insanların belirli ezgiler ve ritimler kullanarak tanrılara veya hükümdarlara yalvarışta bulunabilecekleri, bu bağlamda eserler üretebilecekleri kabul edilmektedir (Danışman, 2020).

Opera sanatı, 16.yy.'da Avrupa saraylarında ortaya çıkan bir müzikli tiyatro formudur. Sadece söz ve müzikle sınırlı kalmayarak kostüm, dekor, maske, saç, makyaj, ışık ve çeşitli aksesuarlar gibi unsurlarla zenginleşen opera, tüm sanatların birleşimi olarak kabul edilmektedir. Romantik dönem bestecisi Richard Wagner (1813-1883), opera sanatını ifade etmek için "Gesamtkunstwerk" (bütünlüklü sanat eseri) terimini kullanmış ve bu kavram dünya genelinde kabul görmüştür (Danışman, 2020).

16.yy.'dan itibaren gelişen opera sanatı, gelişim sürecinde etkilendiği ülkelerin toplumsal, kültürel ve siyasal koşulları tarafından biçimlenmiştir. Operanın ortaya çıkmasında önemli bir etken olan Rönesans düşüncesi, insanı merkeze alarak toplumsal ve ruhsal durumların yeni bir sanat türüyle ifade edilmesine olanak tanımıştır (Akbaba, 2017).

Opera, Floransa gibi Rönesans'ın önemli merkezlerinden birinde doğmuştur. Rönesans'ın temel düşüncesi olan hümanizma ve onunla birlikte gelen Antik Yunan'a

dönüş fikri, opera eserlerinin yazımında önemli bir etkiye sahiptir. Yapılan araştırmalar, opera sanatının doğuş fikrinin Floransa'da Antik Yunan trajedilerine benzeyen eserlerden türediğini ortaya koymuştur (Yener, 1958).

1597'de İtalya'nın Floransa şehrinde sahnelenen ilk opera eseri, Jacopo Peri tarafından bestelenen ve Rinuccini'nin şiirsel metni üzerine hazırlanan "Dafne" adlı yapıttır. Bu eser, bir prolog ve altı sahne içermektedir. Aynı yıl, eser Jacopo Corsi'nin sarayında da sahnelenmiştir. Jacopo Peri (1561–1633) ve Giulio Caccini (1550–1610) tarafından 1600 yılında müzikleştirilen mitolojik-pastoral oyun olan "Euridice", şair Ottavio Rinuccini'nin librettosuna dayanmaktadır. Bu opera, ilk defa halkın önünde Fransa Kralı IV. Henri ile Mecidi ailesinin kızı Marie'nin evlenme törenlerinde 6 Ekim 1600 tarihinde Pitti Sarayı'nda sahnelenmiştir. Aynı yıl içinde, Emilio de Cavalieri (1550–1602), "Ruh ve Bedenin Piyesi" adlı ilk dinsel operayı Roma'da sahnelemiştir (Atak, 2007).

16.yy.'da Rönesans düşüncesiyle ortaya çıkan opera, 17.yy.'da ilk evrelerindeki basitliğinden uzaklaşarak, yalın armonilere yönelen bir tür haline gelmiştir. Opera sanatının Monteverdi ile başlayan gelişimi, kilise müziğinin geniş kitlelere hitap etme yaklaşımının, operanın bireyselleşmesi ve müziğin kişilikleştirmenin bir aracı olarak kullanılmasıyla ayrıştığı bir dönemi temsil etmektedir. Bu süreçte, ezgisel egemenlik ve dikey çokseslilik vurgulanmıştır. Opera, öyküleme odaklı bir komplekslik anlayışını benimseyerek, ilk olarak reçitatifi, ardından arioso ve "bel canto" formlarını içermektedir. Ayrıca, etkileyici bir anlatım unsuru olarak disonanslar bu amaç doğrultusunda kullanılmıştır (Say, 2006). 18.yy'da opera, ciddi temaları işleyen (Opera Seria), komedi ağırlıklı opera (Opera Buffa) ve büyük gösterişli opera (Grand Opera) gibi çeşitli türlerin ortaya çıktığı bir döneme evrildi. Bu süreçte opera, popülerlik kazandıkça harmonik yapıları gelişti ve zengin

tınlar oluşturulmaya başlandı. Libretto, bu dönemde önemli bir unsur haline geldi. 19.yy. operada bestecilerin kişisel ifadelerini ve duygularını öne çıkardığı bir dönem olarak nitelendirilebilir. Her ülkenin kendi müzik anlayışını geliştirdiği ve ulusal yaklaşımın öne çıktığı bir devre olarak görülen bu dönemde, toplumsal ve siyasi olayların etkisiyle Avrupa genelinde gerçekçi bir anlayış olan "verismo" oluştu. Gerçek yaşam olaylarına odaklanan bu akım, dönemin önemli bir parçası haline geldi. 20.yy. operada çeşitli stillerin ve akımların öne çıktığı bir dönem olarak nitelendirilebilir. Bu dönem, bilim, teknoloji ve toplumsal yaşamda büyük gelişmelerin yaşandığı bir çağa denk gelmektedir. Klasik opera anlayışından ayrılan ve yeni müzik arayışlarına yönelen bir dönem olarak kabul edilen 20.yy. operası, yeni ve modern müzik ifadelerinin giderek arttığı bir evreyi temsil etmektedir (Akbaba, 2017).

Ülkemizde opera sanatının tanınmasına yönelik çabalar, 19.yy'da gezici İtalyan topluluklarının İstanbul, Selanik ve İzmir'de gerçekleştirdiği temsillerle başlamıştır. İtalyan tiyatro sanatçısı ve sihirbaz Bosco'nun, 1839 yılında İstanbul'da yerleşik bir tiyatro kurduğu bilinmektedir. Daha sonra, bu tiyatro binasında, İstanbul'daki azınlıkların sanatçı temsilcisi olan Naum Efendi, 26 yıl boyunca temsiller düzenlemiştir. Osmanlı saraylarında gerçekleştirilen bale, pandomim, şarkılı tiyatro gösterileri hem beğeni kazanmış hem de elçilerin kendi ülkelerine döndüklerinde izledikleri temsillere hayran kalmaları sonucu, opera sanatına olan ilgi ve merak artmıştır (Danışman, 2020). 19.yy.'nin ikinci yarısında, yerli opera kumpanyaları da faaliyet göstermeye başlamıştır. Türkiye'de, batılı anlamda opera hareketi, Cumhuriyet'in kuruluşu ile ortaya çıkmıştır. Ülkemizin bestecileri, 1930'lu yıllarda ulusal operamızın ilk eserlerini ortaya koymaya başlamışlardır (Say, 2008).

"Türk Operası" ifadesi, öncelikle Cumhuriyet Dönemi'ni çağrıştırmaktadır. Zira, ilk ulusal opera oluşturma düşüncesi bu dönemde ortaya çıkmış ve müziğin, özellikle opera formunun, milletlerin politik ve kültürel açıdan kendilerini ifade etme konusundaki etkisi bu dönemde fark edilmiştir. Bu bağlamda, Büyük Önder Atatürk, yeni devlet düzeni oluşturmayı amaçlayan yeniliklerini planlarken, müzik devrimine özel bir önem vermiş ve Ulusal Opera'nın oluşturulması konusunda son derece akılcı ve etkili çözümler üretmiştir (Özaydın&Doğanyigit, 2017).

Türkiye'de cumhuriyetin başlamasıyla birlikte, bugüne kadar birçok Türkçe opera bestelenmiştir. Bu operaların büyük bir kısmı, konu olarak Türk tarihini ve kültürünü ele almaktadır. Dünya genelindeki örneklerle benzer bir biçimde, Türk operaları da bu sanatın kültürel ve politik etkisini göz önünde bulundurarak, konularını toplumda ilgi ve etki uyandırabilecek konulardan seçmiştir. Toplumda yaratılması hedeflenen bu ilgi, sadece Türk tarihi ve kültürünü konu edinen metinler aracılığıyla değil, geniş bir perspektifte ele alınarak gerçekleştirilmiştir (Küçük&Koçaslan, 2018).

1934 yılında Atatürk'ün belirlediği adı ve konusuyla "Özsoy" operası, Ahmet Adnan Saygun tarafından bestelenmiştir. "Kerem" operası (1953) ise, Cumhuriyet dönemi müzik reformu anlayışı doğrultusunda, halk öykülerinden esinlenen ilk dramatik millî Türk operası olarak kabul edilmektedir (Özaydın&Doğanyigit, 2017).

Cumhuriyet döneminden günümüze birçok Türk operası bestelenmiştir. Bunlardan bazıları: Necil Kazım Akses'in bestelemiş olduğu; "Metem" (1933) ve "Bayönder" (1934), Sabahaddin Kalander'in bestelemiş olduğu; "Nasreddin Hoca" (1962), "Karagöz" (1976) ve "Deli Dumrul" (2002), Nevit Kodallı'nın bestelemiş olduğu; "Van Gogh" (1956) ve "Gılgamesh" (1963), Ferit Tüzün'ün bestelemiş olduğu; "Midas'ın Kulakları" (1969), Cengiz Tanç'ın bestelemiş olduğu; "Deli Dumrul" (1982), Çetin Işıközlü'nün bestelemiş olduğu; "Gülbahar" (1972), Okan Demiriş'in

bestelemiş olduğu; “IV.Murat” (1979), “Karyağdı Hatun” (1985) ve “Yusuf ile Züleyha” (1990) operalarıdır.

2.2 Mitoloji

“Mitoloji, Yunanca masal, hikâye anlamına gelen *Mythos* ile, söz anlamına gelen *Lagos* kelimelerinden türemiştir” (Can, 1994: 1). Mitoloji, insanlık tarihi boyunca, insanın varoluşunu sağlayan tanrıları, tanrıçaları veya kahramanların yaşamlarını ve maceralarını arama ve keşfetme amacıyla inşa ettiği hayal dünyalarını ifade eder (Danışman, 2020).

Mitoslar, olayların gerçeklikle uyumsuz hayal ürünleridir. İnsanlar, gözlemlerini ve duyduklarını doğrudan ifade etme eğiliminde oldukları gibi, bu aktarımlara kendi düşüncelerini ekleyebilirler. Bu bağlamda, mitoslar hayal ürünü olup, logosa karşılık gelir ki bu, gerçekliğe dayanan konuşma anlamına gelir. Dolayısıyla, logosun temel görevi mitosun içeriğini anlamaktır ve bu da mitin gerçekle bağdaşmayan yönlerinden arındırılarak gerçekliğini ortaya koymaktır (Sariboğa&Akıncı, 2017).

Mitoloji, insanlık tarihinin başlangıcından itibaren var olan bir olgudur. Bilimsel bilgi eksikliği bulunan dönemlerde, insanların doğa olaylarını anlama ve açıklama çabaları, mitolojinin oluşumunda önemli bir rol oynamıştır. Doğum, ölüm, evlilik, göç, savaş, salgın hastalık gibi yaşamsal olayların yanı sıra, günümüzde bilimsel olarak açıklanabilen yağmur, fırtına, sel, yangın, deprem gibi doğa olaylarını anlamakta güçlük çeken insanlar, bu olayları yarattıkları tanrılarla ilişkilendirerek mitolojiyi ortaya çıkarmışlardır (Danışman, 2020).

2.3 Mitoloji ve Müzik İlişkisi

İnsanlık tarihi boyunca, yaşamın çeşitli aşamalarında müziğin etkisinden faydalanmıştır. Doğumdan ölüme, dünyaya geliştikten öte dünyaya geçişe kadar yaşamın her evresinde, önemli olaylar müzik eşliğinde gerçekleşmiştir. Bir toplumun varoluş süreci bağlamında yaşamın devamlılığına dair gözlemlendiğinde, dikkat çekici bir görünüm ortaya çıkar: Müzik, yaşamın sürekliliği ile bağlantılıdır. Bu bağlamda, müzik, kökeni kutsal olanla ilişkilendirilmiş ve bu nedenle içerdiği anlamlar bakımından kutsal olarak kabul edilmiştir. Müziğin kutsal anlamlarını incelediğimizde, bu izleği takip ettiğimizde, bizi mitolojik çağlara yönlendiren bağlayıcı ilişkileri fark ederiz. Bu bağlamda, müziği ve kutsal öykülerle anlatılan mitolojiyi birbirine bağlayan derin ilişkilere tanıklık ederiz (Mirzaoğlu, 2022).

Müzik ve mitoloji arasındaki ilişkide ilk dikkat çeken özellik, her ikisinin de kutsallık niteliğini içermesidir. Müzikal seslerin tanrısal özelliği ile mitolojik hikâyenin tanrısal güçlerini içeren anlatım birleştiğinde, hikâye derinlik kazanırken müzik de sihirli bir güç kazanır. Bu şekilde, müzikal ve mitolojik anlatılar, insan ruhu ve zihni üzerindeki etkilerini yeni bir boyuta taşır. Bu etki, bazen müziğin bir mit veya efsane anlatımında bilinmezlik ve derinlik yaratırken veya anlatının esrarengiz bir yapı, gizemli bir nitelik kazanırken, bazen de müzik, bir efsanenin veya mitolojik anlatının ana temasını çözen temel unsur olabilir (Mirzaoğlu, 2022).

Bahsedilen genel işlevlerin yerine getirilmesi, Türk kültür tarihinde kamların veya şamanların liderlik ettiği törenlerin düzenlenmesine bağlıdır. Olağanüstü güçlere ve yeteneklere sahip bu kişilerin, destek alarak tanrılara ve ruhlara yaptıkları yakarıların temel amacı, yaşamın devamlılığını güvence altına almaktır. Bu devamlılığın sağlanması, öncelikle kozmik düzenin korunması ve sürdürülmesine bağlıdır (Mirzaoğlu, 2022).

Müzik kelimesinin kökenine bakıldığında, Yunanca esin perileri olan "mousa"dan türediği belirtilir. "Mousa," Yunanca'da akıl, düşünce ve yaratıcılık gücü gibi kavramları içeren "men" kökünden gelmektedir. Gerçekte, müzik terimi, köken itibariyle Antik Yunan mitolojisinden gelmektedir. Mousalar, dokuz esin perisinden oluşur (Sarıboğa&Akıncı, 2017).

1. Kalliope, destan ve epik şiire ilham kaynağı olan peridir.
2. Kleio, tarihi olayları konu alan şiirlere ilham veren peridir.
3. Polymnia, kutsal şarkıların ve ilahilerin perisidir.
4. Euterpe, müziğin perisidir.
5. Tersikhore, dansın perisidir.
6. Erato, aşk şiirlerinin perisidir.
7. Melpomene, trajedilere ilham veren peridir.
8. Thalia, komedi şiirinin ilham perisidir.
9. Urania, gök cisimlerinin perisidir.

Mitoloji ve müzik, hayal gücünü etkileyen iki düşsel alan olarak Antik çağdan günümüze kadar sürekli olarak birbirleriyle ilişkilendirilmiştir. Mitoloji, diğer sanat dalları gibi, müziği de içine alarak hayal gücünü meşgul etmiştir. Antik Yunan'dan itibaren besteciler, eserlerinde mitolojik öyküleri işlerken özellikle Antik Yunan mitolojisiyle ilgili müzikle ilgili öykülere sıkça rastlanmaktadır (Sarıboğa&Akıncı, 2017).

Mitolojinin müzikle olan ilişkisi, müzik tarihinin her döneminde belirgin olmuştur. Müzik tarihine ve araştırmalarına bakıldığında, Yunan mitolojisinden esinlenilerek yazılmış müziğin ilk örneklerinin özellikle operalarda görüldüğü gözlemlenmektedir. 17.yy.'dan itibaren müzikte hissedilmeye başlanan mitolojinin

etkileri, öncelikle opera olmak üzere çalgı, bale, oda ve orkestra müziği gibi farklı türler aracılığıyla ortaya çıkmıştır (Sarıboğa&Talu, 2021).

2.4 Mitoloji ve Opera İlişkisi

Mitoloji, tarih boyunca her alanda olduğu gibi, sanat sahalarında da etkisini sürdürmüştür. Opera tarihinin başlangıcından itibaren, birçok opera mitolojik öğeler içermiştir. Özellikle Antik Yunan mitolojisinin daha çok işlendiği tarihteki ilk opera eserlerinin, zaman içinde opera sanatının farklı coğrafyalara yayılmasıyla birlikte konu çeşitliliğini genişlettiği gözlemlenmektedir (Danışman, 2020).

Mitolojik olaylardaki tanrılar, tanrıçalar, yarı tanrılar, insan veya hayvanlar, periler, ruhlar, konuşan hayvanlar ve ağaçlar gibi öğeler, destanlar, efsaneler vb. türündeki hikâyeler, o dönemin gösteriş merakına uygun bir şekilde geliştirilmiş ve saray ahalisini memnun etme amacına da hizmet etmiştir (Danışman, 2020).

Tarihin ilk opera eseri, Jacopo Peri tarafından bestelenen ve mitolojik bir hikâyeyi konu alan "Dafne" (1594) operasıdır. Ne yazık ki, bu eserin notaları günümüze ulaşmamıştır. Daha sonra Jacopo Peri, "Euridice" (1598) operasında yine mitolojik hikayeleri işleyerek, böylece opera sanatının ortaya çıkışından itibaren (1600'lü yıllar), mitolojinin bestecilerin ilham kaynağı olmaya devam ettiği görülmektedir (Danışman, 2020). Monteverdi'den Handel'e, Wagner'den Birwistle'a kadar birçok bestecinin, operalarının konularını belirlerken mitolojiden esinlendiği yüzyıllar boyunca müzik tarihinde çeşitli dönemlerde görülmüştür (Benson, 2010).

Opera alanında öncü kabul edilen ve müzikal anlamda birçok yenilik getiren Claudio Monteverdi (1567-1643), "L'Orfeo" (1607) ve Kral Ulis'in Truva Savaşı'ndan vatanına dönüşünü konu alan "Ulis'in Vatanına Dönüşü" (1640) adlı mitolojik operaları bestelemiştir. Francesco Cavalli'nin (1602-1676) "Didone" (1641), "La Calisto" (1651), "Artemisia" (1657) operaları; Henry Purcell'in (1659-1695) "Dido ve

Arneae" (1689) operası; Christoph Willibald Gluck'ın (1714-1787), "Orfeo ve Euridice" (1762) ile "Iphigenia" ve "Tauride" (1778) operaları, Wolfgang Amadeus Mozart'ın (1756-1791) "Idomeneo" (1781) operası, John Bowl'ın "Venüs ile Adonis" (1863) operası ve tarihte mitolojik olayları ele alan bazı önemli operalardır (Danışman, 2020).

Opera sanatında gerçekçi konuların ele alındığı dönemde, Richard Wagner, kendi döneminden farklı olarak mitolojik temaları işleyen operalar ortaya koymuştur. Bu eserler arasında, Kuğulu Şövalye Efsanesi'ne dayanan "Lohengrin" (1854), Şövalye Tannhauser'in Venüs Dağı'nda tanrıça Venüs ile aşk yaşamasını konu alan "Tannhauser" (1849) ve Germen mitolojisi, efsaneleri ve destanları içeren dört operadan oluşan seri olan "Der Ring des Nibelung" (Nibelung Yüzüğü) (1850) operaları bulunmaktadır. Bu eserler, Wagner'in romantik dönemde yazdığı mitolojik temalı önemli eserlerdir. Öte yandan, geç romantik dönem bestecisi Giuseppe Verdi'nin (1813-1901) Babil mitolojisini konu alan "Nabucco" (1849) operası ve Mısır mitolojisini işleyen "Aida" (1871) operası, dünya opera literatüründe önemli bir yer tutan diğer mitolojik operalardan bazılarıdır (Danışman, 2020).

Köklü medeniyetlerde ve Anadolu uygarlıklarında olduğu gibi, Türk kültürü içerisinde mitoloji ile müzik arasındaki ilişki farklı biçimlerde kendini göstermektedir. Türk bestecisi Ahmet Adnan Saygun'un bestelediği ilk Türk operası olan "Özsoy," Türk ve İran mitolojisinin ortak konularını ele almaktadır (Danışman, 2020). Cumhuriyetin ilanından sonra Avrupa'ya gönderilen genç sanatçılar, 1934 yılında Türkiye'ye dönmüş ve bu sanat dalında eserler vermeleri beklenmiştir. Atatürk'ün yakın ilgisiyle şekillenen besteleme sürecinin bir sonucu olarak, librettosunu Münir Hayrı Egeli'nin hazırladığı ve Ahmet Adnan Saygun'un bestelediği "Özsoy" operası, Türkiye'nin ilk yerli operası olarak kayıtlara geçmiştir. 1934 yılında İran Şahı'nın

ziyaretine özel olarak bestelenen ve sahnelenen “Özsoy”, İranlı şair Firdevsi’nin “Şahname” eserindeki Feridun Efsanesi’ne dayanmaktadır. Hikâye, Feridun’un oğulları olan Tur (Kurt) ve İraç (Aslan) üzerine odaklanan mitolojik bir temele dayanmaktadır (Danışman, 2020). Şahname, “Türk ve İran uluslarının, mitolojik hikayelerinin ışığında birbirlerine kardeşçe yaklaşımlarını sağlayan bir eserdir” (Gönen, 2008: 128).

İkinci kuşak Türk bestecisi Nevit Kodallı, "Gilgameş" (1963) operası ile Sümer mitolojisini ele alarak, günümüze kadar uzanan etkileyici bir hikâyeyi izleyicilere sunmuştur. Ahmet Adnan Saygun ise daha sonra Gılgamış Destanı’nı temel alan “Gılgamış” (1983) operasını bestelemiş, ancak bu opera hiç sahnelenmemiştir. Diğer operalarında genellikle Türk destanlarına vurgu yaptığı gözlemlenmektedir. Türk mitolojisini ele alan bir diğer opera ise Çetin Işıközlü’nün “İnanna” (2001) operasıdır. Eflatun Nimetzade’nin librettosunu kaleme aldığı eser, 2001 yılında Ankara’da sahnelenmiştir. İnanna, Babil ve Asur mitolojisinin tanrıçasıdır. Ayrıca, Gılgamış Destanı'nda da önemli bir rolü olan İnanna, Sümer mitolojisinde İştâr adıyla bilinir. Birçok mitolojik hikâyeden aşına olunan İnanna, Antik Yunan mitolojisinde Afrodit ve Roma mitolojisinde Venüs olarak anılan güzellik ve aşk tanrıçasıdır. Bu tanrıça, Afrodit, Venüs, İştâr veya İnanna adıyla bilinen güzellik ve aşk tanrıçası, yüzyıllar boyunca çeşitli efsanelerde önemli bir rol oynamıştır (Danışman, 2020).

Ülkemizde, mitoloji ve tarih temelli eserlerle çağının eleştirisini yapan sanatçı Güngör Dilmen, var olan malzemeyi özgün bir şekilde yeniden biçimleme başarısını sergilemiştir (Keçeli, 2003). Dilmen, ünlü tiyatro oyunu "Midas'ın Kulakları"nı kaleme almıştır. Güngör Dilmen'in librettosunu yazdığı ve Ferit Tüzün'ün bestelediği "Midas'ın Kulakları" adlı iki perdelik opera ise 1960 yılında sahnelenmiştir (Altar, 1981). Berk (2011), tiyatro oyunlarında "Midas ve Phrygia Mitosları"nı seçme

nedenini "Anadolu kültürüne sahip çıkmak" olarak nitelendiren sanatçı, tarihsel ve mitolojik figürleri geçmişte resmedilen formatlarından sıyrarak canlandırmış ve onları birer dramatik karakter olarak izleyiciyle buluşturmuştur.

Türkiye'de bestelenen opera eserlerine göz atıldığında, genellikle ulusal veya uluslararası kapsamdaki mitolojik, tarihsel ve gerçekçi hikayelerin işlendiği görülmektedir. Bu eserler, "Midas'ın Kulakları" (1969), "Van Gogh" (1956), "Karyağdı Hatun" (1985), "IV. Murat" (1979), "Deli Dumrul" (1982), "Nasreddin Hoca" (1962), "Ali Baba ve Kırk Haramiler" (2006), "Muhteşem Süleyman" (2013) gibi mitolojik ve tarihsel kişiler üzerinden olabildiği gibi "Gılgamesh" (1983), "Ağrı Dağı Efsanesi" (1972), "Dudaktan Kalbe" (1997), "Aşk-ı Memnu" (2003), "Lale Çılgınlığı" (2013), "Şu Çılgın Türkler" (2012), "Çanakkale'den Barış Çağrısı" (2014) gibi mitolojik, tarihsel ve gerçekçi konuları da içermektedir (Akyol, 2016).

2.5 Somut Olmayan Kültürel Miras

UNESCO'nun Paris'te 29 Eylül-17 Ekim 2003 tarihleri arasında toplanan 32. Genel Konferansı'nda "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" kabul edilmiştir. SOKÜM; sözlü anlatımlar, sözlü gelenekler, gösteri sanatları, performans sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüel ve festivaller, halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, el sanatları geleneği gibi kültürel ürünleri ve üretim süreçlerini içeren bir kavram olarak tanımlanmaktadır.

2.6 Kültürel Sürdürülebilirlik

Kültür kelimesi, kullanıldığı her bağlamda geniş bir yelpazede anlamlar kazanan, oldukça zengin bir içeriğe sahip bir terimdir. Bu sebeple kültürü, birkaç cümle ile değil, detaylı bir şekilde açıklayarak tanımlamak gereklidir. En genel anlamıyla kültür, insanlık tarihi ve toplumsal süreç içinde meydana gelen dil, duygu, düşünce, inanç, sanat, yaşam biçimi, değer yargıları gibi maddi ve manevi unsurları

içeren bir bütündür. Bu unsurlar, bireylerin ve toplumların kimliklerini oluşturarak onlara özgü bir varlık kazandırır. Kültür, bir topluluğun normları, ritüelleri, mitleri ve tarihî mirası ile yaşamın her alanını etkileyen bir karmaşıklık ve çeşitlilik arz eder. Bu nedenle, kültürün kapsamlı bir anlamını belirlemek ve anlamak için geniş bir perspektife ihtiyaç vardır (Hızarcı, 2015).

Güvenç'in (2002), Mudrock'tan aktardığı gibi kültür: İçgüdüsel ya da kalımsal olmayan, her bireyin doğum sonrasında yaşayarak edindiği bilgi, davranış ve alışkanlıkları ifade eden kavram, kültürdür. Bu, bireyin çevresiyle etkileşimde bulunarak öğrendiği ve benimsediği normlar, değerler, dil, sanat, inanç sistemleri gibi unsurları içerir. İnsanlar, kültür aracılığıyla toplumsal bir kimlik kazanır ve çevrelerindeki diğer bireylerle etkileşimde bulunarak bu kültürü sürekli olarak geliştirir ve değiştirirler. Bu bağlamda, kültür, bireylerin hayatlarını anlamlandırmalarında, ilişki kurmalarında ve toplumsal bağlamda yer almalarında temel bir rol oynar. Hızarcı'nın (2015) çalışmasında, Kültür, biyolojik ve onun türetilmiş toplumsal ihtiyaçları karşılama işlevselliği taşır. Kültürel kurumlar ve prensipler, denenmiş ve başarılı çözüm yollarını içerir. Bu kurumlar ve prensipler, doyumun desteklenmesine ve alışkanlıkların pekiştirilmesine yöneliktir. Aksine, doyumsuzluk değişime ve boşluklara neden olabilir. Süreklilik, doyunluğun, doyumsuzluktan biraz daha fazla oluşuyla ilişkilidir.

Sürdürülebilirlik ise 1987 tarihli Birleşmiş Milletler Brundtland Raporu diğer adıyla Çevre ve Kalkınma Komisyonu raporunda, bugünün ihtiyaçlarını, gelecek nesillerin kendi gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeksizin yerine getirmek olarak tanımlanmıştır (Brundtland, 1987).

Kültürel miras, bir topluluğun kolektif tarihini yansıtan ve somut ve soyut biçimde ifade edilen birikimlerini temsil eden, sadece mevcut toplum için değil, aynı

zamanda gelecek nesiller ve insanlık geneli için de önem arz eden zenginliktir. Somut olmayan kültürel miras fiziksel olarak dokunulamayan, görsel olarak temsil edilemeyen ancak toplumun belleğinde, geleneklerinde, ritüellerinde ve dilinde yaşayan kültürel unsurları ifade etmektedir. Bu unsurlar, müzik, dans, sözlü gelenekler, hikayeler, efsaneler, inançlar, ritüeller, dil ve geleneksel bilgi gibi öğeleri içermektedir. Somut olmayan kültürel mirasda, somut kültür mirası kadar toplumun kimliğini, değerlerini ve yaşam tarzını şekillendiren önemli unsurlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Edebiyat içerisinde yer alan destanlar gibi yazılı somut kültürel ifadeler, opera gibi somut olmayan müzikal formlarla günümüze taşınmaktadır. Tarihsel bir zeminde kökleri bulunan bu öğeler, operada müzikal bir dille işlenerek somut olmayan kültürel mirası oluşturur. Kostüm, dekor ve libretto metinleri gibi unsurların kullanımıyla, somut olmayan miras somut bir forma bürünerek, kültürel miras içinde önemli bir yer edinmektedir.

Aynı coğrafya içerisinde varlık göstermiş olan tüm medeniyetlerin özgün yaşam biçimleri, toplumsal normları, efsaneleri, ritüel ve törenleri, gelenek ve görenekleri, nesiller arası aktarılarak gelecek kuşaklara taşınma süreci, kültürel sürdürülebilirlik kavramını oluşturmaktadır.

İnsanlığın ilk kültürel birikimi olan mitler, varlıklarını sürdürerek değişik şekillerde evrimleşirler, kültür ürünleri katmanlaşarak özel işlevlerini kültür içinde devam ettirirler. Bu bağlamda, mitlerin çağdaşlaşması ve sanat-bilim dünyasına yansımaları, asıl olarak insanın geçmişe dönme arzusu ve başlangıcı yeniden yaşama çabasına dayanmaktadır (Bayat, 2013). Kültür, insanın yaşamı anlama ve anlamlandırma süreçlerinin önemli bir bileşenidir ve toplumsal mirasın temel

unsurlarından biridir. Kültürel birikimin, gelecek nesillere aktarılması, bu mirasın varlığını devam ettirmek için temel koşuldur (Hızarcı, 2015).

2.7 Günümüz Türk Operalarının Kültürel Taşıyıcılık Rollerini

Müziğin, günümüzde yaygın olarak kabul gören eğlence işlevinden çok daha önceki dönemlerden başlayarak sahip olduğu temel işlev, sözlü kültür verilerini bellekte korumaktır. Bu nedenle müziğin çağlar boyunca yayılan işlevi, yüzyılların yaşam deneyimlerini, bilgi birikimini, kültürel geleneği ve yaşam biçimlerini kuşaktan kuşağa aktarmak olmuştur (Mirzaoğlu, 2022).

Anadolu'nun köklü kültüründen beslenen ve bu mirası yaşatmak için büyük bir çaba harcanarak opera sanatına kazandırılan bu eserler, sadece müzikal değerleriyle değil, aynı zamanda dramatik açıdan da önemli, sahneye konmaya değer ve korunmayı hak eden eserlerdir. Bu eserlerin insanlar üzerindeki etkisi, sanatsal ve tarihi değerleri açısından tartışmasızdır. Bu eserler, kültürün ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmekte olup, bu değerli eserleri Türk ve dünya izleyicisine ulaştırmak için gösterilecek çaba, herkesin sorumluluğundadır (Küçük&Koçaslan, 2018).

Müziğin tarih boyunca mitolojiyle iç içe olduğunu gözlemlemekteyiz. İlk bestelenmiş operalarda mitolojiden ilham alınması ve günümüzde birçok opera eserinde mitolojik konuların kullanılması, mitolojinin yaşayan bir kültür unsuru olduğunu ortaya koymaktadır. 21.yy.'da mitolojinin bir kültür ögesi olarak opera gibi müzik yapıtlarıyla sürdürülmektedir.

2.8 İlgili Araştırmalar

İlgili literatür incelendiğinde “21.yy. Türk Operalarındaki Mitolojik Unsurlar” ile ilgili aşağıda yer alan çalışmalara rastlanmıştır.

Ulaşılan çalışmalar; Türk operasının gelişim süreci, çağdaş Türk bestecilerinin operalarının incelenmesi, opera sanatı, müzik ve mitoloji ilişkisi konularını ele

almaktadır. İlgili çalışmalarda, araştırma konuma en yakın olan Danışman'ın (2020) “Türk Opera Sanatında Mitolojinin Yeri – Nevit Kodallı'nın “Gılgamesh Operası”nın, “Gılgamış Destanı” ile Karşılaştırılması ve İncelenmesi” isimli çalışmasıdır.

Araştırmamın örnekleme içerisinde yer alan “Başka Dünya” ve “Ninatta” operaları ve bu operalardaki mitolojik unsurlar ile ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Atak (2007) “Çağdaş Türk Bestecilerinin Operalarının İncelenmesi” isimli çalışmasında; 10 Türk besteciye ait 21 Türk operasını incelemiştir. Atak incelediği operaları konuları, içerdikleri perdeler (sahneler) ve karakterlerin rolleri bakımından açıklamıştır. Atak, açıkladığı operalardan biri olan Çetin Işıközlü 'ye ait İnanna Operası'nı perde, konu ve karakterler başlıklarında incelemiştir.

Berk (2011) “Phryglerin Mitolojik Etkisinin Edebiyat ve Sanat Dünyasına Yansımaları” isimli çalışmasında; Anadolu'ya ait Frig Medeniyetinin sahip olduğu mitolojinin, edebiyat ve sanat dünyası ile ilişkisini, Friglerin kültür hayatını inceleyerek ortaya koymuştur.

Kılınc (2015) “Kültürel Bir Değer Olarak Müzik ve Müziğin Mitoloji ile İlişkisi: Amon Amarth Grubuna Göstergibilimsel Bir Yaklaşım” isimli çalışmasının ilk bölümünde müziği kültürel bir miras olarak incelemiş, ikinci bölümünde ise, mitolojiyi, İskandinav (Nors) mitolojisi ile sınırlandırarak bu mitolojinin ortaya çıkışı ve kullanım alanları yönünden analiz etmiştir. Anlatı türlerinden müzik ve İskandinav mitolojisi arasındaki ilişkiyi günümüz metal müzik grubu “Amon Amarth” üzerinden inceleyerek ortaya koymuştur. Çalışmasında müzik ve mitolojinin günümüzde birlikte alınış şeklinin kültürün devamlılığını sağladığının altını çizmiştir.

May (2015) “Ahmed Adnan Saygun'un Köroğlu Operası'ndaki Karakterlerin Türk Edebiyatı ve Türk Mitolojisi Açısından Karşılaştırmalı Analizi ve Müzikal

Çözümlemesi” isimli çalışmasında; eserin metnini, müzikal ifadelerini, sahne dışı öğelerini, karakterlerin doğuşunu Türk mitolojisi ile karşılaştırmalı olarak incelemiştir. May çalışmasında, orkestrada kullanılan çalgıları incelemiş ve bir tablo oluşturarak eserin müzikal çözümlemesini ortaya koymuştur.

Akbaba (2017) “Midas’ın Kulakları Operasının İncelenmesi” isimli çalışmasında; librettosu Güngör Dilmen’e ve bestesi Ferit Tüzün’ ait olan “Midas’ın Kulakları” adlı operayı eserin besteleniş süreci, sahneleniş süreci ve karakter analizleri yönünden incelemiştir. Operanın müzikal incelemesini yapmıştır. Midas’ın Kulakları operasının, Türk opera literatüründeki önemini ortaya koymuştur.

Küçük ve Koçaslan (2018) “Türk Operalarında Tarih öncesi Anadolu Medeniyetlerinin İzleri: Gilgameş ve İnanna Operaları” isimli çalışmalarında; Anadolu coğrafyasında yaşamış tarih öncesi medeniyetlerin adı geçen operalardaki etkilerini incelemişlerdir. Aktarılan metinlerin Türk opera sanatı ve Türk kültürü açısından nasıl bir önem teşkil ettiklerini çalışmalarında ortaya koymuşlardır. İnceledikleri operalardan biri olan Çetin Işıközlü ’ye ait İnanna operasına perde, konu ve karakterleri bakımından makalelerinde yer vermişlerdir.

Danışman (2020) “Türk Opera Sanatında Mitolojinin Yeri – Nevit Kodallı’nın “Gilgameş Operası”nın, “Gılgamış Destanı” ile Karşılaştırılması ve İncelenmesi” isimli çalışmasında; tarihin ilk yazılı destanı olarak kabul edilen Gılgamış Destanı’nı, Nevit Kodallı’nın Gilgameş Operası ile birlikte ele almıştır. Her iki eseri karşılaştırılarak incelemiştir. Eserin gidişatı, benzerlik ve farklılıkları destan ve libretto üzerinden analiz edilmiştir.

Sarıboğa ve Talu (2021) “Flüt Repertuarını Etkileyen Yunan Mitolojisi Karakterleri” isimli çalışmalarında; müzik ve mitoloji ilişkisi diğer çalışmalardan farklı olarak, mitolojinin ve Antik Yunan mitolojisi karakterlerinin flüt repertuarlarına

nasıl yansıdığı araştırılmış ve ortaya konulmuştur. Pan ve Syrinx, Marsyas ve Apollon, Orpheus ve Euridice, Euterpe, Narkissos ve Linos isimli Yunan Tanrılarında esinlenerek oluşturulmuş eserlerin flüt repertuvarına katıldığı belirlenmiştir. Bu eserleri genel tarama yöntemi ile ortaya koymuşlardır.

Mirzaoğlu (2022) “Müzik ve Mitoloji İlişkisi” isimli çalışmasında; müzik ve mitoloji ilişkisini Anadolu Uygarlıklarında Müzik ve Mitoloji İlişkisi, Sümerler ve Hititler, Yunan Mitolojisinde Müzik ve Mitoloji İlişkisi, Türk Kültüründe Müzik ve Mitoloji İlişkisi olmak üzere üç başlık içerisinde ilişkilendirerek ele almış ve değerlendirmiştir.

Bölüm 3

YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel veri toplama için doküman analizi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine başvurulmuştur. Araştırmanın ilk aşamasında opera ve mitoloji hakkında literatür taraması yapılmıştır. Makaleler, tezler ve kitaplardan veriler toplanmıştır.

Günümüz operaları içerisinde mitolojiyi konu edinen operalar tespit edilmiştir. Araştırmanın evrenini 21.yy.'da bestelenmiş ve konusu mitolojiyi içeren Türk operaları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise “Ninatta”, “Başka Dünya” ve “Inanna” operaları olarak belirlenmiştir.

Araştırma ile ilgili uzman görüşlerine başvurularak operalarda librettoların öneminin altı çizilmiş ve sadece opera bestecileriyle değil eserin libretistleri ile de görüşme yapılması sonucuna varılmıştır. Bunun paralelinde araştırmanın örneklemi içerisinde olan mitolojiyi konu edinmiş olan operaların bestecilerine ve libretistlerine görüşme tekniği ile sorular yöneltilmiştir. Besteci ve libretistlere yöneltilen sorular eklerde sunulmuştur (Ek-A).

Görüşmeler gerçekteştirilmeden önce Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurulundan besteci ve libretistlerle yapılacak görüşmelere ilişkin etik onayı alınmıştır (Ek-B). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği önceden belirlenmiş görüşme protokolüne bağlı kalınarak gerçekteştirilmiştir.

Bu araştırma aynı zamanda Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin BAP-C Projesi olarak da kabul edilmiş ve sağlanan bütçe desteği ile araştırma kapsamındaki besteciler

ve libretistlerle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir (Ek-C, Ek-D). Bunun yanında İstanbul Devlet Opera ve Balesi (DOB) Kurumu'na gidilerek tezde kullanılmak üzere “Ninatta ve Başka Dünya” operalarının video kayıtları temin edilmiştir (Ek-E, Ek-F) “Inanna” operasının video kaydına ise Ankara DOB Kurumuna elektronik posta gönderilmesi yoluyla ulaşılmıştır (Ek-G). Ninatta ve Başka Dünya” operalarının bazı görsellerine İstanbul DOB Kurumunun web sitesinden ulaşılmıştır. “Inanna” operasının Ankara DOB Kurumunun web sitesinde görsellerine ulaşılamadığından, Ankara DOB Kurumu'na elektronik posta gönderilmesi yoluyla bazı opera görselleri temin edilmiştir (Ek-H, Ek-I, Ek-J). Araştırma içerisinde incelenen opera video kayıtlarından alınan ekran görüntüleri de kullanılmıştır.

Bu araştırmaya; “Ninatta” operasının bestecisi, Evrim Demirel ve libretisti Ahmet Ümit, “Başka Dünya” operasının bestecisi, Selman Ada ve libretisti Tarık Günersel ve “Inanna” operasının bestecisi Çetin Işıközlü dahil edilmiştir. “Inanna” operasının libretisti Eflatun Neimetzade ile iletişim bilgilerine ulaşılamadığı için görüşme gerçekleştirilememiştir.

Besteciler ile yaşadıkları şehirlere gidilerek yüz yüze görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde operada mitolojinin yer alış durumuna göre opera besteci ve libretistlerine daha önceden belirlenmiş ana soruların yanında farklı ek sorular da yönlendirilmiştir. Görüşmelerde ses kaydı alınmış, ses kayıtları sonrasında dikte edilerek veriye dönüştürülmüştür. Doküman analizi ve görüşme sonucunda elde edilen veriler ışığında, bulgular yorumlanmıştır.

İncelenen operalar konuları, mitolojik karakterlerin operada yer alış durumları, mitolojik karakterlerin kostüm analizleri, operaların dekor analizleri, operaların librettolarında kullanılan dil, operaların librettolarında geçen mitolojik öğelerin

kültürel dayanakları ve operalarda yer alan mitolojik unsurların kültürel miras yönetimi kapsamında sürdürülebilirlik olgusuna katkısı başlıkları altında incelenmiş, eserler içerdikleri müzikal unsurlar bakımından analize tabi tutulmamış, müzikal unsurlar araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

Bölüm 4

ÜÇ TÜRK OPERASINDA SÜMER, HİTİT VE ANTİK YUNAN MİTOLOJİLERİNİN İZLERİNİN İNCELENMESİ

21.yy. Türk operalarındaki mitolojik unsurların incelendiği bu araştırmada 21.yy. Türk operalarından konusu mitoloji olan üç opera incelenmek üzere seçilmiştir. Örneklem içinde olan operalar iki perde ve 80 dakikadan oluşan “Ninatta”, iki perde ve 90 dakikadan oluşan “Başka Dünya”, üç perde ve 110 dakikadan oluşan “İnanna” operalarıdır. Bahsi geçen üç operanın da İstanbul ve Ankara DOB Kurumlarından video kayıtlarına, “İnanna” ve “Ninatta” operalarının el kitapçıklarına, “Ninatta” ve “Başka Dünya” operalarının afişlerine (Ek-K, Ek-L, Ek-M) ve orkestra notasyonlarına, her üç operanın da librettolarına ulaşılmıştır. Librettolar herhangi bir ekleme veya değiştirme yapılmadan ekler bölümünde sunulmuştur (Ek-N, Ek-Ö, Ek-P). Operaların bestecileri ve libretistleri ile yapılan görüşmeler ışığında “Üç Türk Operasında Sümer, Hitit ve Antik Yunan Mitolojilerinin İzlerinin İncelenmesi” bölümü yorumlanmıştır. Operalardaki mitolojik unsurlar; karakter, kostüm, dekor analizleri, librettolarda kullanılan dil, mitolojik öğelerin kültürel dayanakları ve mitoloji öğesinin kültürel miras yönetimi kapsamında sürdürülebilirlik olgusuna katkısı başlıklarında incelenmiştir.

Foster (2013), Mezopotamya mitolojisinin Sümer uygarlığı temelli olduğu, Hitit mitolojisinin ise Mezopotamya kaynaklarından ilham almakla beraber Anadolu

mitolojisi etkisinde de kalmış olduğunu belirtmiştir (s.435). Bu araştırmada operaların ait olduğu mitolojiler “Ninatta” operası Hitit mitolojisi, “Başka Dünya” operası Antik Yunan mitolojisi, “İnanna” operası ise Sümer mitolojisi ile ilişkilendirilmiştir.

4.1 Ninatta Operası

Dünya prömiyeri 2 Aralık 2017’de İstanbul Kadıköy Belediyesi Süreyya Opera Sahnesi’nde gerçekleşen, 2 perde ve 80 dakikadan oluşan, Evrim Demirel’in bestelemiş, Ahmet Ümit’in librettosunu yazmış olduğu “Ninatta” operası; operanın konusu, operadaki mitolojik karakterler, operadaki mitolojik karakterlerin kostüm analizleri, operanın dekor analizi, operanın librettosunda kullanılan dil ve operanın librettosunda geçen mitolojik unsurların kültürel dayanakları başlığında incelenmiştir.

4.1.1 Ninatta Operasının Konusu

“Ninatta” operasının konusu imkânsız bir aşktır, aşk teması ile birlikte olaylar akışı içerisinde adalet, savaş ve barış gibi evrensel konular da işlenmiştir. 3300 yıl önce yaşanmış olan bir yasak aşk hikayesi ekseninde gelişen ve Hitit dönemindeki olaylara yer veren opera iki perdeden oluşmuştur. Operada, Hattuşili döneminde Hitit Panku Meclisinin soylu kızı Ninatta ile asil savaşçı komutan Nuvanza arasındaki aşk işlenmiştir, komutan evli ve ocukludur. Fakat Ninatta ile arasında tutkulu bir aşk vardır. Aynı zamanda Ninatta’nın çocukluk arkadaşı İnara ’da Ninatta’ya açıktır. İnara Nuvanza’yı düelloya davet eder ve düellonun sonunda İnara ölür. Bunun üzerine İnara’nın babası adalet için Kral Muvatelli’ye gider ve Nuvanza’nın da öldürölmesini talep eder. Kral Muvatelli akan kana karşılık olarak Nuvanza’nın bebeğini İnara’nın babasına verir, bebek ölür ve Nuvanza’nın eşi (bebeğin annesi bu acıya dayanamayarak intihar eder. Tam bu sırada Arinna (Göğün Güneş Tanrıçası) belirir ve Nuvanza ve Ninatta’nın kavuşabilmesi için bir kehanette bulunur. Ninatta’nın on iki halkalı bir bilezik yaptırmasını, her bir bilezik halkasını ülkenin farklı bir kentine

götürmesini ve her halkanın üzerinde bir sonraki bileziği götürdüğü kentin adını yazmasını söyler. Bilezikleri on iki ayrı kente sakladıktan sonra bir yabancıya gelerek tüm bilezikleri toplayarak ona getirmesini beklemesini söyler. Ancak üzerlerindeki lanet bu şekilde kalkacak ve Ninatta ve Nuvanza birbirlerine kavuşabileceklerdir. Yasak aşkın laneti savaşa neden olur. Hitit ve Mısır arasında geçen Kadeş Savaşı, aşkın bedelini ödeyen bir kadın ve asker sonu, Mezopotamya topraklarında ölen binlerce insanın acısı operadan seyirciye aktarılan konulardır. Her şey bittikten sonra Ninatta'nın "Hoş geldin Aryası" tekrar edilir, bu esnada seyirciye bu olayların gerçekten yaşanıp yaşanmadığı zamansızlık hissi olarak yansıtılmıştır. Operanın son sahnesinde libretist iki aşkın sonunu, seyircilerin hayal gücüne bırakmıştır.

4.1.2 Ninatta Operasındaki Mitolojik Karakterler

Araştırmanın örneklemini içerisinde olan "Ninatta" operasının librettosu incelenmiş, bestesi Evrim Demirel'e, librettosu ise Ahmet Ümit'e ait olan "Ninatta" operasında mitolojik olarak Hitit mitolojisinden Arinna'nın (göğün güneş tanrıçası) karakter olarak operada yer aldığı saptanmıştır. Operada Hitit mitolojisine ait veya başka bir mitolojiye ait başka karakter yer almamıştır.

4.1.3 Ninatta Operası "Arinna" Karakterinin Kostüm Analizi

Operalarda farklı rollere sahip mitolojik karakterlerin kostümleri incelendiğinde; "Ninatta" operasında göğün güneş tanrıçası olan Arinna'nın günümüz kıyafetlerinden bir takım giydiği görülmüştür (Şekil 1). Kostüm seçiminde Arinna'nın mitolojik karakterini destekleyen bir detay kullanılmamıştır.

Şekil 1: “Ninatta” Operası, “Arinna” Karakterinin Kostümü (İstanbul DOB Arşivi)

4.1.4 Ninatta Operası Dekor Analizi

Operalarda kullanılan dekorlar incelendiğinde; “Ninatta” operasında kullanılan ana dekorun oldukça sade olduğu görülmüştür. Sahnede iki adet büyük kapı, bir adet sandalye, bir adet çalışma masası ve masanın üzerinde bir adet bilgisayar bulunmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: ‘Ninatta’ Operası Dekor (İstanbul DOB Arşivi)

Operanın ikinci perdesinde projeksiyon yöntemi ile yansıtılan görüntüler atom bombası, askerler, tank, füze gibi güncel savaş görüntülerinden seçilmiş, bu sayede geçmiş zamanda yaşanmış olayların günümüz ile bağlantısı kurulmuştur (Şekil 3 ve 4).

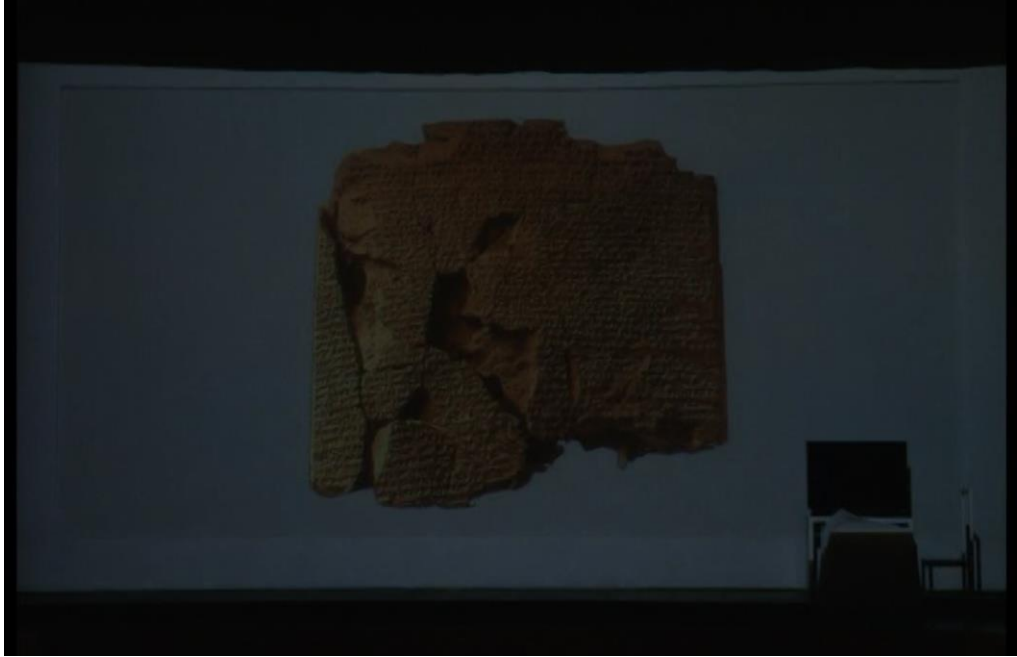

Şekil 3: ‘Ninatta’ Operası İkinci Perde Dekor Savaş Görüntüleri (‘Ninatta’ Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)

Şekil 4: “Ninatta” Operası İkinci Perde Dekorü Yakın Çekim (İstanbul DOB Arşivi)

Mitolojik olarak bağ kurulabilen tek dekor arkeolojik kazılarda bulunmuş olan Hitit tabletlerinin yansıtılan görüntüler arasında kullanılmış olmasıdır (Şekil 5).

Şekil 5: “Ninatta” Operası, Opera Başlangıç Sahnesi Hitit Tableti (“Ninatta” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)

4.1.5 Ninatta Operasının Librettosunda Kullanılan Dil

“Ninatta” operası, Ahmet Ümit’in “Ninatta’nın Bileziği” kitabından uyarılma librettoya sahiptir. Yazar libretto dili olarak izleyiciler tarafından anlaşılabilir, süslü olmayan, sade bir Türkçe ile konuyu aktarmıştır. Ahmet Ümit, kitap üzerinde işlemiş olduğu konuyu prozodiye uygun olarak olay akışını bozmadan opera eserinin librettosu olarak hazırlamıştır. “Ninatta” operasının libretisti Ahmet Ümit ile yapılan görüşmede; Hititler ’de sanatla dua, büyü ve destanın iç içe girmiş durumda olduğunu duaları şiir gibi, yazıları da bazen şiir gibi, aynı zamanda o tapınma biçimlerinin içerisinde bulunan duanın da bir şiir gibi okunduğunu belirtmiştir.

“Ninatta” operasının müzik dili üzerine besteci Evrim Demirel; “Diyalogların en aza indirildiği bu operada şiirsel, lirik, destansı bir dil kullanılmış; hikâye şarkılar üzerinden anlatılmıştır. Opera akılda kalıcı ezgisel bir üslupla bestelenmiştir.” ifadelerini kullanmıştır.

“Ninatta” operasının librettosunda dikkat çeken unsurlardan biri de librettoda geçen bazı şiirlerin Hitit tabletlerinden tercüme edilmiş olmasıdır. İkinci sahnenin sonunda, komutan Nuvanza’nın koruyla birlikte Kral Muvatalli’ye (Hitit Kralı) “Fermanı Dinle” öğüdü, arkeologlar tarafından bulunan ve tercüme edilen Hitit tabletlerinde yer almaktadır.

Nuvanza’nın “Fermanı Dinle” Öğüdü

Yapma ey merhametle yoğrulmuş insan,

Yapma Tanrıların sevdiği hükümdar,

Yapma elini kardeş kanına bulama.

Telepinu fermanına uy

Paylaş tahtını kardeşin Hattuşiliy’le.

“Ninatta” operasında yine tabletlerde bulunmuş olan ve Anadolu’da bahar bayramı geleneğinin Hititlerdeki yansıması olarak kabul gören “Anthaşum Bayramı” kendine yer bulmuştur. Bayramın nasıl kutlanacağını tasvir eden Hititçe metin özgün diliyle bestelenmiştir. Sahnelenirken arkeologların kazılarda bulmuş oldukları bu kutlama ritüelinin nasıl gerçekleştiğine dair olan tabletlerden yararlanılarak bu sahnenin dili değiştirilmeden Hititçe metin kullanılmıştır. Operalar arasında “Ninatta” operası librettoda kullanılan dil bakımından orijinal dili kullanması sebebiyle diğer iki operadan ayrılmaktadır.

4.1.6 Ninatta Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Ögelerin Kültürel Dayanağı

“Ninatta” operası Ahmet Ümit’in “Ninatta’nın Bileziği” isimli kitabından kendisinin uyarlayarak librettoya dönüştürdüğü bir metne sahiptir. Libretist Ahmet Ümit’le yapılan görüşmede eserde anlatılan hikâyenin kurmaca olduğu fakat Hitit mitolojisine ait olan Arinna karakterinin yazılması için detaylı araştırma ve okumalar yaptığı bilgisine ulaşılmıştır. Librettoda kullanılan Anthaşum Bayramı metni orijinal Hitit tabletlerinden geçirilmiştir. Hitit medeniyetinde en göze çarpan geleneklerinden biri olan baharın uyanışını konu edinen Anthaşum bayramı, operada sevgi temasıyla ilişkilendirilerek işlenmiştir. Aynı zamanda Kadeş Savaşı’na ve fermana yapılan göndermeler aslında geçmiş ile günümüz arasında bir kültürel köprü kurma özelliğindedir. Geçmiş savaşların bir kazananın olmadığına, toplumda bir arada barış içerisinde yaşamının önemine ve bayramlarda halkla beraber paylaşım yapılmasına vurgu yapılmıştır.

“Ninatta” operasında yer alan Hititçe Anthaşum Bayramı metni;

Antaşum, Antaşum

Lu meş a lam zu ma

Gis arkam mi Antaşum, Antaşum Lu meş a lam zu ma Gis arkam mi Antaşum,

Antaşum

Gis huhupal Galgalturi

Appan piran Hazigkanzi Lumeş Alanzu

Giş Şatar Arantari

Taruşkanzi

Operada Hititçe yedi dizesi verilmiş olan Anthaşum bayramı metninin, Eyuboğlu (2007) kitabındaki Türkçe’ye çevrilmiş tam hali ise aşağıdaki gibidir.

Ekinler sallayınca yeşil başlarını

Esen yellerin türküleriyle tarlalarda

Doğa çevirir toprağın boyasını yeşile

Kuşlar sıcakın kucağına döker yumurtalarını

Yakaran birer avuç gibi yuvalarına.

Tomurcukların ucunda kıvancın gözleri

Kırpışırken güler dallar birbirine.

Gökten iner yağmurlar yumuşar yer

Gider kışın katlığı soğuyan izleri

Tütsüler yakılır tapınaklarda

Güzel kokular, yağlar sürünür biliciler,

Kadınlar kızlar en güzel giysilerini giyer

En güzel yemekler, içkiler konur ortaya

Çalgıların eşliğinde tanrısal türküler

Yalvarışlar, yakarışlar, adaklar, saçılır
Dizilir görkemli kralın karşılamaya tapınaklara
Giden süpürülmüş düzenlenmiş yollarda.
Bütün Hitit ülkesinde bucak bucak il il
Törenler düzenlenir düğün dernek kurulur
Yaşanır bayramın sevinci günün kıvancı
Barış mutluluk dilenir tanrılardan
Güneşe yükselen bakışlarla yaratan gözlerle
Yaprak yaprak açılan ellerde dilekler dolu
Daha güzel günlere daha güzel yaşama

Bağlanan yüreklerde duyguların sığacağı
İri güller, gelincikler gibi açılır
Boyam boyam kırlara dökülen çocuklar
Çiçeklerle yarışan giysiler içinde.

Baharın gelişine yazılmış bir övgüdür
Hititlerin sevinci yollara dökülen
Alay alay topluluklarla bütün ülkede
Antahşumar türküler oyunlar içinde.
Güneşin sığağında petekten damlayan bal gibi
Yumuşar iyilik tanrılarının yüreği
Akarmış Hitit tapınaklarında yakaranlara
Sular daha bir besleyici olurmuş
Bitkilerin özünde kuzuları danaları seven öz

Daha güçlü çıkarmış topraktan yaylıma.

Öfkelenir hırçınlaşmış kötülük tanrıları

Karşı duramazlarmış güneşin gücüne

Kış beklerlermiş kabaran tutkularıyla

Bir de güzün içi kara bulutlarını.

Bayramdır törendir Antahşumşar

Hitit ülkesinde baharda düzenlenen

Telepinu'nun bolluk saçan ellerine

Sunulan bir sevgi yağmurudur yerden yağın

Işıklı göklerin engin maviliğine

4.2 Başka Dünya Operası

Dünya prömiyeri 21 Kasım 2015'te İstanbul Kadıköy Belediyesi Süreyya Opera Sahnesi'nde gerçekleşen, 2 perde ve 90 dakikadan oluşan, Selman Ada'nın bestelediği, Tarık Günersel'in librettosunu yazmış olduğu "Başka Dünya" operası; operanın konusu, operadaki mitolojik karakterler, operadaki mitolojik karakterlerin kostüm analizleri, operanın dekor analizi, operanın librettosunda kullanılan dil ve operanın librettosunda geçen mitolojik unsurların kültürel dayanakları başlığında incelenmiştir.

4.2.1 Başka Dünya Operasının Konusu

"Başka Dünya" operasının konusu kâr için dünyayı yaşanmaz kılan egemen güçlerin, dünyadan kaçarak, başka bir gezegene yerleşebilmeleri için hapse attıkları bir bilginden faydalanmak istemeleri üzerine kurulmuştur. Yardım etmezse kızı Leyla'nın öldürüleceğini öğrenen Bilgin yardım etmeyi kabul eder. Gittikleri gezegende, Antik Yunan tanrılarından Zeus ve tanrıça Hera ile karşılaşır. Zeus ile

Bilgin'in kızı Leyla arasında yeşeren aşk Hera'nın kıskanmasına neden olur. İkinci perdede, dünyadan gelen 'Başkan' tanrıları yok etmeye çalışır fakat başaramaz. Operanın son sahnesinde tüm bunların Bilgin'in rüyası olduğu anlaşılır. Uyandığında Bilgin'in evine sivil görevliler gelir ve onu düşüncelerinden ötürü tutuklayıp götürürler. “Başka Dünya” operası distopik bir opera olarak başlamakta, özgürlüğü anlatan bir arya ile son bulmaktadır, distopik bir gelecek finali beklenirken opera gerçek hayattan tutuklanma sahnesi ile biter. Eserin finali gerçek hayatta dünyadaki bir zemine oturmakta, gerçeklik vurgusu, gerçek ve güncel sorunların yaşanması şeklinde dile getirilmektedir.

4.2.2 Başka Dünya Operasındaki Mitolojik Karakterler

Araştırmanın örnekleme içerisinde olan “Başka Dünya” operasının librettosu incelenmiş, bestesi Selman Ada'ya ve librettosu Tarık Günersel'e ait olan “Başka Dünya” operasında Antik Yunan mitolojisinden Zeus ve Hera (gök tanrısı ile eşi kadın ve evliliklerin tanrıçası) karakterlerinin operada yer aldığı saptanmıştır.

4.2.3 Başka Dünya Operası “Zeus ve Hera” Karakterlerinin Kostüm Analizi

“Başka Dünya” operasında gök tanrısı olan Zeus'un heykellerinde tasvir edildiği gibi uzun beyaz bir sakalla rol aldığı görülmüştür. Bunun yanında Zeus'un giydiği kostüm renginin mavi seçilmiş olmasının yine gökyüzü, şimşek ve gök gürültüsü kavramlarına çağrışım yaptığı varsayılmaktadır. Operada Zeus'un eşi olan kadın ve evliliklerin tanrıçası Hera'nın kostümü incelendiğinde Antik Yunan mitolojisinde Hera'yı temsil eden sembollerden inek, tavus kuşu, nar ve zambak arasından tavus kuşu tüylerini andıran mavi ve yeşil renkli bir elbise ile aynı renklerden tüylü bir taç taktığını görülmüştür. Operada bir mitolojik karakter olarak belirtilmeyen Soytarı rolünün ise kostümü bakımından incelendiğinde Antik Yunan mitolojisindeki yarı hayvan, yarı insan olduğu bilinen Satir (kır ve orman koruyucusu)

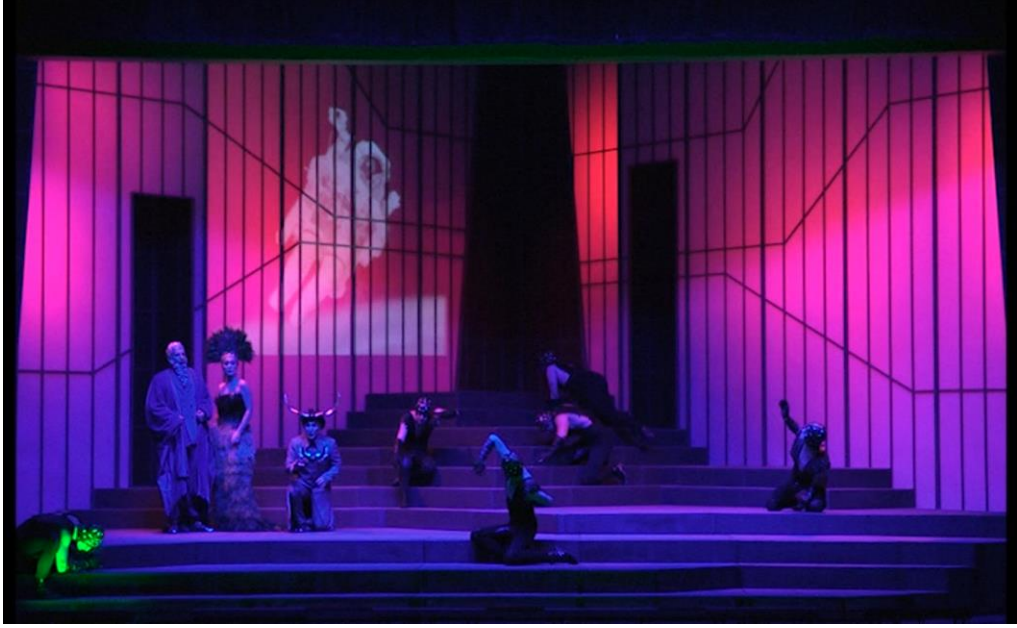
olduğu düşünölmektedir. Bu düşünceyi karakterin başında geyik boynuzlarının olması desteklemektedir. Sonuç olarak “Başka Dünya” operasında seçilen kostümlerin mitolojik karakterleri destekleyen bir unsur olarak kullanıldığı saptanmıştır (Şekil 6).

Şekil 6: “Başka Dünya” Operası, “Zeus, Hera ve Soytarı” Karakterlerinin Kostümleri (İstanbul DOB Arşivi)

4.2.4 Başka Dünya Operası Dekor Analizi

“Başka Dünya” operasının dekoruna bakıldığında sahne üzerinde herhangi bir nesnenin dekor olarak kullanılmadığı görölmüştür. Dekor olarak kullanılmak istenen unsurlar projeksiyon yöntemi ile sahne duvarlarına yansıtılmıştır. Sahnede işlenen konuların izleyiciler tarafından anlaşılabilmesi, mekân ve anlatılan olay ile bağlantı kurulabilmesi için uzay aracı ve astronotların görüntüleri yansıtılarak desteklenmiştir (Şekil 7).

Şekil 7: “Başka Dünya” Operası, Arka Plana Yansıtılmış Astronot Görüntüsü (“Başka Dünya” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)

Mitolojik açıdan Zeus ve Hera karakterleri sahnedeyken arka duvarlara yansıtılmış Zeus ve Hera’nın heykel görüntülerine rastlamaktayız (Şekil 8).

Şekil 8: “Başka Dünya” Operası, Arka Plana Yansıtılmış Zeus ve Hera Heykelinin Görüntüsü (“Başka Dünya” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)

4.2.5 Başka Dünya Operasının Librettosunda Kullanılan Dil

“Başka Dünya” operasının libretisti Tarık Günersel, karşılıklı diyalogların çoğunlukta olduğu kafiyeli tekrarlardan oluşan kelimeler kullanarak eserin librettosuna son halini vermiş, recitatif bölümler de operanın içerisinde yer almıştır. Libretist Tarık Günersel, sözcükleri izleyicilerin anlayabileceği yalınlıkta seçmeye özen göstermiştir. Yer yer mizahi söylemlere librettoda yer vermiştir.

4.2.6 Başka Dünya Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Öğelerin Kültürel Dayanağı

“Başka Dünya” operası ise Tarık Günersel’in, Antik Yunan Mitolojisine olan ilgisinden yola çıkılarak yazılmış hayal ürünü bir librettoya sahiptir. Eserde işlediği Zeus ve Hera’nın rolleri kurmaca olsa da Antik Yunan mitolojisindeki özelliklerinden esinlenilerek aktarılmıştır. Örneğin Zeus’un Antik Yunan Tanrıları arasında gücü temsil eden tanrı olarak bilinmesi operada da karşımıza çıkmakta, Zeus karakterinin hakimiyetinin eserin sahnelenişine de yansıdığı görülmektedir.

4.3 İnanna Operası

Dünya prömiyeri 11 Şubat 2006’da Ankara Leyla Gencer Opera Sahnesi’nde gerçekleşen, 3 perde ve 110 dakikadan oluşan, Çetin Işıkoğlu’nün bestelediği, Eflatun Neimetzade’nin librettosunu yazmış olduğu “İnanna” operası; operanın konusu, operadaki mitolojik karakterler, operadaki mitolojik karakterlerin kostüm analizleri, operanın dekor analizi, operanın librettosunda kullanılan dil ve operanın librettosunda geçen mitolojik unsurların kültürel dayanakları başlığında incelenmiştir.

4.3.1 İnanna Operasının Konusu

“İnanna” operasının konusu Sümer’de geçmektedir, Sümerlerle Gutiler arasında geçen savaş ile başlar, savaşı Sümerlerin kazanmasının ardından İnanna onunla evlenmek isteyen Lagaş, Agate, Enkimdu, Asur ve Dumuzi arasından

Dumuzi'yi seçer. Düğün hazırlıkları sürerken yeraltı dünyasının sahibi Parsedun İnanna'yı kaçıtır. İkinci perde Dumuzi'nin İnanna'yı kurtarmak için çıktığı yolculukta başına gelenleri anlatmaktadır. Dumuzi İnanna'yı bulur ve kurtarır, birlikte Sümer'e dönerler. Üçüncü perdede, halk Dumuzi ve İnanna'nın Sümer'e dönüşünü kutlar, Dumuzi kral ilan edilir. Dumuzi ve İnanna'nın düğünü esnasında Elamlar, Martullar ve Asurların Sümerlere savaş açtığı haberi gelir. Savaş haberleri nedeniyle Lagaş, Agate, Enkimdu ve Asur tartışmaya girerler, İnanna barış çağrısı yapar. Parsedun geri döner ve İnanna'yı öldürür. İnanna ölmeden öne Dumuzi'ye olan aşkını son kez dile getirir, insanları barışa davet eder ve ölür. İnanna'nın ölümünden sonra kin ve düşmanlığı aralarından silen Lagaş, Agate, Enkimdu ve Asur, barış ve özgürlük adına birleşerek Sümer'i kurtarmak üzere Kral Dumuzi ile düşmanla savaşmak üzere yola koyulurlar.

4.3.2 İnanna Operasındaki Mitolojik Karakterler

Araştırmanın örnekleme içerisinde olan İnanna operasının librettosu incelenmiş, bestesi Çetin Işıközlü'ye, librettosu Eflatun Neimetzade'ye ait olan "İnanna" operasında Sümer mitolojisinden baş karakter olarak İnanna (aşk ve bereket tanrıçası) ve operada diğer rollerde gördüğümüz yine Sümer mitolojisine dahil olan Utu, Dumuzi, Ereşkigal ve Ningale rollerinin mitolojik karakter olarak operada yer almış oldukları saptanmıştır.

4.3.3 İnanna Operası "İnanna" Karakterinin Kostüm Analizi

"İnanna" operasında Aşk ve Bereket Tanrıçası olan İnanna için seçilen kostümün diğer karakterlerden ayrılarak turuncu, pullu, uzun bir gece elbisesiyle daha göz alıcı ve gösterişli olduğu görülmüştür (Şekil 9). Fakat Sümer mitolojisinde İnanna'nın sembolleri olarak kabul gören aslan, güvercin, rozet ve sekiz köşeli yıldız'dan herhangi birisinin kostümünde detay olarak kullanılmadığı görülmüştür.

Şekil 9: “İnanna” Operası, “İnanna” Karakterinin Kostümü (Ankara DOB Arşivi)

Sümer mitolojisinde İnanna’yı temsil eden sembollerden olan güvercinin, Dumuzi karakteri kral olurken İnanna’nın Dumuzi’ye giydirdiği pelerininin arkasına işlendiği tespit edilmiştir (Şekil 10).

Şekil 10: “İnanna” Operası, “Dumuzi” Karakterinin Giydiği Kral Pelerininin Arkadan Görünümü (“İnanna” Operası Video Kaydı Ekran Görüntüsü)

4.3.4 İnanna Operası Dekor Analizi

“İnanna” operasının dekorunda ise sahnenin sağ üst köşesine büyük boyutta bir güvercin heykelinin yerleştirilmiş olduğu görülmüştür. Güvercin, Sümer mitolojisinde İnanna’nın sembollerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Operanın

büyük bir kısmında yer alan karşılıklı şekilde duran iki bayraktan birinin üzerinde yine İnanna'nın sembollerinden olan sekiz köşeli yıldızın, diğerinde ise kanca şeklindeki kamyş düğümünün yer aldığı görülmüştür (Şekil 11). “İnanna” operasında diğer iki operanın dekoruna göre daha fazla mitolojik çağrışımların kullanıldığını görülmüştür.

Şekil 11: “İnanna” Operası Dekoru (Ankara DOB Arşivi)

4.3.5 İnanna Operasının Librettosunda Kullanılan Dil

Eflatun Neimetzade “İnanna” operasının metnini, tarihsel bir olay örgüsü şeklinde yazmıştır. Karakterlerin ve olayların tanımlarının eser içerisinde yer alması izleyenlerin süreci daha rahat bir şekilde anlayıp takip edebilmelerine olanak sağlamıştır. İnanna operasının librettosu ve mitolojik unsurlar arasında kurulabilecek en önemli bağ Sümer mitolojisine ait tanrı ve tanrıça isimlerinin orijinal olarak kullanılmasıdır.

4.3.6 İnanna Operasının Librettosunda Geçen Mitolojik Öğelerin Kültürel Dayanağı

“İnanna” operasının librettosunun kültürel dayanağı olarak ise Sümerlerle ilgili çalışmalar gerçekleştiren Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ'a ait çalışmalardan

yararlanıldığı belirtilmiştir. Operanın bestecisi Çetin Işıközlü ile yapılan görüşmede eserin libretisti Eflatun Neimetzade ile Muazzez İlmiye Çığ'ın libretto yazımı sırasında görüştükleri bilgisine ulaşılmıştır.

Operanın el kitapçığında (2006) yer alan Çığ'ın yazısında, Sümer şairlerine ve yazarlarına en çok ilham veren, hakkında en çok şiirler, öyküler yazılan bereket ve savaş tanrıçası İnanna olduğunu belirtmiştir. Ataerkillik ilerledikçe tanrıçaların gözden düşmeye ve tanrı listelerinde adları tanrılardan sonraya yazılmaya başlandığı halde, İnanna değerini kaybetmeden İsa'nın doğumuna kadar Akad'larda İştâr, Musevilerde Astarte, Yunanlı'larda Afrodite, Romalı'larda Venüs olarak varlığını sürdürmüştür. Daha sonra onun göğün hâkimesi, kadınların koruyucusu nitelikleri İsa'nın annesi Meryem'e geçerek zamanımıza kadar ulaşmıştır.

İnanna, Sümer şairlerine göre toplumun süsü, Sümer'in neşesidir. O güzelliğin, şuhluğun, çekiciliği, şefkatin, hırsın, kavganın, önderliğin, kurnazlığın ve en önemlisi bereketin ve üremenin sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnanna'nın izleri zamanımıza kadar ulaşan en önemli öyküsü Bereket Kültünü simgeleyen Kutsal Evlenme ile ilgili olanıdır. Kutsal Evlenme öyküsü kısaca şöyledir; Tanrıça İnanna birçok namzetler arasında Çoban Tanrısını (Dumuzi) seçerek evlenir. Bir süre sonra yer altı tanrıçası olan kız kardeşi Ereşkigal'i ziyaret etmek üzere yeraltına gider. Operada da İnanna'nın evlilik töreni öncesi ve sonrası yaşanan olayların örgüsünün tarihe paralel bir şekilde işlendiğini görmekteyiz.

“İnanna” operasında mitoloji bize Sümer panteonunda yüzlerce Tanrı ve Tanrıça bulunmasına rağmen bunlar arasında özellikle ilk çağlarda (anaerkillikten kalma bir gelenek olarak yorumlayabildiğimiz) tanrıçaların ön planda olması durumunu yansıtmaktadır. Bu mitolojik özelliği ise, kadının hükümdar ve toplum

üstünde söz sahibi olduğu düşüncesini, İnanna'nın kral olacak kişiyi adaylar arasından kendisinin tayin etmesi ve kral pelerinini bizzat giydirmesi desteklemektedir.

Bölüm 5

NİNATTA, BAŞKA DÜNYA VE İNANNA OPERALARINDA ELE ALINAN MİTOLOJİK UNSURLARIN KÜLTÜREL MİRAS YÖNETİMİ KAPSAMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OLGUSUNA KATKISI

“Ninatta” operasının libretisti Ahmet Ümit, yapılan görüşmede ele almış olduğu mitoloji ögesi üzerinden topluma, insanın ne kadar değiştiğini, nelerin yaşandığını ve nelerin geliştiğini göstermek isteğini belirtmiştir. Ahmet Ümit; mitolojiyi bilgilendirici bir unsur olarak kullanıp bugün sahip olduğumuz yemek, giyim, davranış ve inanış kültürümüz dahil bunları belirleyen geçmiş ve tarihimizin ne olduğunu insanlara mitolojiyi kullanarak anlatmıştır. Librettonun insanlar üzerinde uyarıcı bir görev yaptığını düşünmektedir. Operanın bestecisi Evrim Demirel mitoloji ögesinin kültürel miras yönetimi kapsamında sürdürülebilirlik olgusuna katkısı konusunda günümüzde insanların film veya opera gibi eserlerin kitaplardan daha akılda kalıcı bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir. Evrim Demirel aynı zamanda “Ninatta” operasını bir kadının hikayesi üzerinden açığa çıkan barış mesajı olarak değerlendirmekte bu bağlamda evrensel ve zamansız olarak görmektedir.

Arinna mitolojik karakteri opera içinde Ninatta ve Nuvanza'nın yasak aşklarının son bulup kavuşabilmeleri için kehanette bulunmasıyla esere dahil olmaktadır. Burada mitolojinin sürdürülebilirlik etkisi kehanetlerle karşımıza çıkmaktayken, günümüzde ise bu ihtiyacın din ve inançlarla ilişkilendirildiğini görmekteyiz.

“Ninatta” operasında orijinal diliyle aktarılmış olan Anthaşum bayramı, bugün hala baharın gelişini kutlamaya devam ettiğimiz “Nevruz” bayramı ile benzerlik taşımaktadır. Eser incelendiğinde Hitit toplumundaki ortak değerın sürdürülerek günümüze aktarıldığı düşünülmektedir.

“Başka Dünya” operasının bestecisi Selman Ada, operada anlatılmak istenen güncel bir konunun mitoloji sayesinde daha rahat ve özgür bir düşünce yapısıyla ifade edilebildiğini, bu görüşün ise sürdürülebilirlik bağlamında kendi kişisel yaklaşımı olarak görülebileceğini belirtmiştir. Operanın libretisti Tarık Günersel'in mitolojinin sürdürülebilirlik olgusu bağlamındaki görüşü ise; kültürümüzde bayramlar, kutlamalar, gelenekler gibi olumlu hem de kan davaları, taht ve coğrafi bölge savaşları gibi olumsuz kültürleşmenin olduğunu fakat olumluları sürdürmenin önemli olduğunu ve her izleyenin dünyasını zenginleştirici olması, yaşama sevincini besleyen unsurlar olarak sanatı ve operayı kültürleşmenin ögesi olarak bulduğunu dile getirmiştir.

Selman Ada ve Tarık Günersel yarattıkları eserde günümüz dünyasının artık yaşanmayacak bir hal almasını, çevre kirliliğini, gökyüzünün maviden kahverengine dönüşmesini, yaşananların sorumlusunun dünya başkanı olmasını ve tüm bunlardan kaçarak yaşanabilecek yeni bir gezegen keşfetmeye çıktıkları bir yolculuğu anlatmak istemişlerdir. Keşfettikleri yeni gezegende Antik Yunan mitolojisinden karşılaştıkları Zeus ve Hera mitolojik karakterleri ile operanın olay örgüsünü işlemişlerdir. Burada verilmek istenen mesajın aracısı olarak mitolojiyi kullanmışlar ve birey-toplum

ilişkileri konusunu işlerken de mitolojiyi mizahi bir esin kaynağı olarak ele almışlardır. Bu durum ise opera aracılığı ile vermek istedikleri mesajın sanatın mizahi yönünü kullanarak izleyiciye aktarmışlardır.

“Inanna” operasının bestecisi Çetin Işıközlü’nün mitolojinin sürdürülebilirlik olgusuna katkısı konusuna belirttiği görüş ile daha genel ve dolaylı bir bakış açısı çizmiştir. Çetin Işıközlü; kültürel mirasın sürdürülebilirliği konusu hakkında Atatürk’ün ilk Türk operası olan Özsoy operası ile öncülüğünü gerçekleştirmiş olduğu Türk operalarının bestelenmesi girişiminin devam edebilmesi için Türk operalarının artması ve DOB Kurumlarının yabancı operalardan ziyade Türk operalarını sahneleyerek bu konuya katkı koyması gerektiğini vurgulamıştır.

Bölüm 6

SONUÇ

21.yy. Türk operaları arasında mitolojik unsurları konu edinmiş operalar arasından üç opera seçilmiş ve örneklem içerisine alınarak incelenmiştir. Bu operalar; bestesi Evrim Demirel, librettosu Ahmet Ümit'e ait olan "Ninatta" operası; bestesi Selman Ada, librettosu Tarık Günsersel'e ait olan "Başka Dünya" operası; bestesi Çetin Işıközlü, librettosu Eflatun Neimetzade'ye ait "İnanna" operalarıdır.

Operalar içerisinde yararlanılan mitolojilerin "Ninatta" operasında Anadolu medeniyetlerinden Hitit mitolojisinden, "Başka Dünya" operasında Antik Yunan mitolojisinden ve "İnanna" operasında Sümer mitolojisinden seçilmiş olduğunu ve araştırmada incelenen operalarda mitolojik unsurların, Antik Yunan ve Anadolu'daki kadim topraklarda yaşamış olan kültürler üzerinden vermek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan görüşmelerde insanlığın geçmiş tarihini bilmeden, bugünü ve geleceği anlamaları, anlamlandırmalarının zor olduğu libretist ve besteciler tarafından belirtilmiş, kültürel aktarımın gerçekleşmesinin ise geçmişi bilmekle olabileceği vurgusu yapılmıştır.

İncelenen her üç opera içerisinde mitolojik unsur olarak karakterlere yer verildiği görülmüştür. Bu karakterler "Ninatta" operasında Göğün Güneş Tanrıçası olan Arinna; "Başka Dünya" operasında Gök Tanrısı olan Zeus ve Evliliklerin Tanrıçası olan Hera ve "İnanna" operasında Aşk ve Bereket Tanrıçası olan İnanna rolleridir. Operadaki mitolojik karakterlerin rol özelliklerinin, ait oldukları mitolojilerde de benzer şekilde yer aldığı sonucuna ulaşılmış, bulgularda da belirtildiği

üzere özellikle Antik Yunan mitolojisinde çapkınlığı ile ünlü baş tanrı Zeus'un, operada Bilgin'in kızı Leyla'ya aşık olmasıyla, Zeus'un eşi kadın ve evliliklerin tanrıçası Hera'nın kendi evliliği ile ilgili kıskançlık yaşamasıyla ve Sümer mitolojisinde aşk ve bereket tanrıçası olan İnanna'nın kendisine aşık olan damat adayları ile diyaologlarıyla, operalardaki mitolojik karakterlerin ait oldukları mitolojilerdeki özelliklerinin operalarda yansıtıldığı görülmüştür.

“Başka Dünya” ve “İnanna” operalarında mitolojik karakterler anlatılmak istenen hikâyenin başrolünde karşımıza çıkmaktadır. Diğer taraftan “Ninatta” operasında Arinna'nın başkarakter Ninatta'nın aşkına kavuşmak için olan inancını kaybetmek üzereyken ortaya çıkması ve aşkına kavuşabilmesi için Ninatta'ya bir kehanette bulunması, günümüzde de insanların umutsuz hissettiği zor anlarında bir çözüm ve çıkış yolu aradığı gerçeğine dikkat çekmekte ve inanç ihtiyacına vurgu yapmaktadır. “Ninatta” operası, içindeki mitolojik karaktere atfedilen misyon açısından incelenen diğer iki operadan ayrılmaktadır.

“Ninatta” operasının ilişki içerisinde olduğu Hitit mitolojisi, Antik Yunan mitolojisi kadar literatürde yer almamakta ve eserlerde rastlanmamaktadır. Buna rağmen hem bir din hem de bir sanat olarak karşımıza çıkmakta olan Hitit mitolojisi bu özelliklerinden ötürü operaya uyarlandığında zengin bir içerik sunmaktadır. Celasin'in (2007) çalışmasında, “Hitit uygarlığında kültürel unsurlar içe içe geçmiş bir görünümde, dualar şiir gibi okunmakta, sanat, destan ve büyü birbirlerini etkileyen unsurlar olarak bütüncül olarak karşımıza çıkmaktadır. Arkeolojik belgelere dayanarak, Hitit müzik kültüründe dinsel törenlerde yapılan müziğin çeşitliliği, tanrılarla ilgili törenlerde ise bu çeşitliliğin devam ettiği, değişik çalgıların da bu törenlerde kullanıldığı ispatlanmıştır.” ifadeleriyle Hitit uygarlığı ile mitoloji ve müzik arasındaki ilişkiyi desteklemiştir.

“Ninatta” ve “Inanna” operalarında mitolojik karakterlerin kostümlerinde mitolojik olarak temsil ettikleri sembollerden yararlanılmadığını, “Başka Dünya” operasında tanrı Zeus, tanrıça Hera ve Soyтары’nın kostümlerinin Antik Yunan mitolojisindeki temsil ettikleri sembollerinden seçildiği ve bu şekilde operanın anlatım gücünün desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Operaların sahnelenişlerinde kullanılan dekorların sadece “Inanna” operasında Sümer mitolojisi ve Inanna’nın sembollerinden yararlanılarak kullanıldığını, “Ninatta” ve “Başka Dünya” operalarında kullanılan dekorların ise günümüze daha yakın, sade ve modern nesnelere seçilmiş olduğu böylece geçmiş ile günümüz arasındaki bağın zamansızlık algısı yaratılarak kurulduğu sonucuna varılmıştır.

Operalarda anlatım gücünü daha da desteklemek için tanrı ve tanrıçaların sembollerinin “Başka Dünya” operasında kostüm olarak kullanıldığını, “Inanna” operasında ise dekor olarak kullanıldığını görmekteyiz. Her iki şekilde de Tanrı ve Tanrıçaların sembollerinin kullanımına önem verildiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Libretistlerle yapılan görüşmeler sonucunda, opera metinlerini hazırlarlarken günümüzde hala devam eden savaş, aşk gibi konuları mitolojik unsurlar üzerinden aktararak geçmiş ve günümüz arası yaşananlardan bir bağ kurmak istedikleri anlaşılmıştır. Libretto metinleri içerisinde “Ninatta” operası içerisinde arkeologlar tarafından bulunan ve tercüme edilen orijinal Hititçe bir metin olan “Anthaşum Bayramı Şiiri” bu operayı diğer iki operadan ayıran önemli bir arkeolojik unsur olarak karşımıza çıkmaktadır, bu şiir Hititlerde baharın gelişini anlatmaktadır. Bayram gibi ritüellerin sanat eserlerinde yer almasını Celasin (2007), çalışmasında şöyle ele almıştır; “İnsana ve yaşama dair her şeyi içeren mitoloji, hikayeler, efsaneler, destanlar üzerinden yapılan anlatılarla opera ile yaşamaya devam eden bir kültürel unsur olarak günümüzde karşımıza çıkmaktadır. Ritüellerin gelecek nesillere aktarılarak

varlıklarını sürdürüyor olması, bireyden topluma uzanan birçok ihtiyacın bu ritüeller aracılığıyla giderildiğini göstermektedir.”

Son olarak, 21.yy. operalarında mitoloji ve mitolojik öğeler karakterlerin mitolojik tanrılardan esinlenmesi, dekorların somut kültür mirasından esinlenmesi ve librettoların tarihi konulara dayandırılması ile hala kendilerine yer bulmaktadırlar. Bugünü ve geleceği sağlam adımlarla inşa etmek için her bireyin yaşadığı kadim toprakların geçmişini bilmesi gerektiği ve aslında günümüzde yaşanan olayların geçmişte yine bu topraklarda benzerlerinin yaşandığı vurgusunun yapılmakta olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu sonuç, Arslan'ın (2016) çalışmasında, insan bilincinin farklı süreçlerinden geçip, zaman ve mekânı aşarak insana ve insanın doğasına ait gerçekliği simgelediği görüşü ile desteklenmektedir. Akyıldız ve Olgun'un (2020) çalışmalarında mitolojiyi konu edinen Türk operalarının sürdürülebilirlik bağlamında, özellikle Anadolu ve Mezopotamya mitolojilerinin günümüze aktarımında önemli bir rol üstlendiğini belirtmişler, Anadolu ve Mezopotamya mitlerinin opera ile aktarımının mitolojinin tekrardan halkla etkileşimini aktif kılmasıyla, kültürel bellek, kimlik ve aidiyetin sürekliliğini sağladığının altını çizmişlerdir.

Mitoloji, varoluşun temelini içeren bir birleşime sahiptir. Mitolojinin uygarlıkları anlamadaki etkisinin günümüzde de devam ettiğinin insanı ve yaşadıklarını anlamlandırması bakımından iletişim özellikleri yüksek sanat dalı opera ile birleştirerek bin yıllardır süren kültürel mirasın aktarımının sağlandığı, bin yıllardır destanların, masalların, ninnilerin ve hikayelerin kesişme noktası olan Anadolu'da harmanlanarak günümüze ulaşmış olduğu yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmanın nihai sonucu ise sahip olduğumuz gelenek ve göreneklerin, tören ve ritüellerin bu coğrafyadan nesilden nesile kültür aktarımı ile

ortaya çıktığını ve günümüzde kültürel sürdürülebilirliğin opera gibi müzik yapıtları ile de gerçekleştiğidir.

Araştırma yapılırken sahnelenmiş operaların video kayıtlarına, librettolarına ve el kitapçıklarına ulaşmak oldukça zor olmuştur. “Inanna” operasının afişine ulaşamaması bu konuda arşivlemenin önemini göstermiştir. Kültürel miras yönetiminin gerçekleşmesi SOKÜM’ün korunması, arşivlenmesi ve aktarılması yoluyla yapılabilecektir. Bu araştırma ile kültürün bir aynası olarak kabul edebileceğimiz özellikle Türk operalarına verilen değerin artması, Türk ve dünya izleyicilerine ulaştırılması bu araştırmanın önemli çıkarımlarından biridir.

Bu çalışmada 21.yy. Türk operalarındaki mitolojik unsurlar, besteci ve libretistler ile görüşülerek incelenmiş olup, müzikal bir değerlendirme yapılmamıştır. Bu operaların aynı zamanda müzikal analizlerinin yapılması araştırmacılar için yeni bir çalışma alanı olarak önerilmektedir.

Bu çalışmanın Anadolu ve Mezopotamya mitolojilerinin incelenmesi ve günümüzde SOKÜM’ün operalar, destanlar, ninniler, maniler, şiirler aracılığıyla sürdürülebilmesi için yapılacak olan kültürel miras yönetimi alanındaki çalışmaları destekleyeceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaba, Ş. (2017), *Midas'ın Kulakları Operasının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- Akyıldız, N. A. ve Olgun, T. N. (2020), *Tarihi Kentlerin Sürdürülebilir Korunmasında Kolektif Belleğin Önemi: Elazığ-Harput Kenti Örneği*, Geleceğin Dünyasında Bilimsel ve Mesleki Çalışmalar 2020 Mimarlık ve Tasarım / I, (Ed: A. Erçetin, D. Aydemir), Bursa: Ekin Yayınevi.
- Akyol, N. A. (2016), *Türkiye'den bir opera etnografisi: Karyağdı Hatun Operası*, AÜDTCF, Antropoloji Dergisi, (31), 71-96.
- Altar, C. M. (1981), *Opera Tarihi*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Arslan, E. (2016), *Türk Romanında Mitolojik Unsurlar (1923-1960)*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Atak, P. (2007), *Çağdaş Türk Bestecilerinin Operalarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Bayat, F. (2013), *Mitolojiye Giriş*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Benson, S. (2010), "Fairy-Tale Opera and the Crossed Desires of Words and Music" Contemporary Music Review, 29(2), 171-182.

Berk, F. M. (2011), *Phryglerin Mitolojik Etkisinin Edebiyat ve Sanat Dünyasına Yansımaları*, Tarih Peşinde, Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(6), 101-106.

Brundtland, G. H. (1987), “*Ortak Geleceğimiz Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu Raporu*”, Ankara: Türkiye Çevre Sorunları Vakfı.

Can, Ş. (1994), *Klasik Yunan Mitolojisi*, İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Celasin, C. (2007), *Orta Tunç Çağı'ndan Roma Dönemi'ne Anadolu Müzik Kültürü'nün Analizi*, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi.

Danışman, B. (2020), *Türk Opera Sanatında Mitolojinin Yeri – Nevit Kodallı'nın “Gilgames Operası”nın, “Gilgames Destanı” ile Karşılaştırılması ve İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.

Eyuboğlu, İ. Z. (2007), *Anadolu Mitolojisi*, İstanbul: Derin Yayınları.

Foster, B. R. (2013), *Sumerian Mythology*, The Sumerian World, 435-443.

Gönen, G. B. (2008), *Çağdaş Türk Opera Sanatının İçinde Ahmed Adnan Saygun'un Operalarının Dramaturjik Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Güvenç, B. (2002), *Kültürün Abc'si*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Hızarcı, Ç. (2015), *Türkiye'nin Güncel Kültür-Sanat Politikası ve Opera Sanatı*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi.

<https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/Sayfalar/workdetail.aspx?EserKodu=1911> (10 Ocak 2024)

<https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/Sayfalar/workdetail.aspx?EserKodu=1598> (10 Ocak 2024) İstanbul Devlet Opera ve Bale Arşivi Elektronik Kaynakları

Keçeli, F. (2003), *Mitolojik, Tarihsel ve Fantastik Olan'ın Kullanımı*, Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 16(16), 18-45.

Kılınç, U. (2015), *Kültürel Bir Değer Olarak Müzik ve Müziğin Mitoloji ile Olan İlişkisi: Amon Amarth Grubuna Göstergebilimsel Bir Yaklaşım*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.

Küçük, D. ve Koçaslan, G. (2018), *Türk Operalarında Tarih Öncesi Anadolu Medeniyetlerinin İzleri: Gilgameş ve İnanna Operaları*, Azerbaijan National Conservatory, 264-270.

May, C. (2015), *Ahmed Adnan Saygun'un Köroğlu Operası'ndaki Karakterlerin Türk Edebiyatı ve Türk Mitolojisi Açısından Karşılaştırmalı Analizi ve Müzikal Çözümlemesi*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi.

Mirzaoğlu, F. G. (2022), *Müzik ve Mitoloji İlişkisi*, Türk Dili ve Edebiyatı Çalışmaları, İstanbul: Kutlu Yayınevi.

Özaydın, N. ve Doğanyigit, S. (2017), *Türkiye’de Operanın Tarihsel Gelişimi*, Kültür-Sanat-Edebiyat-Eğitim ve Mimarlık Üzerine Akademik Araştırmalar, 91-101, Konya: Eğitim Yayınevi.

Sarıboğa, B. ve Akıncı, Ç. (2017), *Antik Yunan Toplumunda ve Felsefesinde Müzik ve Flüt Çalgısı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi, 3(6), 17-32.

Sarıboğa, B. ve Talu, Ç. (2021), *Flüt Repertuarını Etkileyen Yunan Mitolojisi Karakterleri*, Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, 10 (1), 102-111.

Say, A. (2006), *Müzik Tarihi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Say, A. (2008), *Müzik Ansiklopedisi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

T.C. Kültür Turizm Bakanlığı (2017), *Ninatta*, İstanbul: İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü Yayınları.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı (2006), *İnanna*, Ankara: Ankara Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü Yayınları.

Ümit, A. (2022), *Ninatta’nın Bileziği*, 5. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Yener, F. (1958), *Ünlü Operalar*, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları.

EKLER

Ek A: İncelenen Operaların Besteci ve Libretistlere Yöneltilen Sorular

Bu kısımda görüşme yapılan “Ninatta” operasının bestecisi Evrim Demirel’e, “Başka Dünya” operasının bestecisi Selman Ada’ya ve “Inanna” operasının bestecisi Çetin Işıközlü’ye yöneltilen sorular yer almaktadır.

- Bestelemiş olduğunuz operalarda Hitit, Sümer ve Antik Yunan mitolojilerinden bir konu almaktaki düşünceniz hakkında neler söyleyebilirsiniz?
- Opera ve mitoloji arasındaki ilişki hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu iki öge birbiriyle bağlantılı mıdır?
- Operalarda mitolojik konuların kullanılmasının sebebi ne olabilir? Niçin besteciler mitolojik konulardan etkileniyorlar ve günümüzde de hala kullanmaya devam ediyorlar mı?
- Günümüz operalarında mitolojik karakterlerin kullanılmasını nasıl yorumluyorsunuz?
- Mitoloji, sürrealizm ve opera arasındaki ilişki için görüşleriniz nelerdir?
- Mitolojik unsurların post modernizmle nasıl bir ilişkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
- Bestecilerin libretto metnini seçerken dikkat ettikleri özellikler nelerdir?
- Libretist ile nasıl bir iş birliğiniz vardı ve eserin yaratım sürecinden de kısaca bahsedebilir misiniz?
- Somut olmayan kültürel miras içerisinde bir mitolojik öğeyi vurgulayan libretistin kullandığı dil midir yoksa bestecinin müziği midir?
- Operalarımızı somut olmayan kültürel miras bağlamında değerlendirdiğimizde kültürel sürdürülebilirliğe nasıl bir katkı koyduğunuzu düşünüyorsunuz? Genç nesillere aktarımında bir besteci olarak nasıl bir rol oynuyorsunuz?

- Operanın müziğinde kullandığınız çalgılar, mitolojide bahsi geçen çalgılar mıdır?

Bu kısımda görüşme yapılan “Ninatta” operasının libretisti Ahmet Ümit’e ve “Başka Dünya” operasının libretisti Tarık Günersel’e yöneltilen sorular yer almaktadır.

- Librettosunu yazmış olduğunuz operalarda Hitit ve Antik Yunan mitolojisinden bir konuyu ele almaktaki düşünceniz hakkında neler söyleyebilirsiniz?
- Operanın gerçek kaynaklarla bir bağlantısı var mı, yoksa librettosu bir kurmaca üzerine mi yazıldı?
- Libretistlerin opera metinlerini yazarken mitolojiyi kullanmasının nedeni nedir?
- Librettoda geçen mitolojik unsurların kültürel dayanağından bahseder misiniz?
- Opera ve mitolojinin arasındaki ilişki hakkında görüşleriniz nelerdir?
- Operada mitolojik konuların kullanılmasının nedenleri sizce neler olabilir?
- Somut olmayan kültürel miras içerisinde bir mitolojik karakteri vurgulayan asıl öge sizce libretistin kullandığı dil midir yoksa operanın müziği midir? Bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Librettonuzu somut olmayan kültürel miras bağlamında değerlendirdiğimiz zaman kültürel sürdürülebilirliğe nasıl bir katkı koyduğunuzu düşünüyorsunuz? Libretist olarak gelecek nesillere aktarımında nasıl bir rolünüz var?
- Besteciyle nasıl bir iş birliğiniz vardı ve eserin yaratım sürecinden kısaca bahseder misiniz?
- Sürrealizm ile mitolojiyi ve gerçekliği bir araya getirmenizdeki amacı açıklayabilir misiniz?

Ek B: Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul İzni

22 February 2023

ETK00-2023-0040

Dear Sultan Ayça Sungur (21506891)

I am pleased to inform you that your ethics application for your project under the supervision of Assoc. Prof. Dr. Başak Gorgoretti titled **21. Yüzyıl Türk Operalarındaki Mitolojik Unsurlar** has been approved and you can start data collection.

With all good wishes,

Prof Dr Ilhan Raman

Chair, EMU Social Sciences, Humanities and Administration (SOBIB) Ethics Sub Committee

Ek C: Doğu Akdeniz Üniversitesi BAP-C Sözleşmesi 1 / 2

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ C TÜRÜ BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ (BAP-C) SÖZLEŞMESİ

Proje No	BAPC-04-23-02
Proje Başlığı	21. Yüzyıl Türk Operalarındaki Mitolojik Unsurlar
Proje Yöneticisi	Doç. Dr. Başak Gorgoretti
Proje Yöneticisinin Bölümü	Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Proje Öğrencisi	Sultan Ayça Sungur
Proje Öğrencisinin Öğrenci Numarası	21506891
Proje Öğrencisinin Bölümü	Kent Arkeolojisi ve Kültürel Miras Yönetimi Bölümü
Proje Öğrencisinin Fakültesi	Fen ve Edebiyat Fakültesi
Proje Bütçesi	46.789 TL
Proje Süresi (ay)	6
Başlangıç Tarihi	01.05.2023
Bitiş Tarihi	01.11.2023

TARAFLAR

1. Bu sözleşme, "Doğu Akdeniz Üniversitesi C Türü Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP-C) Uygulama İlkeleri"nin 7(7) maddesi gereğince Doğu Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü ile yukarıda adı soyadı ve bölümü belirtilen Proje Yöneticisi arasında aşağıdaki koşullarla yapılmıştır.

SÖZLEŞMENİN KONUSU

2. Sözleşmenin konusu yukarıda başlığı verilen Bilimsel Araştırma Projesinin Üniversite tarafından desteklenmesidir.

PROJE YÖNETİCİSİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

3. Proje Yöneticisi araştırma projesini "Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Destek İlkeleri" ve ilgili mevzuata uygun bir şekilde yürütmekle mükelleftir.
4. Projenin, bu sözleşme ekinde verilen 'Araştırma Projesi Başvuru Formu'nda belirtilen program çerçevesinde, süre, amaç ve koşullara uygun olarak yürütülmesi, geliştirilmesi ve sonuçlandırılmasından proje yöneticisi sorumludur. Desteklenmesi önerilen ve kabul edilen projenin amaç, kapsam, süre, program ve bütçesinde Üniversitenin yazılı izni alınmadan hiçbir değişiklik yapılamaz.

DONANIM VE YAZILIM

5. Proje için Üniversite tarafından sağlanan donanım ve yazılımın mülkiyeti Üniversiteye aittir ve tüm öğretim üyelerinin kullanımına açıktır. Proje için sağlanan donanım ve yazılımın proje süresi içinde en iyi biçimde korunmasından, gerekli bakım ve onarımından proje yöneticisi sorumludur.

GELİŞME VE SONUÇ RAPORLARI

6. Proje yöneticisi, projenin yürütülmesi sürecince altıncı ayın sonunda çalışmaların durumuyla ilgili gelişme raporunu projenin bitiş tarihini izleyen bir ay içinde ise sonuç raporunu Araştırmalar Danışma Kurulunca hazırlanmış olan ilgili formları doldurarak Üniversiteye vermekle yükümlüdür. Proje yöneticisi bu raporlara ek olarak, Proje Değerlendirme Grubu ve Araştırmalar Danışma Kurulu'na talep edilmesi durumunda, projeye ilişkin ayrıntılı bilgileri içeren raporu da talep tarihini izleyen bir ay içinde vermekle yükümlüdür. Projenin yukarıda belirtilen başlangıç tarihine göre gelişme ve sonuç raporlarının teslim tarihleri aşağıdaki gibidir:

Gelişme Raporu	
Sonuç Raporu	01.11.2023

GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

7. Proje yöneticisi, proje çalışma ortamında her türlü sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmasından sorumludur.

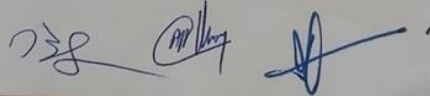
DESTEK MİKTARI

8. Projeye verilecek destek yukarıda proje bütçesinde belirtilen miktardır.

ÖDEMENİN KESİLMESİ VE SÖZLEŞMENİN İPTALİ

9. Gelişme raporu zamanında verilmediğinde veya proje ile ilgili rapor ve ayrıntılı bilgilerin değerlendirilmesi sonucunda proje bütçesinin proje amaç ve programı ile sözleşme koşullarına uygun olarak kullanılmadığının tarafından saptanması durumunda, sözleşme gereğince yapılan ödemeler durdurulur ve sözleşme iptal edilir. Proje yöneticisi proje bütçesini kullanarak satın almış olduğu donanım ve yazılımı Üniversiteye iade eder.

DAÜ-ADK
3 Nisan 2018

Ek D: Doğu Akdeniz Üniversitesi BAP-C Sözleşmesi 2 / 2

SÖZLEŞMENİN YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE UZATILMASI

10. Bu sözleşme yukarıda belirtilen proje başlangıç ve bitiş tarihleri arasında yürürlüktedir. Sözleşme süresinin uzatılması için proje yöneticisinin proje için Proje Değerlendirme Grubu'na gelişme raporunu sunması, ek süre talebini ilgili form üzerinde gerekçeleri ile belirtmesi, başvurusunun Araştırmalar Danışma Kurulu'na uygun görülmesi ve Araştırmalar Danışma Kurulu Başkanı tarafından onaylanması gerekir.

SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ

11. Bu sözleşme, projenin ekte verilen proje başvurusuna uygun biçimde tamamlanarak sonuç raporunun, Araştırmalar Danışma Kurulu'na uygun görülmesi ve Araştırmalar Danışma Kurulu Başkanı tarafından onaylanması ile veya bu sözleşmenin 8. maddesi uyarınca sözleşmenin iptal edilmesi ile sona erer. Proje desteği ile alınan malzeme ile proje özel hesabında kalan destek miktarının iadesi konusunda "Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Destek İlkeleri'nin ilgili hükümleri uygulanır.

FİKİR ve SANAT ESERİ HAKLARI

12. Proje çalışmalarıyla ilgili yayın yapılabilir. Ancak, bilimsel araştırma bütçesi desteği ile yapılan araştırmanın ürünü olan makale, bildiri veya tezde proje numarası ile birlikte "Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Bütçesi'nden destek alındığı belirtilmelidir. Ayrıca yayında dile getirilen görüş ve bulguların hiçbirinin Üniversite'nin resmi görüşünü yansıtmadığının belirtilmesi ve yayının bir örneğinin Araştırmalar Danışma Kurulu'na verilmesi zorunludur.
13. Proje kapsamında buluş, patent, telif hakkı, yararlı model, endüstriyel tasarım, marka, basılı yayın, yazılım ve herhangi bir ortamda oluşturulmuş yazın, heykel, resim, fotoğraf, müzik eseri gibi fikir/sanat eserlerinin ortaya çıkması durumunda eser sahibi Üniversite personeli ile Üniversite'nin karşılıklı hak ve sorumlulukları "Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Bütçesi'nin ilgili hükümlerine göre belirlenir.
14. Projenin gerçekleştirilmesi sürecinde bu sözleşmede yazılı olmayan bir durum ortaya çıktığında, "Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Bütçesi Uygulama İlkeleri'nin ve "Doğu Akdeniz Üniversitesi C Türü Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP-C) Uygulama İlkeleri'nin ilgili hükümleri uygulanır.

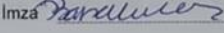
15. EKLER

- a. "Araştırma Projesi Başvuru Formu"
b. "Doğu Akdeniz Üniversitesi C Türü Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP-C) Uygulama İlkeleri"

YETKİLİ MERCİ

16. Herhangi bir uyuşmazlık durumunda yetkili merci Gazimağusa Kaza Mahkemesi'dir.

Proje Yöneticisi

Unvanı Adı Soyadı Doç. Dr. Başak Gorgoretti İmza Tarih 26.4.2023

Araştırmalar Danışma Kurulu Başkanı

Unvanı Adı Soyadı Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy İmza Tarih 27.04.2023

Rektör Yardımcısı: Akademik İşler

Unvanı Adı Soyadı Prof. Dr. Hasan Demirel İmza Tarih 02 Mayıs 2023

Ek E: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 1

2.02.2024 09:30

Gmail - "Ninatta" ve "Başka Dünya" Operaları Kayıtları

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

"Ninatta" ve "Başka Dünya" Operaları Kayıtları

3 ileti

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>
Alıcı: edabuharali94@gmail.com

13 Haziran 2023 13:16

Merhabalar Eda Hanım, ben Kıbrıs Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kent Arkeolojisi ve Kültürel Miras Yönetimi yüksek lisans öğrencisi Sultan Ayça Sungur. "21.Yüzyıl Türk Operalarındaki Mitolojik Unsurlar" tez çalışmamda örneklem olarak Evrim Demirel'in bestelemiş olduğu "Ninnatta" ve Selman Ada'nın bestelemiş olduğu "Başka Dünya" operaları yer almaktadır. Ben Pınar hanımla iletişim kurdum, biraz öncede Özge hanımla konuştum. Gerekli tüm bilgileri masanıza bıraktım mail ve telefonumu. Bestecilerinde izinleri vardır. Ben kendileri ile görüşme yapmaya gelmişim İstanbul'a fakat siz yokmuşsunuz. Döndüğünüzde iletişim kurup opera video kayıtlarını bana ulaştırabilerseniz çok sevinirim. Şimdiden teşekkür ederim.

Doğum gününüz sanırım telefonda duydum doğum gününüz kutlu olsun. İyi günler dilerim.

Saygılarımla.

Eda Buharalı <edabuharali94@gmail.com>
Alıcı: Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

13 Haziran 2023 13:17

Merhabalar Ayça Hanım öncelikle çok teşekkür ediyorum mesajınız için.Kusura bakmayın normalde hep ofiste oluyorum fakat bugün ve yarın izin almıştım.Ben perşembe günü size ulaştırırım videoları içiniz rahat olsun. İyi günler dilerim 🌸🌸

13 Haz 2023 Sal, saat 13:14 tarihinde Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com> şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>
Alıcı: Eda Buharalı <edabuharali94@gmail.com>

13 Haziran 2023 13:21

Çok teşekkür ediyorum. 🌸🌸

13 Haz 2023 Sal 13:17 tarihinde Eda Buharalı <edabuharali94@gmail.com> şunu yazdı:
[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek F: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 2

2.02.2024 09:31

Gmail - İstanbul Devlet Opera ve Balesi Arşivi

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

İstanbul Devlet Opera ve Balesi Arşivi

1 mesaj

Eda Buharalı <edabuharali94@gmail.com>

15 Haziran 2023 11:28

Alıcı: Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

 [Ninatta 13.12.2018.mpg](#)

 [Başka Dünya 25.11.2015.mpg](#)

Ek G: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 3

2.02.2024 09:24

Gmail - "İnanna" Operası Video Kaydı

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

"İnanna" Operası Video Kaydı

3 ileti

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

4 Ağustos 2023 17:47

Alıcı: sukriye.aydemir@operabale.gov.tr

Merhabalar Şükriye Hanım,

Sizinle 2001 yılında Çetin Işıkoğlu tarafından bestelenmiş olan "İnanna" operasının video görüntüleri için telefonla iletişime geçmiştik.

Aşağıdaki belgelerde dilekçemi ve eklerinde hem üniversite etik kurul onay belgemi, hem de Çetin Işıkoğlu'nun iznini bulabilirsiniz.

"İnanna" operasının video görüntüleri için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Saygılarımla,

Sultan Ayca Sungur

2 eklenti

Ankara DOB Dilekçe.docx
535K

Ankara DOB Dilekçe.pdf
155K

Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>

8 Ağustos 2023 15:58

Alıcı: Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

Merhaba Ayca hanım, bugün wetransfer ile gönderdi Ahmet Çiğdem adlı çalışma arkadaşım, bir hafta süresi var. Aldım bilgisi verirseniz sevinirim. Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

[Alıntılanan metin gizlendi]

Bu e-posta mesajı kişiye özel olup, gizli bilgiler içeriyor olabilir. Eğer bu e-posta mesajı size yanlışlıkla ulaşmışsa, içeriğini hiçbir şekilde kullanmayınız ve e-postayı siliniz. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu e-posta mesajının içeriği ile ilgili olarak hiçbir hukuksal sorumluluğu kabul etmez. Tüm mesaj gönderimleri T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenebilir.

The information contained in this communication may contain confidential or legally privileged information. Culture and Tourism Ministry doesn't accept any legal responsibility for the contents and attachments of this message. The sender does not accept any liability for any errors or omissions or any viruses in the context of this message which arise as a result of internet transmission. All messaging activity may be tracked by Culture and Tourism Ministry.

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

10 Ağustos 2023 18:38

Alıcı: Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>

Merhaba Şükriye Hanım, video sorunsuz bir şekilde elime ulaştı ve bilgisayarıma indirebildim. Çok teşekkür ederim ilginiz ve desteğinize. İyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla.

Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>, 8 Ağu 2023 Sal, 15:58 tarihinde şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek H: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 4

2.02.2024 09:27

Gmail - "Inanna" Operası Afiş ve Görselleri

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

"Inanna" Operası Afiş ve Görselleri

3.ileti

25 Aralık 2023 08:10

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>
Alıcı: Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>

Merhaba Şükriye Hanım,

Sizinle ağustos ayında, "Inanna" operasının video kaydına ulaşabilmek için iletişime geçmiştim. Yardımlarınız için tekrar teşekkür ederim.

Tezimin son aşamaları içerisinde bulunmaktayım. Fakat "Inanna" operasına dair elimde video haricinde bir afiş ve görsel bulunmamaktadır. Video içerisinden ekran görüntüsü alındığında çözünürlük konusunda sorunlar olmaktadır.

Benim ulaşabileceğim "Inanna" operasına dair bir afiş ve opera fotoğrafları var mıdır? Varsa beni ilgili kişilere yönlendirebilirseniz çok sevinirim.

Tezim için çok gerekli bulgulardır.

Çok teşekkür eder, iyi haftalar dilerim.

Saygılarımla.

25 Aralık 2023 12:36

Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>
Alıcı: Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

Merhaba Ayça hanım, dilekçe ile başvurunuz ve sadece eğitim amaçlı kullanılmak üzere diye belirtiniz lütfen. İyi çalışmalar

[Alıntılanan metin gizlendi]

Bu e-posta mesajı kişiye özel olup, gizli bilgiler içeriyor olabilir. Eğer bu e-posta mesajı size yanlışlıkla ulaşmışsa, içeriğini hiçbir şekilde kullanmayınız ve e-postayı siliniz. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu e-posta mesajının içeriği ile ilgili olarak hiçbir hukuksal sorumluluğu kabul etmez. Tüm mesaj gönderimleri T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenebilir.

The information contained in this communication may contain confidential or legally privileged information. Culture and Tourism Ministry doesn't accept any legal responsibility for the contents and attachments of this message. The sender does not accept any liability for any errors or omissions or any viruses in the context of this message which arise as a result of internet transmission. All messaging activity may be tracked by Culture and Tourism Ministry.

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>
Alıcı: Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>

25 Aralık 2023 12:45

Geri dönüşünüz için teşekkür ederim. Aşağıdaki ekte talebimle ilgili dilekçeyi bulabilirsiniz.

İyi çalışmalar.

Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>, 25 Ara 2023 Pzt, 12:36 tarihinde şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

Inanna Afiş Dilekçe.pdf
74K

Ek İ: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 5 / 1

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

FW: İnanna

2 ileti

Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>
Alıcı: Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>

26 Aralık 2023 13:55

Merhaba Ayça hanım, İnanna Operasının afişi yok dergisini ve foto gönderiyoruz. İyi çalışmalar

Bu e-posta mesajı kişiye özel olup, gizli bilgiler içeriyor olabilir. Eğer bu e-posta mesajı size yanlışlıkla ulaşmışsa, içeriğini hiçbir şekilde kullanmayınız ve e-postayı siliniz. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bu e-posta mesajının içeriği ile ilgili olarak hiçbir hukuksal sorumluluğu kabul etmez. Tüm mesaj gönderimleri T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından denetlenebilir.

The information contained in this communication may contain confidential or legally privileged information. Culture and Tourism Ministry doesn't accept any legal responsibility for the contents and attachments of this message. The sender does not accept any liability for any errors or omissions or any viruses in the context of this message which arise as a result of internet transmission. All messaging activity may be tracked by Culture and Tourism Ministry.

5 eklenti

Inanna (2).JPG
365K

Inanna (4).JPG
392K

Inanna (12).JPG
394K

Ek J: Operalardaki Görsellerin Kullanılmasına Dair DOB Mail

Yazışmaları 5 / 2

Inanna (15).JPG
381K

 inanna dergi.pdf
7882K

Sultan Ayca Sungur <sultanaycasungur@gmail.com>
Alıcı: Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr>

26 Aralık 2023 14:00

Geri dönüşünüz ve belgeler için çok teşekkür ederim.

İyi çalışmalar

26 Ara 2023 Sal, saat 13:55 tarihinde Şükriye Aydemir <sukriye.aydemir@operabale.gov.tr> şunu yazdı:

[Alıntılanan metin gizlendi]

Ek K: “Ninatta” Operası Afışı 1

DOB T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ MÜDÜRLÜĞÜ

E. DEMİREL
NINATTA
opera, 2 perde

Resim: A. R. Penck

Libretto **Ahmet ÜMİT**

Müzik Yönetmeni **Zdravko LAZAROV** | Rejisör **Mehmet ERGÜVEN**
Dekor Tasarımı **Ferhat KARAKAYA** | Kostüm Tasarımı **Serdar BAŞBUĞ** | Işık Tasarımı **Kemal YİĞİTCAN**
Koro Şefi **Paolo VILLA** | Hareket Düzeni **Canberk YILDIZ**

Ninatta	Özgecan GENÇER / Gülbin GÜNAY	Nuvanıza	Erdem ERDOĞAN / Ali Murat ERENGÜL
Muvatelli	Caner AKGÜN / Alper GÖÇERİ	İnara	Cenk BIYIK / Serkan BODUR
Manni	Aylin ATEŞ / Nesrin GÖNÜLDAĞ	Arinna	Jaklin ÇARKÇI / Ayşe ÖZKAN
	Deniz LİKOS	Zuvappış	Turgut İPEK / Engin YAVUZ

İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ ORKESTRA VE KOROSU

2 Aralık 2017 Dünya Prömiyeri
5,6,8,9 Aralık 2017 / 12,13 Ocak 2018
Türkçe Seslendirilecektir / Süre: 90 dakika

KADIKÖY BELEDİYESİ SÜREYYA OPERA SAHNESİ

www.dobgm.gov.tr / www.biletiva.com

Ek L: “Ninatta” Operası Afişi 2

DOB T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ MÜDÜRLÜĞÜ

E.DEMİREL

NİNATTA

Opera 2 Perde

Libretto **Ahmet ÜMİT**

Orkestra Şefi **Zdravko LAZAROV** | Sahneye Koyan **Mehmet ERGÜVEN**

Dekor Tasarımı **Ferhat KARAKAYA** | Kostüm Tasarımı **Serdar BAŞBUĞ**

Koro Şefi **Paolo VILLA** | Işık Tasarımı **Kemal YİĞİTCAN**

Hareket Düzeni **Canberk YILDIZ**

Ninatta **Özgecan GENÇER**

Nuvanıza **Erdem ERDOĞAN / Ali Murat ERENGÜL**

Muvatelli **Caner AKGÜN / Alper GÖÇERİ**

İnara **Serkan BODUR**

Manni **Nesrin GÖNÜLDAĞ**

Arinna **Jaklin ÇARKÇI / Ayşe ÖZKAN**

Zuvappış **Engin YAVUZ**

İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ ORKESTRA VE KOROSU

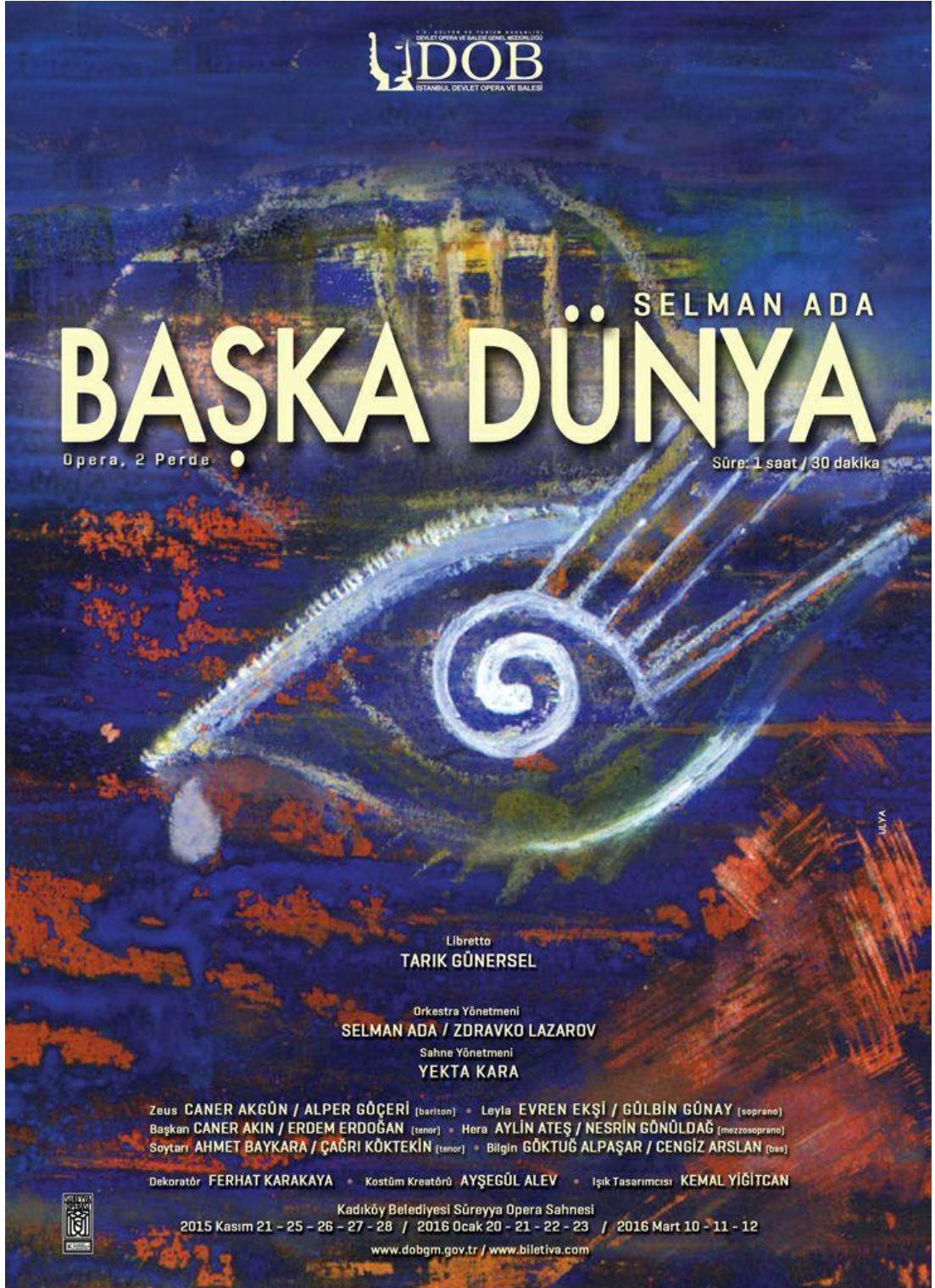
13 / 15 Aralık 2018
Türkçe seslendirilecektir / Süre: 90 dakika

KADIKÖY BELEDİYESİ SÜREYYA OPERA SAHNESİ

www.operabale.gov.tr / www.biletiva.com

Ek M: “Başka Dünya” Operası Afişi

İDOB
İSTANBUL DEVLET OPERA VE BALESİ

SELMAN ADA
BASKA DÜNYA
Opera, 2 Perde • Süre: 1 saat / 30 dakika

Libretto
TARIK GÜNERSEL

Orkestra Yönetmeni
SELMAN ADA / ZDRAVKO LAZAROV

Sahne Yönetmeni
YEKTA KARA

Zeus **CANER AKGÜN / ALPER GÖÇERİ** [bariton] • Leyla **EVREN EKŞİ / GÜLBİN GÖNAY** [soprano]
Başkan **CANER AKIN / ERDEM ERDOĞAN** [tenor] • Hera **AYLİN ATEŞ / NESRİN GÖNÜLDAĞ** [mezzosoprano]
Soytarı **AHMET BAYKARA / ÇAĞRI KÖKTEKİN** [tenor] • Bilgin **GÖKTUĞ ALPAŞAR / CENGİZ ARSLAN** [bas]

Dekoratör **FERHAT KARAKAYA** • Kostüm Kreatörü **AYŞEGÜL ALEV** • Işık Tasarımcısı **KEMAL YİĞİTCAN**

Kadıköy Belediyesi Süreyya Opera Sahnesi
2015 Kasım 21 - 25 - 26 - 27 - 28 / 2016 Ocak 20 - 21 - 22 - 23 / 2016 Mart 10 - 11 - 12
www.dobgm.gov.tr / www.biletiva.com

Ek N: “Ninatta” Operası Librettosu

“Ninatta” Operasındaki Roller – Konu ve Perdeler

Roller

Ninatta Hititli soylu bir kadın – Soprano

Nuvanıza Ninatta'nın âşık olduğu adam. Hititli komutan – Tenor

Kral Muvatalli Hitit Kralı II. Muvatalli – Bas

Manni Hititli soylu bir kadın. Nuvanıza'nın karısı – Mezzo Soprano

İnara Hititli soylu. Ninatta'nın çocukluk arkadaşı. Ninatta'ya âşık olan genç – Tenor

Zuvappiş İnara'nın babası – Tenor

Arinna Göğün Güneş Tanrıçası – Mezzo Soprano

Hititli Kadınlar Kadınlar Korosu

Panku Meclisi Erkekler Korosu

Halk Korosu Karışık Korosu

Konu

Birinci Perde

Uvertür

1.Sahne – Ninatta “Hoş geldin” Aryası

(Perde açılır Hititler zamanında bir kadın (Ninatta) hoş gelin şarkısı söyler.)

Hoş geldin ey uzak yolların yolcusu;

Ey güzel haberlerin müjdecisi! Yaşlı ülkeme,

Hattilerin bin Tanrılı toprağına hoş geldin!

Hastalanmış mutluluğına, uzun ömürlü kedere, sona erdireceğın yas'ıma hoş geldin

Seni bekliyordum!

Uzun geceler, uzun günler boyunca, neşeli baharlar,

Doygun yazlar, yorgun sonbaharlar, kavruk kışlar boyunca;

Uzun, çok uzun yıllar boyunca. Hoş geldin!

2.Sahne Nuvanıza – Muvatelli

Güçlü bir müzik başlar Sahnede kral Muvatelli ve askerlerini ve Hitit halkını görürüz, az sonra orduların komutanı Nuvanıza girer kralı öven bir şarkı söyler. Muvatelli de Nuvanıza 'ya cevap verir. Kaşgalıları, Mısırlıları Nuvanıza'nın kahramanlıkları sayesinde dize getirdiklerini anlatarak karşılıklı iltifatlarda bulunurlar. Muvatelli, Nuvanıza 'ya kardeşi Hattuşili 'nin tahtına göz diktiğini söyler ve önünde iki yol olduğunu anlatır. Ya paylaşacaktır tahtını kardeşiyle ya da onu yok edecektir. Nuvanıza Muvatelli 'ye Telepinu fermanını hatırlatır ve kardeşini öldürmek yerine tahtını paylaşmasını öğütler. Bu ferman Hitit krallarından biri olan Telepinu tarafından yazılmış ve taht için kardeş katlini yasaklamıştır. Bu sırada halk ve askerlerden oluşan koro da müziğe dahil olmuştur.

3.Sahne Ninatta “Nuvanıza Olmasaydı” Aryası

Tüm sahne dağılır yine Ninatta’yı sahnede tek başına görürüz. Nuvanıza ‘ya olan aşkını anlatır.

4.Sahne Anthaşum – Bahar Bayramı

Hititler ’de Anthaşum adıyla bilinen bahar bayramını görürüz. İnsanlar rengarenk giysileriyle, Kral, Kraliçe ve soyluların ardından yürürler. Cambazlar, müzisyenler, rahipler... Ninatta, Nuvanıza, Muvatelli, İnara, Zuvappış, kralın askerleri, köylüler herkes sevinç içinde bayramı, baharın gelişini kutlarlar. Koro Hitit’çe Anthaşum Bayramı’nın kutlanmasını anlatan orijinal Hititçe metinlerden oluşmuş bir bahar şarkısı söylerler. Solistler de bu koroya katılırlar. Opera’nın en ihtişamlı sahnesidir. Bu sahnenin sonuna doğru Ninatta’nın Nuvanıza’nın peşinden bir kuytuya gittiğini görürüz...

5.Sahne Ninatta – Nuvanıza “Aşk Düeti”

Bayram kalabalığı dağılmıştır. Bir ağacın altında Nuvanıza ve Ninatta’yı görürüz. Sevişmiş olduklarını anlarız. Aşk dolu sözlerle birbirlerini kucaklarlar, adeta yeniden doğmuş gibidirler.

6.Sahne Ninatta – İnara “Evlene Benimle”

Ninatta büyük bir mutlulukla evine dönerken çocukluk arkadaşı ve ona âşık olan İnara yolunu keser ve Ninatta’ya aşkını ilan eder. Ninatta’nın kendisiyle evlenmesini ister. Ninatta bu teklifi reddeder. İnara üsteleyince Nuvanıza ‘ya âşık olduğunu ve onunla birlikte olduğunu itiraf eder. Bu duruma çok sinirlenen İnara oradan ayrılır.

7.Sahne İnara – Nuvanıza Düellosu

İnara, Nuvanıza’nın önünü keser, onu düelloya davet eder. Nuvanıza kabul etmez, İnara askerlerinin önünde Nuvanıza ‘ya hakaret eder. Nuvanıza alttan alır, kavga etmek istemez. Ama İnara kışkırtmayı sürdürür, kendisiyle dövüşmesi için onu tahrik eder. Sonunda Nuvanıza kılıcını çeker ve iki erkek kanlı bir kavgaya tUtuşur. Kavganın sonunda Nuvanıza, İnara ‘yı öldürür. Nuvanıza yaptığından pişmandır. İnara yere yığılır. Nuvanıza başında diz çöker. Sahne kararır. 1.Perde sona erer. (6.sahneye bağlanan bu sahne tamamen “reçitatif”dir).

İkinci Perde

1.Sahne Adalet

Sahnede Muvatelli, Nuvanıza, Zuvappış ve sadece erkeklerden oluşan Panku Soylular Meclisi vardır. İnara’nın babası Zuvappış adalet istemektedir. Nuvanıza’nın öldürülmesini talep eder. Muvatelli Nuvanıza’nın çok önemli bir komutan olduğunu hatırlatır. Zuvappış’i talebinden vazgeçirmek istemektedir. Panku meclisi üyeleri

Nuvanza'nın İnara 'yı öldürdüğünü fakat kavgayı İnara'nın başlattığını söylerler. Bu nedenle Nuvanza'nın ölümü hak etmediğini düşünmektedirler. Kral Muvatelli bunun üzerine Nuvanza'nın oğlu Zitiş'i, Zuvappiş'e vermesine karar verir. Muvatelli böylece can borcunu kendi oğluya ödeyecek ve adalet yerini bulacaktır.

2.Sahne Manni – İntahar Ninnisi

Sessiz bir sahne, belki gölge oyunları ile anlatılır. Nuvanza'nın oğlu Zitiş, annesi Manni'nin elinden alınır. Nuvanza, karısını teselli etmeye çalışır. Manni, Nuvanza'nın elinden kurtulur sahnede öne çıkar, Mutsuz, yıkılmış, yaşama sevincini yitirmiştir. Manni nehirin kenarında elindeki hayali bebeğe ninni söyler, ninninin sonunda kendini nehrin sularına bırakarak hayatına son verir. Nuvanza yıkılmıştır, halk toplanır, herkes mutsuzdur, belki koro az önce Manni'nin söylediği ninniyi mırıldanır.

3.Sahne Ninatta – Nuvanza Düeti “İki Ölü Var Aramızda”

Sahnede Ninatta ve Nuvanzayı görürüz. Ninatta, Nuvanza'yla konuşmak ister, Nuvanza kaçmayı dener. Sonunda Ninatta, Nuvanza'nın önünde diz çöker veya elinden yakalar. Ninatta Nuvanza'ya kendisini yanına alması için yalvarmaktadır. Nuvanza kendisini hala çok sevdiğini ama onu yanına almasının mümkün olmadığını söyler. Aralarında iki ölü olduğunu, aşklarının bir günah olduğunu, tanrıların onlar kızgın olduğunu anlatır.

4.Sahne Arinna'nın Kehaneti

Ninatta ve Nuvanza'nın düetinin ardından müzik bitmeden sahne kararır buğulu bir atmosfer oluşur. Sis perdesinin içinden güneş tanrıçası Arinna belirir. Sahne rüyayla gerçek arasında bir yerdedir.

Arinna ikisine konuşur, üzerlerinde bir lanet olduğunu anlatır, önlerinde zor günler olduğu, çok uzun sürecek bir bekleyiş olduğu, ayrılıklar olduğunu söyler. Bir savaş çıkacağını, çok insanın öleceğini, ağıtlar yakılacağını anlatır. Sonunda bir yabancının geleceğini ve laneti bitireceğini söyler.

Ninatta'ya ve Nuvanzaya

On iki halkalı bir bilezik yapmasını öğütler. Bu bileziğin her halkası ülkenin ayrı bir kentine götürülecektir. Tanrıların gönderdiği zamanın ötesinden gelen bu yabancı on iki bileziği bir araya getirecek ve böylece lanet kalkacaktır. Böylece kavuşacaktır Ninatta Nuvanza 'ya.

5.Sahne Kadeş Savaşı

Karanlıkta tüyler ürperten, gerilim dolu bir müzik. Karanlıkta gölgeler, hızlı, sinsice hareket ederler. Ve birden fısıltılar duyulur. Fısıltılar sürerken bir erkek sesi duyulur, tutkuyla bağırır.

“Kadeş'e!”

Bir başka erkek sesi tutkuyla övünçle bağırır. “Kadeş'e gidiyoruz.”

Bir başka erkek sesi tutkuyla bağırır. “Kadeş'e zafere.”

Kadın sesi üzgün, tedirgin. “Kadeşe gidiyorlar.”

Bir başka kadın sesi çok üzgün. “Kadeş’e savaşa.”
Bir başka kadın sesi çok üzgün. “Kadeş’e ölmeye.”
Bir erkek sesi tutkulu... “Kadeş’e gidiyoruz.” Erkekler korusu tutkulu “Kadeşe gidiyoruz, zafere.”
Bir kadın sesi üzgün, yıkılmış
“Kadeş! Gidiyorlar.” Kadınlar korusu üzgün... “Kadeşe ölmeye...”
Erkekler korusu tutkulu
“Kadeşe gidiyoruz, zafere.”
Kadınlar korusu üzgün...
“Kadeş’e ölmeye... Kadeş’e savaşa... Kadeş’e bir daha dönmemeye”
Birden fırtına patlar, büyük bir savaş sahnesi başlar. Şimşekler gökyüzünü yırtar, kılıç şakırtıları, çığlıklar... Arinna’nın kehaneti gerçek olmuştur.

6.Sahne “Son Ağıt”

Ve savaş biter. Çok ağır bir atmosfer oluşur savaşın yıkıntılarının içinden kork acıklı bir ağıt söylemektedir.

7.Sahne Ninatta “Hoş Geldin” Aryası

Son sahne ilk sahne ile hemen hemen aynıdır. Ninatta sahnede yalnızdır ve ilk ariyanın kısalmış bir halini seslendirir. Ve böylece bütün hikâyeyi Ninatta’nın gözünden seyrettiğimizi anlarız. Beklenenin yabancıdan da aslında oradaki seyirciler olduğunu fark ederiz. Bir trajediye şahitlik ederiz onun bir parçası oluruz. Ninatta’nın son şarkısıyla opera bir umut ışığıyla son bulur.

Libretto

Halk Korusu

Ninatta, Ninatta.

Ninatta

Hoş geldin.

Ey uzak yolların yolcusu,

Ey güzel haberlerin müjdecisi,

Yaşlı ülkeme, Hattilerin bin tanrılı toprağına,

Hoş geldin, hoş geldin.

Hastalanmış mutluluğa, uzun ömürlü kedere, son vereceğin yasıma hoş geldin.

Seni bekliyordum uzun günler boyunca.

Uzun geceler, neşeli baharlar, doyun yazlar boyunca, yorgun sonbaharlar

Kavruk soğuk kışlar

Uzun yıllar boyunca

Öksüz sokaklarda, bomboş meydanlarda, seni bekliyordum. Bekliyordum seni, seni

Hoş geldin!

Nuvanıza

Ey Hitit ülkesinin kralı
Ey kudretini tanrılardan alan hükümdar
Can yoldaşım büyük insan yüce kral

Muvatelli

Gel Nuvanıza büyük kumadan
Senin kılıcın parçaladı zaferlerimizin önündeki engelleri
Kaşgallılar boyun eğdi mızraklarımıza
Firavun Sethos utançla döndü Mısır'a

Nuvanıza

Muvatelli büyük kral yapmam gerekeni yaptım
Ülkesini seven her asker gibi siper ettim gövdeyi Kılıcımı senden aldığım yetki ile
kullandığım cesaretle Huzur varsa bu ülkede adaletin sayesinde
Bana değil asaletine şükret

Muvatelli

Zafer yetmedi mutsuzluğumuzu gidermeye
Meşedi orduların kardeşim Hattuşili tahta dikti gözünü Taht benim olacak diyor ya da
kargaşa çıkar tüm ülkede Nuvanıza iki yol uzanıyor önümde
Ya tahtı paylaşırım kardeşimle
Ya da yok ederim onu hırsı ile birlikte

Halk Korosu

Fermanı dinle!
Paylaş tahtını!

Nuvanıza

Yapma ey merhametle yoğrulmuş insan,
Yapma Tanrıların sevdiği hükümdar,
Yapma elini kardeş kanına bulama.
Telepinu fermanına uy
Paylaş tahtını kardeşin Hattuşiliy'le.

Ninatta

Nuvanıza olmasaydı ne güneşin, yağmurun
Ne tohumun toprağın
Ne meyvenin ağacın
Ne de güzel Hattuşa'nın
Ne anlamı olurdu

Halk Korosu

Nuvanıza

Ninatta

Nuvanıza

Soylu erkeğim, gözlerimin ışığı

Kalbimin umudur biricik aşkım Nuvanıza

Halk Korosu (Hititçe)

Antaşum, Antaşum

Lu meş a lam zu ma

Gis arkam mi Antaşum, Antaşum Lu meş a lam zu ma Gis arkam mi Antaşum,
Antaşum

Gis huhupal Galgalturi

Appan piran Hazigkanzi Lumeş Alanzu

Giş Şatar Arantari

Taruşkanzi

Nuvanıza

Ninatta neden yaptın bunu bana?

Ninatta

Nuvanıza seni sevdim

Bir insan nehri nasıl severse nehir onu bilmez.

Bir çocuk oyunu nasıl severse oyun onu bilmez.

Bir genç kız çiçeği nasıl severse çiçek onu bilmez

Nuvanıza

İmkânsız bir aşk bu Ninatta

Ninatta

Seni sevdim Nuvanıza

Nuvanıza

Ninatta yapmamalıydım, yaptım.

Unuttum bir baba bir komutan olduğumu.

Ninatta

Bir insan nehri nasıl severse nehir onu bilmez.

Nuvanıza

Ninatta

Ninatta

Bir çocuk oyunu nasıl severse oyun onu bilmez.

Nuvanıza

Hiç utanç yok gönlümde

Ninatta

Bir genç kız çiçeği nasıl severse çiçek onu bilmez.

Nuvanıza

Hiç pişman değilim Ninatta.

Ninatta

Yeniden doğdum sanki Nuvanıza.

Nuvanıza

Yeniden doğdum sanki Ninatta

İnara

Seni arıyordum Ninatta!
Sensiz aydınlık değil Hattuşıa
Sensiz sevincini yitiriyor İnara
Yeter artık yeter
Benim olmalısın Ninatta!
Bir eş seçmek benim de hakkım
Evlen benimle Ninatta!

Ninatta

İnara çocukluk arkadaşım
Biz evlenemeyiz.

İnara

Neden Ninatta?

Ninatta

Ben kendimi Nuvanıza'ya adadım.

İnara

Ah Ninatta O'ndan sana eş olmaz.

Ninatta

Seviyorum Nuvanıza'yı.

İnara

Nuvanıza'nın karısı var Nuvanıza'nın çocuğu var.
O seni sevmez.
Sana dokunmaz.
Senin olmaz.

Ninatta

Nuvanıza benim oldu ben de onun.

İnara

Ah Nuvanıza!
Alçak Nuvanıza!

İnara

Ey rütbelerinin arkasına saklanan alçak
Ey genç kızların iffetine göz diken şarlatan
Erdemsizliğin son bulacak artık kılıcımın ucunda

Nuvanıza

Anlaşılan çok içmişsin Hattuşa'nın şarabından
Anlaşılan Öfke kızdırmış kanını
Ama illa da yatıştırmak istiyorsan öfkeni
Bırak kılıcımı, baltayı boğalarla güreşelim ikimizde
Kim önce yenerse boğayı o galip gelsin

İnara

Bu sözlerle kandıramazsın kimseyi
Çünkü sen bir korkaksın aslında
Askerlerin olmazsa hiçbiri olmazdı zaferlerin
Sen bir yalancısın aslında
Herkes soylu biliyor seni
Oysa sen ihanet ediyorsun arkadaşlarına
Sen bir alçaksın
İnsanların mutluluğuyla oynuyorsun karanlık kuytularda

Nuvanıza

Artık yeter
Bu kadar hakaret yeter
Eğer susmazsan kılıcım konuşacak seninle

İnara

Alçak

İkinci Perde**Sahne 1****Zuvappiş**

Adalet! Oğlumu öldürdüler
Adalet! Canıma can kanıma kan istiyorum

Muvatelli

Acın büyük biliyorum, kederin büyük anlıyorum
Nuvanıza öldürdü İnara'yı.
Çok şey yaptı bizim için, çok şey yaptı Hitit için
Gel vazgeç gitmesin bir can daha

Zuvappiş

Adalet istiyorum
Panku Meclisi kararını versin
Kral cinayeti görsün Nuvanza cezalansın

Panku Meclisi

Nuvanza İnara ‘y1 öldürdü
İnara ‘y1 kılıcıyla öldürdü
İnara başlattı kavgayı
Tanıklar söyledi bunu
Nuvanza suçludur İnara ‘y1 öldürdü

Zuvappiş

Adalet

Muvatelli

Nuvanza ölümü hak etmiyor İnara zorladı onu
Nuvanza’nın can borcu var oğlu ZİTİŞ’i verecek Zuvappiş’e
Zuvappiş hiç kin duymayacak
Nuvanza kan borcunu ödemezse kendi canını verecek oğlunun yerine

Panku Meclisi

Nuvanza Nuvanza İnara y1 öldürdü Nuvanza İnara ‘y1 kılıcıyla öldürdü
İnara başlattı kavgayı Tanıklar söyledi bunu
Nuvanza suçludur İnara ‘y1 öldürdü

Hep Beraber

A – da – let

Sahne 2**Manni**

Nenni yavrum, nenni oğlum Saçları rüzgâr gibiydi Gözleri yıldız gibiydi
Sesi serçeler gibi şendi Teni bir fidan kadar taze Aldılar onu elimden
Nenni yavrum, neni oğlum, neni, neni

Kadınlar Korusu

Nenni, neni, nenni (aynı anda)

Manni

Nenni yavrum, nenni oğlum
Evimin ışığıydı, gönlümün neşesiydi Sütümle beslediğim evimin ışığıydı Aldılar
oğlumu elimden
Nenni yavrum, nenni oğlum, nenni yavrum, nenni oğlum (aynı anda)

Kadınlar Korusu

Nenni yavrum, nenni oğlum, nenni yavrum, nenni oğlum

Sahne 3

Nuvanıza

Ninatta, Ninatta

Ninatta

Nuvanıza, Nuvanıza

Beni al yanına Nuvanıza

Nuvanıza

Ninatta, Ninatta Sen bir heves değilsin

Sen benim yazgımsın

Ah sen bir heves değilsin

Umutsun, yarasın, acısın, kıvançsın

Sen benim yazgımsın

Ninatta, Ninatta acısın kadersin

Ninatta, Ninatta (aynı anda)

Ninatta

Nuvanıza, Nuvanıza Sen bir heves değilsin

Sen benim yazgımsın

Ah sen bir heves değilsin

Umutsun, yarasın, acısın, kıvançsın

Sen benim yazgımsın

Nurvanıza, Nurvanıza acısın kadersin

Nurvanıza, Nurvanıza (aynı anda)

Ah Nurvanıza al beni yanına, al beni yanına

Ah....

Nuvanıza

Ninatta, Ninatta

İmkânsız bir aşk bu Ninatta

İki ölü var aramızda

Rüyalarımnda iki ölü

Tanrılar yüz çevirdi bizden, Tanrılar öfkeleni bize

Yüz çevirdi bizden Ninatta, Ninatta

Nuvanıza

Ninatta, sen bir heves değilsin

Umutsun, yarasın, acısın, kıvançsın

Sen benim yazgımsın

Ninatta, acısın kadersin

Ninatta

Nuvanıza, sen bir heves değilsin

Sen benim yazgımsın

Ah sen bir heves değilsin

Umutsun, yarasın, acısın, kıvançsın
Sen benim yazgımsın
Nurvanza, acısın kadersin

Sahne 4

Arinna'nın Kehaneti

Arinna

Zor günler var önünüzde, geçecek
Acı günler var önünüzde, geçecek
Ayrılık var önünüzde geçecek
Sabır tek çare
Çok uzun sürecek, yıllar alacak
Çok uzun sürecek
Tanrılar kızgın size
Lanet var üstünüzde
Çok uzun sürecek bir savaş çıkacak
Çok insan ölecek, kadınlar ağlayacak
Çok kan akacak, ağıtlar yakılacak
Savaş bitecek barış gelecek
Bilinmezlik kutsal dağı saran bir sis gibi yayılacak
Tanrılar bir işaret yollayacak
Bir yabancı gönderecek
O yabancı bitirecek laneti
Beklemek tek çare.

Halk Korusu

Günahkâr Ninatta

Arinna

(Konuşarak)

On iki halkalı bir bilezik yaptır.
Her bilezik halkasını ülkenin ayrı bir kentine götür.
Her halkanın üzerine bir sonraki bileziği götürdüğün kentin adını yazdır.
Bilezikleri on iki ayrı kente sakla.
Her halkanın üzerine sakladığın yeri yaz. Sonra bekle.
Yılların ötesinden gelecek yabancıyı bekle. Yabancı gelsin.
Uzak kentlerdeki bilezikleri topla. Topla bir araya getirsin.
İşte o zaman kalkacak üzerindeki kara lanet.
İşte o zaman kavuşacaksın istediğine.
İşte o zaman çalacak kapını mutluluk. Bekle!
Topla bir araya getirsin
İşte o zaman kalkacak üzerindeki kara lanet
İşte o zaman kavuşacaksın istediğine
İşte o zaman çalacak kapını mutluluk
Bekle

Koro (Erkekler) Kadeş'e gidiyoruz. Kadeş'e zafere...

Koro (Kadınlar) Kadeşe gidiyorlar. Kadeş'e ölmeye...

Erkek (Fısıldayarak)

Savaş, ölüm, acı keder

Koro

Savaşa!

Erkek

Ölmeye!

Koro (Kadınlar)

Kadeşe gidiyorlar ölmeye

Savaş Sahnesi

Koro

Aaa aaa aaa aaa

Ve savaş bitti.

Genç ölülerin düşleri kaldı,

Ve savaş bitti,

Dul kadınlar, öksüz çocuklar, gözü yaşlı anneler kaldı.

Ve savaş bitti, savaş bitti. Ve savaş bitti

Kocaman kocaman bir çığlık kaldı ortalıkta

Dinmeyecek bir hasret...

Ve savaş bitti ve savaş bitti ve savaş bitti...

Ninatta

Hoş geldin,

Ey uzak yolların yolcusu

Ey güzel haberlerin müjdecisi

Yaşlı ülkeme, Hattilerin bin tanrılı toprağına

Hoş geldin!

Hastalanmış mutluluğa, uzun ömürlü kedere,

Son vereceğın yasıma,

Hoş geldin

Ek Ö: “Başka Dünya” Operası Librettosu

“Başka Dünya” Operasındaki Roller-Konu ve Perdeler Roller

Bilgin – Bas

Leyla – Soprano

Başkan – Tenor

Zeus – Bariton

Hera – Mezzo Soprano

Soytarı – Tenor

Birinci Perde

1.Tablo: Gelecekte Dünya, Hapishane. (Bilgin-Başkan-Leyla)

1 Arya: Bilgin: Gökyüzü külrengi

2 Düet: Bilgin – Başkan: Başka gezegen gerek bize

3 Bilgin – Başkan – Leyla

4 Düet: Bilgin – Leyla: Baba-Kız

5 Trio: Başkan – Leyla – Bilgin: Tehdit

2.Tablo: Eflatun Gezegen. (Zeus-Soytarı-Hera-Leyla)

6 Arya: Zeus: Yokum sanki

7 Düet: Zeus – Soytarı: Keşke

8 Zeus – Soytarı – Hera

9 Zeus – Soytarı – Hera – Leyla

10 Kuartet: Zeus – Soytarı – Hera – Leyla: Sürgünler

11 Zeus – Soytarı – Hera – Leyla

12 Arya: Leyla: Dünyaya Ağıt (Zeus-Hera-Soytarı'nın katılımıyla)

13 Düet: Zeus – Hera: Yıldırımlar

14 Zeus – Soytarı – Hera – Leyla

15 Arya: Zeus: Gençleşme

16 Düet: Zeus – Leyla: Daima

İkinci Perde

1.Tablo: Eflatun Gezegen. (Herkes.)

17 Zeus – Leyla – Soytarı – Hera

18 Kuartet: Zeus – Leyla – Soytarı – Hera: Skandal

19 Arya: Soytarı: Kaosa övgü

20 Arya: Başkan: Gerçekler

21 Soytarı – Başkan – Zeus – Hera – Leyla, sonra Bilgin

22 Altılı: Zeus – Hera – Bilgin – Leyla – Soytarı – Başkan: Toz

23 Herkes

24 Zeus – Hera – Soytarı – Bilgin – Leyla
25 Kentet: Bilgin – Hera – Zeus – Leyla – Soytarı: Çözüm
26 Leyla – Bilgin – Soytarı – Hera – Zeus – Soytarı
27 Zeus – Leyla – Soytarı
28 Arya: Leyla: Elveda

2. Tablo: Günümüz, oda. (Herkes.)

29 Bilgin – “Hera”
30 Bilgin – “Hera” – “Başkan”
31 Arya: “Hera”: Köle olmayız asla
32 Final Kuartetta: “Hera” – Zeus – Soytarı – Leyla: Tek umut

Konu

Birinci Perde

1.Tablo: Gelecekte bir hapisane hücresi.

Gelecekte, hapisteki bir Bilgin öfkeli, çünkü gezegenimiz kâr uğruna çevreyi mahveden egemenler yüzünden yaşanmaz olmuştur: “Gökyüzü külrengi!”

Hücreye gelen Dünya Başkanı “Başka gezegen gerek bize!” der ve teklifte bulunur: Bilgin vaktiyle keşfettiği gezegene göç konusunda Başkan ile ekibine yardımcı olursa serbest bırakılacaktır.

Bilgin reddeder; suçlulara yardım yerine hapiste ölmeye razıdır. Ama Dünya Başkanı onu tehdit eder: Bilgin yardım etmezse kızı Leyla öldürülecektir. Bilgin gönülsüz kabul eder.

2.Tablo: Gelecekte bir başka gezegen.

Bilmedikleri bir şey vardır: Gidecekleri gezegende Yunan mitolojisinden Tanrılar Tanrısı Zeus ve karısı Tanrıça Hera ile Soytarı yaşamaktadır. İnsanlar onlara inanmaz olunca gururları incinen eski tanrılar Dünya’dan uzaklaşıp buraya sığınmıştır. Nitekim Zeus artık inanılmadığı için yakını: “Yokum sanki!”

Karısı Hera ile Soytarı yeni gelen birini görünce irkilir: Bilgin’in kızı Leyla’dır bu. Leyla egemenlerce yaşanmaz kılınan Dünya için ağıt söyler.

Sürgün tanrıların dramı Zeus’un Leyla’ya ilgi duyması ile renklenir: Leyla “mahalle baskısı yüzünden” bir tanrı ile değil, ancak bir insan ile ilişki kurabileceğini belirtir. Aşk uğruna ölümlü bir insan olabileceğini söyleyen Zeus ile bu jestten etkilenen Leyla’nın ilişkisi gelişir.

İkinci Perde

1.Tablo: O gezegen.

Zeus-Leyla aşkı sorunlara yol açar. Evlilik Tanrıçası Hera Leyla'ya gerçeği açıklar: Zeus aslında ölümlü bir insan olmuş değildir. Leyla'yı etkilemek için numara yapmıştır. Leyla sarsılınca Hera alay eder: "Tanrı ama ne de olsa erkek. Ne beklenir ki?!"

Gezegene gelen Dünya Başkanı ile işler daha da karışır. Bilginin bu gergin ortama katılmasını Dünya Başkanı'nın etkisiz kılınması izler.

2.Tablo: Günümüz, Bilgin'in evi.

Uyanmış olan Bilgin eserini tamamlayıp yayıncıya iletmek ister. Rüyada Tanrıça olan karısı destek olur. Bilgini şaşırtan bir ziyaretçi belirir: Rüyada Dünya Başkanı olan kişidir bu. Sivil görevli, Bilginin eserlerini saygıyla okuduğunu ama şimdi karakola götürmesi gerektiğini açıklar.

Bilgin tUtuklanıp götürülür. "Aşk mektuplarımızı götürmeyin!" diyen eşi, baskılar karşısında pes etmemek gerektiğini belirtir: "Köle olmayız asla!"

Bilim-kurgusal bir distopya ile gerçekçiliğin birleştiği opera özgürlükçü bir direniş çağrısına varır: Tek umut yine bu dünyadır.

Libretto

Birinci Perde

Uvertür

1.Tablo: Hapishane. Ortam külrengi.

No 1 Arya: Bilgin: Gökyüzü Külrengi

Gökyüzü maviydi ben gençken.

Oysa külrengi şimdi. Külrengi.

Egemenlerin hırsı yüzünden.

Hayat siliniyor yeryüzünden.

Uyarı dinlemediler.

Kader değildi bu keder.

Karşı çıkanları susturdular.

Artık umutsuzluk var. Ah! Ah!

Nefes almak bile parayla.

Kâr uğruna bu zarar.

Kâr tutkusuna kurban dünya.
Yok olmak üzere tüm insanlar.

Uyarı dinlemediler.
Kader değildi bu keder.
Karşı çıkanları susturdular.
Artık umutsuzluk var.

Gökyüzü maviydi ben gençken.
Oysa külrengi şimdi. Külrengi.
Egemenlerin hırsı yüzünden.
Hayat siliniyor yeryüzünden.

(Başkan girer.)

Kim o? Vay! Dünya Başkanı!
Neden bur'dasın, alçak? Despot!

(Reçitatif)

Başkan
Artık bitti bu gezegen.

Bilgin
Senin gibiler yüzünden!

Başkan
Yeni bir sayfa açalım birlikte.
Başka bir gezegen gerek bize. Başka gezegen.

Düet Bilgin – Başkan

Bilgin
Ey beni hapse tıkan!
Ben miyim sana derman ?

Başkan
Başka gezegen gerek bize.

Bilgin
Her gezegeni mahvedersin sen!
Bir yol bulursan!

Başkan

Başka yol var zaten.
En önemli projen.

Bilgin

Sana âlet olmam ben!
Sen uzak dur benden!

Başkan

Sana şartsız af!

Bilgin

Laf laf laf! Boşuna bana başvurma !
Duvarlara baş vur sen !

Başkan

Emir kuluydum gerçekten,
Demokratım ben şimdi.

Bilgin

Demagog! Faşist! Şimdi mi diyalog?

Başkan

Şu senin gezegen var ya, hani keşfetmiştin.
Başka bir sistemde.
Bizi sen götürürsün ancak.
Gidelim birlikte.
Sana şartsız af, kurtul bur'dan!

Bilgin

Laf laf laf! Boşuna bana başvurma!
Duvarlara baş vur sen!

Başkan

Artık bitti bu gezegen

Bilgin

Senin yüzünden!

Başkan

Bitti!

Bilgin

Hain!

(Reçitatif) Bilgin-Başkan-Leyla

Başkan

Keyfin bilir. Getirin şunu.

(Leyla arkadan itilmiş olarak girer.)

Bilgin

Kızım?! Leyla!

Başkan

Talihli valla. Hayatta hala.

Bilgin

Tehdit mi yani ?

Başkan

Nasıl yorumlarsan.

Bilgin

Sen kendini akıllı san.

Başkan

Sen akıllısın ama,
Sen içerdeyin, ben dışarda.

Leyla

Bir dakika!

Başkan

İki dakka size. Cömertliğim üstümde.

Düet: Bilgin-Leyla

Bilgin

Canım kızım benim!
Seni çok özledim!

Leyla

Ben de seni özledim, baba!
Yıllardır hücrede tek başına!

Bilgin

Evet! Alçaklar yüzünden!

Hesap sorulmalı hepsinden!

Bilgin-Leyla

Alçaklar yüzünden!

Hesap sormalı hepsinden!

Bilgin

Hepsinden!

Leyla

Mahkemeyi uzattılar!

Ne delil var ne de ispat!

Artık çok geç, baba.

Dünyada hayat biterken.

Bilgin

Ama bende çözüm var:

Başka gezegene gider sağ kalanlar.

(Baba kız sarılır.)

Leyla

Despotlar gider. Bizi bur'da bırakarak!

Gemileri yakarak!

Dünya denen gemi batıyor madem,

despotlar batsın. Bu son dem.

Bilgin

Ben ölürüm, tamam,

ama senin acına dayanamam ah!

Leyla

Beni düşünme, baba.

Ölüm doğal zaten nasıl olsa.

Bilgin

Dayanamam! Dayanamam! Dayanamam!

Leyla

Ölüm "doğal," baba! Ölüm doğal, baba! Ölüm "doğal!"

Bilgin

Dayanamam acına!

(Reçitatif) Başkan – Bilgin – Leyla

Başkan

Karar için bir gün var önünde. Önünüzde.

(Bilgine) Yürü! Yürüyebilirken.

(Leyla'ya hamle yapar.) Sürünmeden.

Leyla

Dokunma bana!

Bilgin

Dokunma kızıma! Sakın dokunma ona!

Başkan

Dokunaklı bir durum.

Bur'da biter oturum.

Ya yardıma karar, ya kızına zarar. Düşün sen!

Mini Trio: Bilgin-Başkan-Leyla

Bilgin

Kızım! Leyla!

Leyla

Baba! Baba!

Başkan

Baban sana bela!

Bilgin

Kızım Leyla! Kızım Leyla! Kızıma dokunma!

Başkan

Bir gün var!

Leyla

Baba!

Bilgin

Kızıma dokunma! Kızıma dokunma!

Başkan

Düşünün iyice, karar verin.

Leyla

Babacığım, canım benim. Düşünme beni!

Başkan

Ya yardıma karar...

Bilgin

Dokunma ona! Alçak! Dur!

Başkan

Seni salak adam!

Bilgin

Alçak hain!

Leyla

Elveda, baba! Elveda, baba!

Bilgin

Yavrum! Kızım! Kızım!

Başkan

İyi düşünün siz!

Bilgin

Faşist! Alçak!

Leyla

Elveda, baba!

Başkan

Gülerim ben halinize

2.Tablo: Eflatun Gezegen

Zeus Arya: “Yokum Sanki”

Yokum sanki! Yokum sanki! Yokum sanki gerçekte!

Hatıra çok, fakat umut yok!

Zaten manası yok!

Ne zor bir iş sonsuzca var olmak!

Sona ermeden sonsuzca solmak.

Tanrılar Tanrısı Zeus benim, ben!

Nicedir hükmedemeyen.

Yokum sanki! Yokum sanki! Yokum sanki gerçekte!

İnanmaz oldu insanlar.

Geride yalnız efsane var.
Hatıra çok, fakat umut yok!
Yokum sanki, yokum!
Yokum sanki! Yokum sanki! Yokum sanki gerçekte!

(Soytarı girer.)

Düet: Zeus-Soytarı

Soytarı

Yüce Tanrım, Baştanrım, neden bu keder?
Senin bu sus pus halinden utansa şu kader!

Zeus

Baştanrı olmanın hiç önemi yok!
İnanan kimse olmayınca hiç mânâsı yok!

Zeus-Soytarı

Hiç mânâ yok!

Soytarı

Seni duyan “Özgüveni yok!” der. “Yok!” der.

Zeus

Yokum sanki! Sanki yokum! Yok! Yok!

Soytarı

Üzülecek boş vaktin çok! Düşün, düşün... çoktur işin!

Zeus

Boş vaktim hiç yok! E çoktur işim!
Ne desem? Ne desem? Ne desem?
Keşke ölümlü olabilsem!

Soytarı

İlahi Zeus! Bu karamsarlık acep neden?
İnsanlar ölümsüz olmak ister, sense ölümlü! İlahi Zeus!

Zeus

Ne desem? Ne desem? Ne desem? Ne desem?

Soytarı

Baştanrı fakat serssem! Serssem! Serssem!

Zeus

Ölümlü olsam!

Soytarı

Sersem!

Zeus

Ölümlü olsam!

(Hera girer.)

(Reçitatif) Zeus – Soytarı – Hera

Soytarı

Merhaba, Yüce Tanrıçam!

Hera

Dünyadan haber olsa!

Kim bilir neler yaptı insanlar

Son binyıllarda.

Soytarı

Aa ! Uçan mağara !

Zeus

Saçmalama, Soytarı.

Soytarı

Saçmalama demen saçma – bir Soytarıya !

Hera

Bak bak! Bi' şey iniyor yukar'dan!

Zeus-Hera-Soytarı

Bu da ne böyle?!

(Yukarıdan uzay kapsülü inmeye başlar.)

Zeus

Tarihî bir an.

Soytarı

Farklı bir tanrı mı gelen ?

Hera

Artık farklı bu gezegen.

Soytarı

Tuhaf !

Hera-Soytarı-Zeus

Tuhaf !

Hera

Bir yaratık çıkıyor içinden !

Soytarı-Zeus

Tuhaf ! Tuhaf !

Zeus

Tuhaf !

Soytarı

Bir yaratık çıkıyor içinden !

Hera

Tuhaf !

(Reçitatif) Zeus-Soytarı-Hera-Leyla

(Susku. Kapsül iner.)

Zeus

Dur! Kimdir o? Ner'den gelip nereye gidersin?

Soytarı

Kafası amma yuvarlak! İnsan olamaz! Fazla düzgün ve parlak

Hera

Aa! Başını çıkarıyor korkmadan!

Soytarı

İşte çıkardı başını. Aa!

Soytarı

İnsan başı varmış altında!

Zeus

Yoksa ta Dünya'dan mı geldin?

Leyla

Evet. Babam keşfetti burayı birkaç yıl evvel.
Sonra planlarını yaptı, yeni bir teknoloji yarattı.

Soytarı

Demek babası tam bir cin!

Zeus

Tek başına mı geldin?

Leyla

Uzay gemisinde diğer astronotlar.

Zeus

Adınız ne?

Leyla

Leyla. Peki siz kimsiniz?

Soytarı

Baştanrı Zeus. Karısı Evlilik Tanrıçası Hera.

Leyla

Ama siz yoksunuz. Hayalsiniz olsa olsa.

Soytarı

Daima ne derim ben? Hayalle gerçek iç içe zaten!

Hera-Soytarı-Zeus

Kalktık buraya geldik, gururumuz yüzünden.
Binlerce senedir sürgündeyiz. Gönüllü sürgündeyiz hepimiz.
Binlerce sene bur'da!

Leyla

Bu bambaşka bir gezegen.

Hera-Soytarı-Zeus

Binlerce sene bur'da!

Hera-Zeus

Küçük ama bizim ebediyy. en!

Leyla

Demek sizin ebediyyen!

Zeus

Nasıl kalırız Dünya'da insanlar bize inanmayınca? dedik
ve rüzgardan hızlı kalemikle yazarın
kalktık buraya geldik.

Leyla

Anlıyorum şimdi daha iyi.

Hera-Soytarı-Zeus

Dünya'yı özledik!

Leyla

Binlerce senedir burdasınız!

Hera-Soytarı-Zeus

Gidebilsek keşke!
Güzel olsa bile bu gezegen,
keşke Dünya'ya gitsek hemen.

Leyla

Dünya eskisi gibi değil!

Hera-Soytarı-Zeus

Ne oldu?

Leyla

Çok fena oldu!

Hera-Soytarı-Zeus

Ne oldu? Ne oldu? Ne oldu?

Leyla

Maalesef!

Hera-Soytarı-Zeus

Vah vah vah vah!

Leyla

Maalesef!

Hera-Soytarı-Zeus

Vah vah!

Leyla

Maalesef!

Hera-Soytarı-Zeus

Vah vah!

Leyla

Ya!

Hera

Vah vah vah!

Hera-Soytarı-Zeus

Hey gidi Dünya, vah vah!

Leyla-Hera

Vah vah vah vah!

Soytarı

Vah vah!

Zeus

Vah vah!

Soytarı

Vah vah!

Leyla

Yazık oldu!

Hera-Soytarı-Zeus

Vah vah vah

Leyla

Yazık oldu!

Hera-Soytarı-Zeus

Vah vah vah!

Soytarı

Dünya mavi tabii, değil mi?

Leyla

Yo. Hayır. Artık değil. Külrengei.

Zeus-Hera-Soytarı

Vah vah vah!

Leyla

Dünya'ya ağıt yakılsa yeridir:

Arya : Leyla : Dünyaya Ağıt

Leyla

Ah, Dünya sanki rüya ! Ne mavi kaldı ne yeşil.

Son bulmak üzere Dünya'da hayat.

Öldü on milyar insan.

Egemenlerin hırsı yüzünden mahvoldu bizim gezegen.

Ezildi karşı çıkanlar.

Dünya'da hayat buraya kadar.

Tek çare başka gezegen.

Bu yüzden bur'dayım ben.

Artık son umut bu gezegen.

Tek umut bu maalesef.

Dünya'da bitiyor hayat !

Bu son umut ! Son umut. Son umut bu gezegen.

Ah! Dünya! Ah! Dünya! Ah, Dünya! Dünya! Mahvoldu.

Son umut bu gezegen. Tek umut.

(Reçitatif)

Zeus

Ne?! Buraya mı gelecek dünyayı batıranlar?

Hayata kıyanlar? O buyurganlar?

Yoo! Olmaz artık bu kadar!

DÜET: Zeus-Hera: Yıldırımlar

Zeus

Yıldırımlar atarım! Yıldırımlar!

Hera

Zeus, hayal kurma bu kadar.

Yıldırım bu gezegende olmaz!

Gücün pek az. Güç kullanarak sonuç alınamaz.

Zeus

Yıldırımlar! Yıldırımlar! Yıldırımlar!

Hera

Lütfen üzülme sen bu kadar.

Zeus

Geldikleri gibi gider saldıranlar!

Hera

Yıldırım yok. Belki başka yol var.

Zeus

Yıldırımlar! Yıldırımlar! Yıldırımlar! Yıldırımlar!

Hera

Zeus, gerçekçi ol biraz. Boşuna uçma lütfen!

Zeus

Geldikleri gibi giderler!

Hera

Hayal kurma bu kadar!

Zeus

Yıldırımlar! Yıldırımlar!

Hera

Yıldırım yok. Başka yol var.

Zeus

Yıldırımlar! Yıldırımlar!

Hera

Belki başka bir yol var. Denesen?

Zeus

Belki daha makul bir yol var, haklısım.

Hera-Zeus

Daha makul bir yol var belki. Belki.

(Soytarı ile Leyla girer.)

(Reçitatif) Zeus – Soytarı – Hera - Leyla

Soytarı

Ne yapsak peki?

Leyla

Bana bakmayın lütfen.
Onların elinde babam.
Çaresizim bu yüzden.
Engel olamam.

(Işık azalmaya başlar.)

Zeus

Burayı da mahvetmesinler!
Küçük bir gezegen bu zaten.
Bir saat gece bir saat gündüz.
İşte ner'deyse gece nitekim.

Leyla

Ben kapsülüme gidiim.

Hera

Ben de mağarama çekileyim.
Sen de gel, Zeus.

Zeus

Sen uyu. Ben uyumam.

Soytarı

Bir plan düşünüyüm ben.

Hera

Kim bilir, belki işe yararsın kırk yılda bir!

(Çıkar.)

Leyla

Bur'da hava eflatun.

Zeus

Evet, farklı bir gezegen.

Soytarı

Farklı bir hatun!

(Çıkar.)

(Reçitatif) Zeus-Leyla**Leyla**

Ne hoş. Bur'da rahat nefes alıyor insan.
Fakat karanlık başladı. Kapsülüme gitsem.

Zeus

Başka bir aydınlık başladı bence.

Leyla

Bir tanrı ile flört edemem.
Benim mahallede kabul edilemez.

Zeus

Demek mahalle baskısı hâlâ.
Keşke genç bir insan olsam
sana kavuşmak uğruna.

Leyla

Hayal hoş ama boş.

Zeus

Ama hoş.

(Leyla kapsülün arkasında gözden kaybolur.)

Arya - Zeus: Yıldırım Aşkı Aryası**Zeus**

Nasıl da coşkulu bu yürek !
Ne tuhafmış bu gezegen !
Bur'da yıldırım olamaz ama
Yıldırım aşkı olur demek.

Tanrılar Tanrısıyım ben.
Ama keşke insan olsam hemen !
Gerekçe tek : Sen.
Aşk için insan olsam hemen !

Ölümlü olmak yeğdir sensiz olmaktan.
Keşke genç bir insan olsam !
Bu aşkı doyasıya yaşasam !
Nasıl da coşkulu bu yürek !

Ne tuhafmış bu gezegen !
Bur'da yıldırım olmaz ama
Yıldırım aşkı olur demek !

(Gazel)

Vay vay ! İnsan oluyorum ! İnsan !
Biraz korku biraz heyecan.
Aşk uğruna feda olsun bu can.
Vay vay vay vay !
İnsan oluyorum, insan !

İkinci Perde

Arya Zeus : « Artık Gencim Ben »

Artık genç bir insanım ben.
Gerekçe tek : Sen sen sen sen !
Sensiz bir sonsuzluk bana tuzak.
Senin olmak yeğdir ölümlü olarak.

Seninle büyüldü bu gezegen.
Burayı farklı kılan : Sen sen sen sen sen !
Yıldırım olmaz bu gezegende
Ama yıldırım aşkı olur işte.

Aşk belki yıldırım gibi geçer.
Yine de yaşansın, yeter.
Tanrılar Tanrısı Zeus'um ben !
Artık insanım, ölümlü bir insan.
Genç bir erkek oldum !
Gerekçe tek : Sen sen sen sen sen sen !

Düet : Zeus – Leyla : « Daima »

Leyla

Leyla ile Zeus. Ne tuhaf bu gezegen !

Zeus

Yıldırım aşkı bu. Yaşamak güzel !

Leyla

Yıldırım olamaz ama,
Yıldırım aşkı olabilir daima.

Zeus

Yıldırım. Yıldırım aşkı bu ! Seninle ben.

Leyla

Kimse bilip anmasa da bizi !

Zeus

Aman ne hoş, bu pek bir hoş ! Ne mutlu bize şimdi.

Leyla

Şahit olan atomlar ansın !

Zeus

Bu sonsuz aşk hep hatırlansın.

Leyla

Belki de biter bu aşk, ama anılacak daima !

Leyla-Zeus

Belki de biter bu aşk, ama
Anılacak daima !

Zeus

Belki de biter bu aşk, ama anılacak daima !

Leyla-Zeus

Belki de biter bu aşk, ama anılacak daima !

Leyla

Kimse bilip anmasa da bizi !

Zeus

Aman ne hoş, bu pek bir hoş ! Ne mutlu bize şimdi.

Leyla

Şahit olan atomlar ansın !

Zeus

Bu sonsuz aşk hep hatırlansın.

Leyla

Belkide biter bu aşk, ama anılacak daima !

Leyla-Zeus

Belki de biter bu aşk, ama anılacak daima !

Zeus

Seninle ben !

Leyla

Seninle ben !

Zeus

Seninle ben !

Leyla

Seninle ben !

Zeus-Leyla

Seninle ben ! Daima ! Seninle ben !

(Reçitatif) Zeus – Leyla – Soytarı - Hera

Soytarı

Vay vay vay vay vay! O da ne? Sevda! Vay vay!

Ay ay ay ay ay! Amanın o da ne?! Hera!

Hera

Demek utanmadan!

Zeus

Aman! Onun kabahati yok!

Hera

Baştanrıya göz koymuş genç bir kaltak!

Leyla

Ben sizin bildiğiniz kızlardan değilim.

Hera

Doğru! Daha betersin!

Soytarı

Düşüyordu astronot, Baştanrı belinden tuttu.
Hepsi bu. Hiç bi' şey görüldüğü gibi değildir.
En yüce Kaos! Ona saygı göster sen!

Arya: Soytarı: 'Kaosa Övgü'**No 18 Kuartet: Zeus – Leyla – Soytarı – Hera: Skandal****Hera**

Laf! Laf! Laf! Laf! Laf!

Soytarı

Af! Af! Af! Af! Af!

Leyla

Gaf! Gaf! Gaf! Gaf! Gaf!

Zeus

(Leyla'yı Hera'ya savunarak)
Saf! Saf! Saf! Saf! Saf!

Hera

Kaltak! Bak bak bak bak bak!

Zeus

Canıma tak tak tak tak tak!

Hera

Asıl benim canıma tak tak tak tak tak!

Leyla

Bırak saçımı, Hera! Bırak! Bırak!

Soytarı

Vırak! Vırak! Vırak! Vırak! Vırak!

Leyla

İmdat! İmdat!

Zeus

Heyhat! Heyhat!

Hera

(Zeus'a, Leyla'yı kastederek)
Silk at! Silk at!

Soytarı

(Yukarıyı göstererek)
Dikkat! Dikkat!

Soytarı

İşgalciler! İşgalciler!

Zeus

Ner'deler? Hani ner'deler?

Hera

Bu kadın da işgalci! Metresin de işgalci!

Leyla

Kader! Kader!

Hera

Kadermiş! Laf! Laf! Laf! Laf! Laf!

Soytarı

Af! Af! Af! Af! Af!

Leyla

Gaf! Gaf! Gaf! Gaf! Gaf!

Zeus

(Leyla'yı Hera'ya savunarak)
Saf! Saf! Saf! Saf! Saf!

Leyla

İmdat! İmdat!

Zeus

Heyhat! Heyhat!

Hera

(Zeus'a, Leyla'yı kastederek)
Silk at! Silk at!

Soytarı
(Yukarıyı göstererek)
Dikkat! Dikkat!

Hera
Rezalet!
Zeus
Felaket!

Leyla
Sefalet!

Soytarı
Sandalet!

Hera
Skandal!

Zeus
Skandal!

Leyla
Skandal!

Soytarı
Sandal!

Hera
Tamam!

Zeus
Devam!

Leyla
Haram!

Soytarı
Param!

Hera
Ne var?

Zeus
Yarar!

Leyla

Zarar!

Soytarı

Zaman dar!

Soytarı

Tehlike kapıda! Uzayda!

Zeus-Hera-Soytarı-Leyla

İşgalciler!

Zeus

Ve tekrar kaos!

No 19 Arya: Soytarı: Kaosa Övgü

Kaos'tur yarattıran.
Biliriz anlamadan.
Kuşku gerek her zaman.
Kaostur yarattıran,

Hayatta sürprizler var.
Doğru denen eğri çıkar,
eğri denen doğru çıkar.
Bitti denir, yeni başlar.

Hayat denen kutsal defter,
sonsuzluğu sen yazıver!
Yüce Kaos'a saygı göster.
O'dur sana yarattıran!

Bütün düzenler O'na döner.
Yüce Kaos'a tüm övgüler.
Bütün düzenler O'na döner.
Yüce Kaos'a tüm övgüler.

Bütün düzenler O'na döner.
Yüce Kaos'a tüm övgüler.
Bütün düzenler, bütün düzenler döner ona!

Arya: Başkan - “Gerçekler”

Halt etmişsin sen!
Düzen gerek hayata, düzen!
Bana uygun bir düzen.
İster bu, ister başka gezegen.
Yenilir hayallerde yüzen.
Gerçekleri beğenmeyen.
İnanamaz senin gibiler.
“Ama nasıl olur?!” derler.
Düzen gerek hayatta, düzen.
Bana uygun bir düzen.
Pişman olur bana karşı düşünen.
Pişman olur bani üzen.
Adalet hayaliyle gezen.
“Aman!” der bana.
Pişman olur, pişman!
Yürü şimdi benimle uzay gemisine.
Bildiklerini anlatmak için.
Ya konuş ya da sus, ya konuş ya da sus ebediyy.en.
Seni konuştururum bülbül gibi hemen!
Benim dediğim olur! Benim dediğim olur!
Beni üzeni pişman ederim! Pişman!

(Reçitatif) Leyla-Hera-Soytarı – Başkan – Zeus - Bilgin

Soytarı

Sen de poh ye!

Başkan

Ne- Pişman ederim! Pişman!

Soytarı

Pişmaniye!

Başkan

Yürü, uçalım! Uzay gemisinde işkenceye!

Leyla

Alçak!

Soytarı

Pişmaniye!

Hera

Onu bırak!

Leyla-Hera

Onu bırak! Onu bırak! Onu bırak!

Soytarı

Pişmaniye! Pişmaniye!

Zeus

Onu bırak! Onu bırak! Onu bırak! Onu bırak!

(Bilgin girer.)

Bilgin

Bu telaş neden? Alçak despot!

Soytarı

(Başkan'a)

Pot kırdın, pot!

Başkan

Hey, Bilgin! Nasıl geldin buraya?

Bilgin

Ben de kapsülle geldim buraya, alçak!

Başkan

Kapsül mü? Şifreyi çözdün demek!

Bilgin

Şifre çözmek peynir ekmek ama şifre filan çözmedim.

Başkan

Peki nasıl geldin sen? Hangi kapsülle?

Bilgin

Antidepresan kapsülüyle! Antidepresan! Antidepresan!

Soytarı

Anti-faşist! Antidepresan!

Bilgin

Antifaşist anti!

Başkan
Enteresan!

Leyla-Hera-Soytarı
Enteresan!

Altılı: Zeus-Hera-Bilgin- Leyla-Soytarı-Başkan: “Toz”

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin
Def ol!

Başkan
Asla caymam, asla!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin
Despot! Toz ol! Alçak!

Leyla-Hera
Melun hain!

Soytarı
Hain!

Soytarı – Zeus - Bilgin
Melun! Def ol! Despot! Toz ol!

Başkan
Asla caymam, asla!

Leyla-Hera
Melun hain!

Zeus-Bilgin
Melun!

Leyla
Hain! Hain!

Hera-Soytarı-Zeus
Hain!

Bilgin
Alçaksın sen, alçaksın!

Hera

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, kaybol!

Soytarı-Zeus-Bilgin

Sen artık yok ol! Toz ol!

Leyla

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, kaybol!

Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Sen artık... Sen artık yok ol! Toz ol!

Başkan

Asla caymam, asla caymam!

Zeus

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, def ol!

Bilgin

Sen artık yok ol! Def ol!

Zeus

Despot, alçak, hain, despot, alçak, hain!

Soytarı

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, def ol!

Hera

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan def ol!

Leyla

Faşist diktatör, çek git bur'dan!

Hera-Soytarı

Diktatör, çek git bur'dan, faşist hain,

Leyla

Hain alçak adam, hain despot!

Hera

Toz ol! Çekil git bur'dan, despot!

Zeus-Bilgin

Toz ol! Def ol, çek git bur'dan! Despot!

Başkan

Enayiler! Bedbahtlar! Enayiler! Enayiler! Bedbahtlar!

Leyla-Hera-Soytarı

Def ol!

Zeus

Alçak despot!

Bilgin

Git bur'dan!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Alçak! Çek git bur'dan, def ol!

Hain! Git bur'dan! Alçak! Def ol! Despot!

Başkan

Asla caymam, asla! Asla caymam, asla!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Toz ol! Alçak! Melun hain!

Leyla-Hera-Soytarı

Despot! Despot! Despot! Despot!

Zeus

Kaybol! Kaybol! Kaybol!

Bilgin

Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, kaybol! Sen artık yok ol! Çek git bur'dan, kaybol!

Başkan

Kemirgenler! Ayy.aş enayiler! Allahsızlar!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Faşist diktatör! Git bur'dan!

Faşist diktatör! Git bur'dan!

Başkan

Enayiler! Enayiler, bedbahtlar!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Def ol! Def ol!

Yok ol!

Başkan

Sandıkta görüşelim! Sandıkta! Sandıkta!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Hain! Hain! Hain! Alçak!

Zeus-Bilgin

Dünyayı mahvettin! Dünyayı mahvettin!

Leyla-Hera-Soytarı

Hain!

Zeus-Bilgin

Hain!

(Reçitatif) Herkes

Zeus

Her şeyi mahvettin! Şimdi n'apıcaksın?

Başkan

Yıldırım yapacağım, yıldırım!

Zeus

Bu planette yıldırım olmaz!

Başkan

Ama teknoloji sayesinde olur!

Zeus

Ne?!

Bilgin

Ah, bi' gençlik icadım! Pişmanım!

Başkan

Teknolojik yıldırım, görülmez ama çarpar, yere serer.

Leyla

Kaç! Koş!

(Gerilim: Başkan bir avcunu Zeus'a doğru açar, uzatır.)

Zeus

Baştanrı kaçmaz!

Leyla

Fakat insansın sen artık! İnsan!

(Zeus kapsülün arkasına doğru koşar.)

Zeus

Aaaaah!!

(Kapsülün arkasında gözden kaybolur.)

Leyla

Zeus! Zeus'um benim! Canım! Biricik sevgilim!

Hera

Sen kaha çeneni genç kaltak!

Leyla

Evet, evliydi, ama aşk masumdur daima.

Hera

Palavra palavra palavra!

Başkan

Yaklaşma, kadın! Ya da yaklaş, istersen.

Zevkime göresin sen.

Hera

Kocamı haklamak benim hakkım, sayın Başkan!

Gına gelmişti çapkınlıklarından!

Ama bu hak benimdi, senin değil!

Şimdi önünde eğil!

Başkan

Erkeksen teke tek!

Soytarı

Hepimize talipsin, demek! Ay ne güçlü erkek!

Leyla

Zeus'um yaşıyor galiba.

Başkan

Nasıl olur?

(Zeus kapsülün arkasından çıkar, gelir. Yine sakallıdır, heykellerdeki gibi.)

Soytarı

Efsane meselesi. Tanrılar ölmez!

Leyla

İnsan olmamıştın, demek!

Baştanrı yalan söylemiş, demek! Heyhat!

Hera

Ne bekliyordun, gerzek? Baştanrı fakat erkek!

Zeus

Yalan söyledim ama aşkımdan.

Hera

Genç görünür istediği zaman.

Soytarı

Botoks değil valla.

Pek beceriklidir, kutsaldır, keramet sahibidir!

Hera

Baştanrı fakat erkek!

Binyıllardır neler çektim çapkınlıkları yüzünden!

Zeus

(Leyla'ya)

Ama senin aşkımdan!

Leyla

Asla, asla affedemem! Asla, asla!

Zeus

(Soytarı'ya)

Ne desem? Acaba ne desem?

Soytarı

Dünyada hayat kalmadı madem,
mahalle baskısı da kalmadı.

Zeus

(Leyla'ya)

... desem?

Leyla

Bu neden aklıma gelmedi daha önce?

(Başkan usulca kaçmaya başlar.)

Zeus

Hey! Nereye?

Başkan

Ben sohbetinizi bölmesem?

Zeus

Şimdi sıkı dur sen!

Başkan

Uzay gemisinde klonlar var! Yerime geçecek klonlar!
Hepinize gücüm yeter.

Hera

Benden başka!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Alçak! Hain!

(Başkan kapsülün arkasında gözden kaybolur. Zeus peşinden yürür.)

(Reçitatif) Zeus – Hera - Soytarı – Bilgin– Leyla

(Zeus kapsülün arkasına eğilir, bir avuç toprak alır, yere döker.)

Zeus

Aa! Hayret! Toz oldu! Toz oldu! Gerçekten toz oldu!

Hera

Demek tuttu lanetim!
Toz ol demiştim ya, toz oldu, bak!

Zeus

Korkulur senden.

Hera

Alçak artık etkisiz.

Soytarı

Diline sağlık, Tanrıçam!

Bilgin

Şimdi yola devam!

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus

Nereye?

Bilgin

Başka gezegene. Ama zor.

Soytarı

O ne renk peki?

Bilgin

Mosmor! Mosmor!

Soytarı

Eyvah! Vah vah vah vah vah!

Bilgin

Ama yaşanabilir. Kalırsak ne olur, kim bilir.
İşgal kuvvetleri yukar'da/aşağıda hazırken
kaçalım bu gezegenden.

Zeus

Yo, bur'dan gitmem ben! Asla gitmem ben!

Leyla

Beraber gidelim, lütfen!

Zeus

Peki ama nasıl?

Hera

(Leyla'ya)

Seninle işimiz bitmedi! Sonra görürsün sen!

Kentet: Bilgin - Hera – Zeus – Leyla - Soytarı: “Çözüm”

Bilgin

Düşünelim.

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus

Düşünelim.

Hera

Yeni bir efsane yaratsın biri! Hemen bu an!

Leyla-Soytarı-Zeus-Bilgin

Haklısın.

Başka türlü gidemeyiz bur'dan! Efsane gerek!

Leyla

Kapsülü kullansak?

Soytarı

Hemen çıksak uzaya, otostop yapsak?

Bilgin

Düşünmeliyim.

Hera

Yeni bir efsane bulmalıyız!

Zeus

Başka türlü gidemeyiz bur'dan!

Leyla

Kapsülü kullanalım!

Soytarı

Otostop yapsak?

Leyla-Hera-Soytarı-Zeus-Bilgin

Conditio sine qua non! Efsane!

Efsane! Şart! Bur'dan gidelim, başka çare yok!

Kaybedecek zaman yok. Belki bir çözüm var.

Acaba huzurlu bir yer var mıdır kâinatta?

Başka bir gezegen şart! Şart!

Bur'dan gidelim, başka çare yok!

Kaybedecek zaman yok, belki bir imkân var!

Bir çözüm gerek! Çözüm gerek!

Bilgin

Evreka! Bir çözüm buldum! Evreka!

Soytarı

Bir çözüm buldun demek!?

Zeus

Nedir?

Soytarı

Söyle!

Leyla-Hera-Zeus-Bilgin

Nedir? Söyle!

Bilgin

Evreka! Evreka!

(Reçitatif) Leyla – Bilgin – Soytarı –Hera – Zeus

Leyla

Peki çözüm nedir acaba, baba?

Bilgin

Madem bu gezegene yazar kalemiyle geldiniz,
başka gezegene besteci kalemiyle gidebiliriz!

Soytarı

Bunu ben bile akıl edemezdim.

Hera

Besteci kalemiyle! İşte yeni bir efsane!

Bilgin

Besteciyle telepati gerek.

Hera

Ben yardım edebilirim telepati konusunda.

Soytarı

Aman antipati olmasın da!

Bilgin

Benimle gelin, sevgili Hera.

Hera

Gelirim tabii, sevgili Bilgin.

Bilgin

Yoğunlaşalım baş başa biz.

Hera

Baş başa bis.

Zeus

Bu ne hal, Hera?

Sen Evlilik Tanrıçası değil misin?

Hera

Şaşma, canım, yeni bir efsane bu!

Hera-Bilgin

Efsane bu!

Leyla-Hera-Soytarı-Bilgin

Efsane bu!

(Bilgin ile Hera el ele çıkar.)

(Reçitatif) Zeus – Leyla - Soytarı**Zeus**

Rüzgârdan daha hızlı kalemiyle yazarın

kalktık geldik buraya hemen.

Birazdan gideriz bur'dan

kalemiyle bestecinin.

Leyla – Soytarı

Kalemiyle bestecinin!

Soytarı

Efsaneler ölmez!

Leyla

(Buruk)

Ancak efsaneler ölmez!

(Zeus ile Soytarı ona şefkatle sarılır.)

Zeus – Soytarı

Artık sen de efsanesin!

Soytarı

Biz gidip hazırlık yapsak?

Zeus

Ve birazdan buluşsak?

Leyla

Pek âlâ.

(Zeus ile Soytarı çıkar.)

Arya: Leyla: “Elveda”

“Elveda, Dünya!” demiştim yakında.
Burayı sevdim, çünkü bur’da sevildim.
Şimdi bu gezegene elveda!
Elveda! Elveda! Elveda!

Ruhumda tuhaf bir keder.
Benim için sözün bittiği yer.
Sözsüz bir şarkı söylesem.
Bu gezegene öyle veda etsem.

Burayı sevdim, çünkü bur’da sevildim.
Şimdi bu gezegene elveda!
Elveda! Elveda! Elveda!

(Kararma.)

2.Tablo: Günümüz, Dünya. Oda.

(Bilgin erken kalkıp giyinmiştir, bu ana kadar “Hera” olarak gördüğümüz karısı gecelikle yanına gelir.)

(Reçitatif) Bilgin – Hera**Hera**

Günaydın, canım. Erkencisin. İyi misin?

Bilgin

Demin başka gezegendeydim.

Hera

Sahi mi? Rüyanda herhalde.

Bilgin

Kâbustu aslında.
Gökyüzü mavi mi hâlâ -Dünya’da?

Hera

Elbette mavi.

Bilgin

Ama külrengiydi demin.

Hera

Biraz daha uyu, istersen.

Bilgin

Yo, kitabı bitirmeliyim hemen.
Sonuna geldim zaten.
Bugün yayıncıma e-maillerim ben.
Ceyda Hanım bekler benden.

Hera

Bu telaş neden?

Bilgin

Bilmem. İçimde bir ses...
Bugün bitiremezsem, belki hiç bitiremem.

Hera

Sana kahve yapıyorum, bir tanem.

Bilgin

Ne güzel, gökyüzü mavi hâlâ!
Gökyüzü mavi hâlâ!

(Kapıya vurulur.)

(Reçitatif) Bilgin – Karısı “Hera” – Sivil Polis “Başkan”

Hera

Kapıya vuruluyo’ galiba.
Kim geldi sabah sabah, bu erken saatte?

(“Başkan” SİVİL POLİS olarak girer.)

Bilgin

Aa! Klon! Klon bu! Tuhaf iş!

Despot Başkanın klonu!
Demin rüyamda gördüm seni ben!
Ne tuhaf, ne tuhaf bu gezegen!

Başkan

Hakkınızda göz altı emri var,
sonra da tutuklama, belki!

Bilgin

Ne zahmet ettiniz, karakola gelirdim ben.

Başkan

Evinizde arama var.

Bilgin

Hiç şaşmam.

Başkan

Emir kuluyum, profesör.

Bilgin

Daha önce de böyle demiştiniz.

Başkan

Ama bu daha ilk görüşmemiz.

Bilgin

Ne tuhaf! Ne tuhaf bir gezegen bu!

Başkan

Şey... Yazıklarınızın takipçisiyim ben de.
Saygımız büyük. Ama,
üç beş yıl kalırsınız hapiste siz.
Laf aramızda: Mahkemeye verilen emir böyle.

Hera

Benim bi' ricam var sizden.

Başkan

Nedir, bayan?

Hera

Aşk mektuplarımızı götürmeyin, lütfen. Lütfen.

Bilgin

Götürmeyin.

Hera

Götürmeyin, lütfen.

Bilgin-Hera

Aşk mektuplarımızı götürmeyin, lütfen.

(Bilgin karısından mecburen uzaklaşarak sivil polise yaklaşır, birlikte gitmek zorundadır. Polis Bilgine kelepçe takar. Karı koca sevgiyle vedalaşır.)

Bilgin

Kızımıza haber ver, sevgilim. Hapishaneden ona mektup iletirim, izin verirlerse, tabii.

(Bilgin ile “Başkan” birlikte çıkar. “Hera” yalnız kalır.)

Arya: “Hera”: “Köle Olmayız Asla”

Güle güle, sevgilim.

Seni ziyaret ederim.

Umutla dolsun o küçük hücren.

Ne tuhaf bu gezegen!

Sık sık sarsılırsınız yaşla.

Ama kul köle olmayız asla!

Sık sık sarsılırsınız yaşla.

Ama kul köle olmayız asla!

Kul köle olmayız asla!

Barış için mücadelen.

Emekten yana oldun sen.

“Bilim, sanat, felsefe,” dedin.

Yaşanası bir dünya seçtin.

Sık sık sarsılırsınız yaşla.

Ama kul köle olmayız asla!

Sık sık sarsılırsınız yaşla.

Ama kul köle olmayız asla!

Sömürenler eleştiriden korkar.

İnançla kölelik elbette kolay.

Susturmak isterler özgür aklı.

Ama tarih gösterir kim haklı. Kim haklı!

Kim haklı? Kim? Kim?

Sık sık sarsılsak da yasla,
kul köle olmayız asla!

Güle güle, sevgilim.
Hapishaneye gelirim.
Mücadele sürecek, emin ol sen.
Umutla dolsun o küçük hücren.

Final: Kuartet: “Hera” - (Uzaktan Zeus – Leyla – Soytarı)

Zeus-Leyla-Soytarı
Daima. Daima. Masmavi daima.

Hera
Onca belaya rağmen
hâlâ mavi bu gezegen.
Şimdilik! Şimdilik! böyle.

Zeus-Leyla-Soytarı
Onca belaya rağmen...

Hera
Başka gezegen yine bu gezegen!
Tek umut! Tek umut bu gezegen!

Zeus-Leyla-Soytarı ...
Masmavi hâlâ.
Başka gezegen yine bu gezegen!
Daima mavi! Daima!

Ek P: “İnanna” Operası Librettosu

“İnanna” Operasındaki Roller-Konu ve Perdeler

Roller

İnanna – Soprano

Esere adını ve öyküsünü veren baş karakter. Ay ve Bilgelik Tanrısı Enkin’in kızı Aratta Kraliçesi; güzelliğin, şefkatin, hırsın, kavganın, savaş, bereket ve çoğalmanın sembolü. Kendinden sonraki tüm mitolojilerde başka isimlerle de olsa varlığını, güçlü kişiliğini ve tesirini gösterecek olan iktidar sahibi; Aşk, Barış ve Bilgelik Tanrıçası.

Dumuzi – Tenor

Bu kahramanlık öyküsünün baş kahramanı; İnanna’nın aşkı, Sümer halkının sevgilisi. Hırslı, gözü pek, cesur, tutkulu ve korkusuz; Çoban Tanrısı.

Ningale – Alto

İnanna’nın akıllı, güçlü, koruyucu annesi. Dumuzi yanlısı.

Sihirli Kadın (Ereškigal) – Mezzo Soprano

Eserde önceleri sihirli kadın olarak tanıdığımız, daha sonraki gelişmelerle Parsedun tarafından daha önce kaçırılmış olduğunu anladığımız, büyük acılar yaşamış olan İnanna’nın kız kardeşi; Ereškigal.

Utu – Bariton

İnanna’nın savaşçı, korkusuz kardeşi. Sümer ordularının baş komutanı.

Parsedun – Bas

Kötülüğün ve şiddetin sembolü, yeraltı dünyasının acımasız, gaddar, kadın ve zevk düşkünü sahibi.

Lagaş – Bas

Mert, cesur savaşçı, Utu'nun sözü üzerine ve İnanna ile evlenmek umuduyla savaşta Sümerlerin yanında yer almış Lagaş Kralının oğlu.

Asur – Tenor

Asur Krallığı’nda mert, cesur, savaşçı Asur. Kibar ve zarif, öyle ki: İnanna’ya olan tutkulu sevgisine rağmen onun tepkisine saygılı davranarak geri adım atacak kadar.

Agate – Tenor

En az Lagaş ve Asur kadar İnanna’nın büyüleyici güzelliğinin hayranı ve onunla evlenmek isteyecek kadar tutkulu; Akad Krallığından yiğit ve savaşçı damat adayı.

Enkimdu – Bariton

Sümer’in en zengin ve varlıklı adamı, bir savaşçı olmasa da Sümer ordusuna ve halkına savaş boyunca verdiği destekten dolayı İnanna ile evlenme hakkını elde eden, kendini beğenmiş çiftçi.

Cariye Kız – Koloratür Soprano

Parsedun ‘un daha önce kaçırdığı ve esir ettiği iyi kalpli, güzel esir kız

Melekler

Parsedun ‘un düşmanı. Tanrıça Ereškigal’ in (Sihirli Kadın) ormanda yaşayan koruyucu melekleri.

Haberci – Tenor

Savaşın bittiği haberini Sümer’e ulaştıran asker.

Korolar (Soprano, alto, tenor, baslardan oluşur.)

Koro (I. ve 3. Perde): Olayları yorumlayan ve kararları etkileyen Kadın, Erkek ve Çocuklardan oluşan Sümer Halkı.

Koro (2. Perde): Cariyeler, esirler ve Parsedun ‘un adamlarından oluşan saray halkı.

Diğer (Dansçılar, yardımcı roller)

Ordu, esirler, yaralı askerler, vb.

Konu

Birinci Perde

Eser; Mezopotamya’da, tarihçi S.N. Kramer’e göre "Tarihin Başladığı Topraklar" da M.Ö. 4000- 2000 yıllarında Ay Tanrısı’nın kızı Bilgelik Tanrıçası İnanna'nın aydınlattığı Sümer’de geçmektedir. Sümerlerle Gutiler arasında kıran kırana bir savaş hüküm sürmektedir.

Ay Tanrısının kızı, Bilgelik Tanrıçası Kraliçe İnanna ve annesi Ningale, büyük korku ve endişe ile cepheden haber bekleyen Sümer halkını teselli etmektedir. Kaderlerini belirleyecek bu savaşa gönderdikleri yiğitler ve galibiyet için tapınaklarda tanrılara dualar etmekte ve düşmanı lanetlemektedirler.

Bir süre sonra beklenen zafer haberi gelir. Aynı zamanda İnanna’nın kardeşi olan başkomutan Utu ve beraberindeki yiğitler gaddar ve amansız Gutiler’i yerle bir etmiş, Sümer’e dönmektedirler. Kahramanların da dönüşüyle Sümer’de bu büyük zafer, şöenlerle ve coşkuyla kutlanmaya başlar. Utu, bu zaferi yüceltmek adına İnanna’nın savaşta kahramanca savaşan 3 kral oğlundan biriyle ya da çoban tanrısı yiğit Dumuzi ile evlenmesi gerektiğini hatırlatır. Buna karşı çıkmayan İnanna; Lagaş, Asur ve Agate ile bir araya gelir, övgülerini ve evlenme tekliflerini dinler. Bu arada Sümer halkı ve annesi Ningale ‘nin taraftar olmadığı, hatta alay ettiği damat adaylarına bir yenisi daha eklenir. Sümer halkı ile ordusuna erzak sağlayan, serveti ile her şeyi satın alabileceğini düşünen çiftçi Enkimdu da İnanna’ya aşkını ilan ederek ona evlenme teklifinde bulunur.

Savaşta mertçe ve kahramanca savaşan ve İnanna’ya aşık Dumuzi, bu teklifi duyduğunda Enkimdu ’ya saldırır. Bu yiğitçe hareketten etkilenen kraliçe, halkının, kardeşi Utu ve annesinin ısrarlarına da dayanamayarak evlilik kararını Dumuzi ‘den yana verir. İnanna’nın Sümer’de coşkuyla karşılanan bu kararını açıklamasının hemen

ardından düğün hazırlıkları başlar. Fakat, bu büyük telaş sürerken beklenmedik bir şey olur ve yeri göğü kaplayan ışıklarla birlikte İnanna ortadan kaybolur. Yer altı dünyasının gaddar sahibi Parsedun, daha önce de İnanna'nın kız kardeşi Ereškigal'i kaçırmıştır. Mutluluğuna gölge düşen ve büyük hiddete kapılan Dumuzi, şaşkınlığını üzerinden attığı gibi İnanna'yı kurtarmak üzere tüm Sümer halkının coşkun alkış ve duaları arasında yola koyulur.

İkinci Perde

1.Tablo

Gece gündüz demeden bir an önce İnanna'yı zalim Parsedun 'un elinden kurtarmaya çalışan Dumuzi'nin yolu ormanda, melekler tarafından kesilir. Aslında Parsedun'un düşmanı olan melekler ve başlarındaki Sihirli Kadın'la konuşmaya başlayan Dumuzi, Sihirli Kadın'ın sorusu üzerine olanlar anlatır. Kaçırılan sevgilisinin peşinden buralara kadar geldiğini söyler. Bunun üzerine Sihirli Kadın, İnanna'nın öyküsüne benzeyen ve kendi başından geçenleri Dumuzi'ye anlatır. Aşıkların her zaman yanında olduğunu, bu yüzden ona yardım edeceğini ve bundan böyle dost olduklarını söyler. Bir süre sonra, yoluna devam eden Dumuzi'nin peşinden gelen üç kral oğlu ile Enkimdu da meleklerin ağına takılacak ve yollarına devam etmeleri engellenecektir.

2.Tablo

Bu esnada büyük tapınakta Parsedun, esir ettiği İnanna'ya aşkını ilan etmekte, onu kaçırdığı için af dilemektedir. İnanna'yı, kendisini değil, Dumuzi'yi tercih etmesinden dolayı kaçırmıştır. Bu gaflet dolu sözleri söyleyen Parsedun'a Dumuzi'ye olan aşkını anlatan İnanna; ona kim olduğunu sorar. Bütün kötülüklerin sahibi, ıstırap ve acıların efendisi Parsedun, İnanna'nın bu saf sorusuna kahkahalarla cevap vererek uzaklaşır. Başındaki talihsiz kaderi daha sonra cariye bir kızdan öğrenecek olan İnanna'nın çırpınışlarını duyan ve geri dönen Parsedun, onu tekrar ikna etmeye çalışsa da başarılı olamaz. Adamlarına kendisine lanetler okuyan kraliçeyi zindana atmalarını ve karanlıklar içine gömmelerini emreder. Bu sırada saraya ulaşan ve Parsedun'la karşılaşan Dumuzi ona derhal İnanna'yı serbest bırakmasını emreder. Buna hiddet ve öfkeyle karşı çıkan Parsedun kılıcını çekerek Dumuzi'ye saldırır. Sihirli kadın ve meleklerin yardıma koştuğu bu amansız mücadelede yenileceğini anlayan Parsedun adamlarını Dumuzi'nin üzerine salarak kaçırır. Bu kargaşada kaçırılan İnanna'nın, kardeşi olduğunu öğrenen Sihirli Kadın, Ereškigal 'den başkası değildir. Melekler tarafından esir alınan kral oğulları ve Enkimdu da düşman olmadıkları anlaşılınca serbest kalırlar. Dumuzi ve beraberindekiler cariye kızın yardımı ile İnanna'yı bulur ve kurtarır. Kavuşan aşıklar mutlu bir şekilde Sümer'e döner.

Üçüncü Perde

Halk ve Ningale, kahraman Dumuzi ve İnanna'nın dönüşünü büyük bir törenle karşılar. Bundan böyle, halkına kocasının yiğit Dumuzi olduğunu söyleyen İnanna, onu kral ilan eder. Bu coşkun taç töreni ve hemen ardından başlayan evlilik merasimi sırasında beklenmedik bir şey daha olur. Sihirli Kadın'ın daha önce Parsedun tarafından kaçırılan Ereškigal olduğu ortaya çıkar. Bu heyecana dayanamayarak bayılan annesine, kardeşlerine ve halka başından geçenleri, yaşadığı, ıstırapları anlatan Ereškigal, nihayet onlara kavuşmanın mutluluğu içindedir.

Bu coşku yaşanırken, haberciler Sümer’i büyük bir telaşa sürükleyecek kötü haberi ulaştırır. Elam’lılar ve beraberinde Martul’lar, Sümer’e savaş açmıştır. Kuzeyde yaşayan Asur’lular da Sümer’in büyük kentlerinden biri olan Nippur’a saldırmıştır. Bu haberlerle, kral oğulları arasında başlayan tartışma kavgaya dönüşür. Utu'nun araya girmesiyle sakinleşen Kral oğulları, İnanna'nın da çağrısıyla barış adına uzlaşmak üzeredir. Gürleyen kahkahalarla geri dönen Parsedun. İnanna'yı hedef alır, İnanna, patlayan ışıklarla beraber yere yığılır. Dumuzi'nin dizleri üzerinde son kez barış için dileklerini sunan Kraliçe İnanna, Dumuzi'ye olan aşkını dile getirirken ölür. Kraliçe İnanna'nın ölümünün ardından kin ve düşmanlığı bir kenara bırakan krallar, barış ve özgürlük adına birleşirler. Büyük Sümer’i ebediyen kurtarmak üzere başlarında Kral Dumuzi ile düşmanla savaşmak üzere halkın coşkulu uğurlamalarıyla yola koyulurlar.

Libretto

Birinci Perde

(İnanna merdivenlerden aşağı iner ve bir ara lir çalar.)

İnanna

Ah Tanrım, Ah Tanrım, savaş nasıl gidiyor?
Ordumuz, Utu, Dumuzi nasıl acaba?

Tüm Koro

Saf, ışıklı dünya yaratan Tanrım, bin yaşa, çok yaşa!
Ay Tanrısı'nın ilk kızı İnanna, kraliçem, bin yaşa, bin yaşa!
Sümer halkı önünde diz çöker, göğün kutsal kızı,
Sümer halkı sana; göğün yüce hanımına selam der, selam der.

(Halk, İnanna 'ya yaklaşır ve sevgi gösterirler. İnanna halkın arasına girer.)

İnanna

Yerin göğün ilk insanı Sümer halkım.
Bir fırtına koştun, savaş sarmış ülkemizi.
Gutiler yakıyor, dağıtıyor, her yanı.
Bizleri yok etmeye can atıyor. Durum vahim.

Tüm Koro

Gutilere savaş! Yeryüzünden silinsinler.
Gutilere savaş! Yeryüzünden silinsinler.

(İnanna çok sert ve kararlı konuşur.)

İnanna

Büyük Tanrılar Nanna, Enki, Ninutra,
İskur, Utu, Nisku, Nidaba
Nippur'da toplandık, karar aldık.

Kral Enil' karşı açtık savaş.

Ningale

Agate, Nippur'u bakır baltalarla dağıttı.
Onlara karşı savaşıyor kahraman ordumuz.

İnanna (Kendi kendine)

Savaş nasıl gidiyor, acaba?
(Haberci asker, yorgun, yaralı ayağını çekerek gelir.)

Tüm Koro

Kim bu adam? Ordudan bir yaralı, bir asker. (7 kez)

Haberci (3 kez)

Su, su, su! Su var mıdır?
Su, su, su!

Koro

Su verin! (2 kez) Su ver! (6 kez)
Çabuk olun! Su ver! (2 kez)

Tenorlar

Ne haber Asker? Savaş bitti mi?

Baslar

Ne oldu? Konuş!

(Haberci İnanna 'ya yaklaşır, deri zarfı ona verir.)

Haberci

Kraliçem, bitti savaş, bitti tüm seferberlik.
Yenildi düşman! Artık zafer bizim!

(İnanna heyecanla, acele okur.)

İnanna

Ey yüceler yücesi Tanrım!
Ey kahraman Sümer halkım!
Savaş bitti, düşman yenildi.
Utu, ordu, Dumuzi zaferle dönüyor.

(Ordu ve kahramanlar gelir. Yanlarında esir kızlarda vardır.)

Koro

Şanlı Sümer ordusu bin yaşa, çok yaşa! (2 kez)
Kahraman Utu, Dumuzi, çok yaşa! (2 kez)

İnanna

Ey Bel baba, Bel baba! Senindir en büyük zaferler,
Ey Bel baba, Bel baba! Utu, Dumuzi, ordu düşmanı yendi.
Sümer halkı uğruna yaptılar bütün bunları...

Ningale

Utu, söyle; savaş bitti, öyle mi?
Guti'ler yok oldu mu? Enlil ceza gördü mü

1.Arya

Utu

Evet, savaş bitti. Düşman yenildi, sevgili annem.
Sargon Kralı dost idi Sümerler'e bir zaman...
Ama oğulları hiçbir zaman bize dost olmadılar. Hiçbir zaman.
Torunu Naramsin saldırdı aniden Ekura.
Yerle bir etmiş, götürmüşler ne varsa, ne varsa.
Kral Enlil coşmuş, Gutiler'i Naramsin'in üzerine saldırtmış.
İşte savaş böyle başlamış, ülke böyle dağıtılmış.

Tüm Koro

Kim bu Gutiler?
Ne yaptık onlara biz?
Neden acı çeksin ülkemiz?

2.Ariyoso

Utu

Orman sakinleri, gaddar, amansız, ilkel Gutiler.
Damları gök, yatakları orman, kamıştan duvar evler, boş toprakta yaşıyorlar.
Saman, yağmur, toprak, dağ, vatan olmuş onlara.

Tüm Koro

Gutiler'e lanet!
Yeryüzünden silinsinler! Yeryüzünden silinsinler!

3.Arya

Utu

Çekirge sürüleri gibi ülkemize saldırmışlar.
Yok etmişler tüm tapınakları, tüm tapınakları.
Kentleri hain, gaddar Gutiler sarmış.
Ülkenin kapılarını yerle bir etmiş, yerle bir etmiş.
Korku ve tehditten insanlar tapınaklara dolmuş,
Bakır baltalarla dağıtılmış tüm tapınaklar.
Param parça olmuş insanlar.
Sulardan artık balık bile tutamaz olmuşlar.
Büyük kıtlık başlamış Sümer'de.

İşte ben böyle gördüm.

İnanna

Neden insanlar bu kadar fena, bu kadar acımasız ve vahşi?
Biz ne yaptık onlara?

Ningale

Kızım, İnanna; unut, unutulım savaşı.
Zaferi kutlayalım.

Tüm Koro

Kraliçemiz İnanna; evet unutulım savaşı.
Zaferi kutlayalım.

Utu

Evet, unutulım savaşı. Hey! Şenlik başlasın!

(Dans başlar, sirk gösterileri yapılır, sofralar kurulur. Güreşenler meydanı işgal eder.
Esir kızlar dans ettirilir. Erkekler zafer dansı yapar.)

Tüm Koro

Hey! Zafer! Hey! Zafer!
Zafer! (4 kez)
Ordumuz bin yaşa, ordumuz çok yaşa!
Utu, bin yaşa, Utu çok yaşa! (2 kez)
Dumuzi bin yaşa, Dumuzi çok yaşa! (2 kez)
Zafer! Zafer! Zafer! Zafer!
Hey zafer!

Utu

Sevgili kardeşim İnanna, bugün çok mutluyuz biz.
“Zafer olsa evlenirim” demiştin, unutma.
Huzurunda üç Kral oğlu, hep beraber vuruştuk.
Ateşle suyun öpüştüğü ülkelerden gelmişler.
Çiftçi Enkimdu da elini öpmek ister, kabul et.
Delikanlı üç damat var, bir de yiğit Dumuzi.
Karar senin, dinle onları sen lütfen, lütfen.

İnanna

Evet, söylemiştim. Gerçekten bir zafer var.
Buyursunlar, kim bunlar? Mert askerlere selam!

Utu

İşte, Lagaş sülalesinden, Lagaş.

İnanna

Lagaş, Gutiler zamanında yeniden canlandı.

Yüce Urbai, bin yaşa! Çok yaşa!
Damadı Gudea Tanrımız Ningircu'ya
Tapınak yaptırdı, ülke rahatladı.
Ölüm bile olmadı.

Utu

Gudea Tanrıça Bau'ya şöyle der:
“Ey Kraliçem, Lagaş'ın kurucusu.
Annem yok, sen benim annemsin.”

Lagaş

“Babam yok, sen benim babamsın.
Bana yaşam soluğunu veren sensin, sensin.”

(Lagaş, İnanna'nın elini öper, önünde diz çöker. Hediyeler verir.)

4.Ariyoso

Hiç sormayın asla! Kimim?
Aşkınızdan deli divaneyim.
Ne zaman ansam seni, yüreğim titrer, İnanna.
Senden ayrı göz yaşımı kimse silmez, İnanna.
Sensin ismi baki bana, sensin kalbimde yaşayan,
Hayatımın ışığıydın, bahçemizin çiçeğisin sen.

Ningale

Sahte güler yüzlüler kötü kişilerdir.

Utu

Bu da Akad krallığından Agate.
Rüyasında seni görmüş.

(Agate, İnanna'nın elini öper, önünde diz çöker. Hediyeler verir.)

İnanna

Ummalılar bir zamanlar Lagaş'ı ateşe verdiler.
Nisaba Umma valisi ve Uruk Kralı oldu.
Akadlı Sargon Kralı Ummalılar'ı yok etti.

Agate

Zaferler başarmıştır sevgi gücüyle.
Akadlar, bolluk, mutluluk getirdi, Sümer ülkesine.

İnanna

Çok doğru, layıksınız siz Sargonlar'a.

5.Ariyoso

Agate

Göz gördü gönül sevdi seni, ey İnanna!
Kurban olam, bunda hiç günahım yok.
Şeker dudaklı gel ey nazlı İnanna.
Bir güneş yüzlü meleksin sen.
Seni sevdim, Krallığıma alırım, İnanna.

Ningale

Ah hayır! Bu da değil!

Utu

-Şu Enkimdu, tahıl adamı.
Kutsal ülkemizin çiftçisi.
Getirmiştir toprağının tahılını,
Ekmeğini, sebzesini, ununu.

Tüm Koro

Evet, getirmiştir toprağının tahılını,
Ekmeğini, sebzesini, ununu.

(Enkimdu, İnanna'nın elini öper, önünde diz çöker. Hediyeler verir.)

6.Ariyoso

Enkimdu

-En büyük ziynet, Kraliçe İnanna'dır.
Senin hasretinle yanar yanar sızlarım.
Okunur dilde destanın, açılır bağı bostanın.
Senin baktığın gülistanın, gülleri solmaz İnanna.
Bostanına gül ekerim, bostanında bülbül öter.
Tahılım, ekmeğim var.
Sebze, meyve, her şeyim var.
Ne olur, evlenelim.

Dumuzi

Alçak! Al kılıcı, çiftçi uşak!
Vuruş haydi, İnanna'nın aşkına!
Vuruş haydi!
Ah, bu ne cesaret, çiftçi Enkimdu, tahılın adamı.
Âşık olmuş, hah, hah!
Vuruş, haydi benimle.

(Düello sahnesi)

Alçak al! Alçak al!

Enkimdu

Çoban, ben sana karşı neden olayım?

Dumuzi

Alçak, alçak al! Al!

Enkimdu

Çoban, sana karşı neden olayım?

Dumuzi

Çiftçi!

Enkimdu

Uruk'un tüm toprakları, tarlası benim.

Dumuzi

Al!

7.Terset**Enkimdu**

Ben istesem İnanna'yı alırım.

Ningale

Allah'ım neler oluyor?

Utu

Bu da Asur krallığından.

Dumuzi

Aştın sen haddini!

İnanna

Yeter!

(Enkimdu kılıcını bırakır, koşarak gider. Bu gerginlikten rahatsızlık duyan Asur, centilmen bir davranışla İnanna'nın elini öper, önünde diz çöker. Hediyeler verir ve kenara çekilir.)

Asur

Kraliçem, lütfen kabul buyurun.

Utu

Sevgili kardeşim İnanna!

Dumuzi ve ben, ülkemize zafer getirdik.

Bana sen bir söz vermiştin.

İnanna

Evet, "Zafer olsa evlenirim" demiştim!

Ningale

Evlen, kızım, evlen, ama...

İnanna

Ama ne anne?

8.Ariyoso

İnanna

Bu üç damat adayında,
Koca olacak, meydanlarda savaşıacak,
Hem kalbimi ısıtacak ruh görmüyorum.
Enkimdu 'da tahıl, servet her şey var.
Ne yazık ki kalbi yok ve korkak...
Ama cesur Dumuzi, savaşan mert kahramandır.

(Dumuzi duygulu bakışlarla İnanna 'ya olan aşkını ifade eder.)

9.Arya

Dumuzi

Kalbim nasıl çırpınıyor. Dinle, İnanna!
Ben sana kalbimin ateşini veriyorum.
Kalbin mutlu olacak, ruhun ısınacak.
Evlen benimle!
Geçerdi günlerim seninle tatlı ve şen,
Bahtiyardım, bilmezdim gam ya da aşk.
Gözüm birgün seni gördü, sevdi seni bir anda.
Bir aşğım, feyz alırım İnanna'nın aşkıyla,
Bir çobanım, kaval çalar, inletirim vicdanları ben aşkımla.

Aşkı bende fakat sen yarattın, nazlı dilber, nazlı dilber.
Gel hadi kalbimi yar, al götür sevgimi.
Ne var bilmem o ceylan bakışlı gözlerde.
Yaşardı gözlerim, çaresiz kaldı o günden aşka.

10.Ariyoso

İnanna

Kime inanmalı sevgili annem?
Damatlardan hangisi kurtaracak Sümer'i?
Memleket parçalanmış, krallığa bölünmüş.
Yoktur birliğimiz, sınırlanmış topraklar.
Kinle, intikamla yaşar krallar.

Tümü hıyanet, iftira ve hile ocağı.
Asur, Uruk, Akad, amansızdı hepsi bir zaman.
Saray böcekleri yaşar mı kansız?
Lanet olsun elmasla parlayan kanlı taşlara.

11.Arya

Ağlasam yüzüm güler, gülersem, içim ağlar.
Ben isterim her gönül benim aşkımla dolsun,
Seven erkek aşık değil, aşkın esiri olsun.
Issız bir karanlık, sisli bir durgunluk benliğimi sarıyor.
Bir umutla yaşıyorum.
Kalbimin adamı çiftçi Enkimdu da olamaz.
Benim aşkım korkaklara yem olamaz, toprakla, servetle alınmaz.
Ama kahraman Dumuzi, sal ve dürüsttür ve doğa insanıdır.
"Evlenelim, mutlu bir yuva kuralım", dedi.
Kalbimi ateşledi, hem gönülden seviyor.
Ne hoş söyledi, sevdim onu.

Anneciğim, çoban Dumuzi aşıkmiş bana, ondan hoşlanıyorum.
Etena'yı hatırlattı, bin beş yüz altmış yıl Kral oldu.

İyi kalpli Etana!
Çoban onun ta kendisi.
Keşke Sümer Kralları birleşselerdi,
Sümer devlet olur, sonuna dek ebedileşirdi!

Dumuzi

Bunu ben yapacağım, İnanna Evlenelim sevgiyle,
Sümer'i güçlü devlet yapacağım.
Aşkımızın ve bileğimin gücüyle!

(Utu girer.)

Ningale

Pek doğru, bunu Dumuzi yapacaktır.
Haydi Utu, seslen, tüm saray gelsin!

(Enkimdu, Kral oğulları, askerler, saray insanları ve herkes gelir.)

İnanna

Kocamı açıklıyorum, duysun el, oba bilsin.

12.Ariyoso

İnanna

Uzak elden, krallıktan geldiniz, savaşa katıldınız.
Büyük bir ordu, bir yığın insan.
Aşkımın yolunda oldunuz kurban.
Benim aşkım her gölgeye gülümseyen güneş değil,
Benim aşkım krallığa neşe serpen ateş de değil.
Benim aşkım kalbimin tek sevdiği, kahraman Dumuzi'ye...

(Sarayda telaş başlar. Utu kılıcı getirir, kadınlar kral elbisesini getirir ve giydirirler. Çiçekler atılır. Kızlar etrafında dans ederler, aynı zamanda damat adayları şarkı söylerler.)

13.Quartet

Agate

Bir melektir İnanna!

Lagaş

Bizi mahvetmekti niyetiniz, bizi mahvetmekti!

Enkimdu

Rezil oldum, tahıl verdim, servet verdim, yine sevilmedim.

Utu

Yiyin için yiğitler, ne olur mutlu olun.

Agate

Beni mahvetmekti niyetiniz!
Yaşadım bir hayale aldanarak.
Bir melektir İnanna.

Lagaş

Bir melektir İnanna,
Okunur gözlerinde aşk, yaşa İnanna.

Enkimdu

Beni mahvetmekti niyetiniz, beni mahvetmekti. Mahvetmekti!

Utu

Evlenmek için İnanna karar verir. Kendisi karar verir.

(Her ikisinin sıra ile elbisesi değiştirilir. Düğün hazırlıkları başlar.)

14.Ariyoso

Dumuzi

Mert oğluyum Sümerler 'in!

Yar yolunda savaş etsem duymazsan, duy.
Sümerler 'in mert oğluyum,
Sümerler' de kral benim hey, ya ölürüm, ya seninle ebediyim.

15.Düet

İnanna

Sen ey yüce efendim, güçlü kocam Dumuzi.

Dumuzi

Ah İnanna! Yanakların lale, canım kurban yar sana,
Sen de yan benim yandığım ateşe, sevgilim İnanna!

İnanna

Yanarım kalbimin aşkıyla, kocam Dumuzi.

Dumuzi

Bal yerine zehir versen içerim inan, İnanna!

İnanna

Ah, Dumuzi! Ah, sevgilim!

Dumuzi

Tut kolumdan çıkar hoş bir saraya sen, sevgilim.
Ya başımı kes, kanım aksın deryaya, sevgilim.

İnanna

- Geceleri hünerinden, düşmanı yendiğinden konuş, aşkımın tanrısısın.
Mutlu hayat ve dopdolu aşk ver bana.

Dumuzi

Adın kalsın Uruk'ta, ya sev beni, canım eşim, İnanna.

(Ningale kendi kendine konuşur.)

Ningale

Ereşkigal, gül yavrum, keşke bu mutlu günü görmüş olsaydın.

Tüm Koro

Kraliçemiz İnanna, Kralımız Dumuzi, çok yaşa, bin yaşa, hep yaşa!
Kraliçemiz İnanna, Kralımız Dumuzi, bin yaşa, çok yaşa, hep yaşa! Yaşa!

(Müzik deniz dalgaları gibi coşar, taşar... Işıklar yüksek parlar, gökte acayip ışık dalgaları gezer, efektler ve İnanna aniden yok olur... Sahnede panik yaşanır. Dumuzi, Utu, Ningale telaşla sağa sola koşarlar, insanlar ağlamaktadır.)

16.Arya

Ningale

Ah, Tanrım, neden? Nasıl kıydın?
İkinci yavrumu da alıp götürdün?
Cellat namert, Parsedun ve onun kirli eliyle,
İhtiyar hayatım hazana döndü.
Dünya gözlerimde zindana döndü.
Dert alıp sağımı, ölüm solumu,
Yaptığım iyiliğin cevabı bu mu?
Ey yüce Tanrım, büyük efendimiz,
Kızımın, mutlu gününü zehir ettiler.
Ah, Parsedun, tatlı akan suların yerine zehir aksın.
Sarayların yerle bir olsun.
Ey yüce Tanrım, duy sesimi, İnanna'ma yardımcı ol.
(Utu annesine yaklaşır, onu sakinleştirmeye çalışır.)

17.Sekstet

Utu

Ey Bel baba! Bütün Ülkelerin Tanrısı,
Hayatımıza yön veren sensin, sensin.
Kardeşim İnanna'ya yardımcı ol.
Ne olur, ne olur, ne olur.

Dumuzi

Ey dizleri bükülmeyen, tanrılara yollar açan.
Dünyada ismini duyan, başını eğer, diz çöker.
Geri ver İnanna'mı.

Ningale

Ey Nannar Baba, Nannar Baba! Tanrıların en yücesi.
Kurtar İnanna'mı, kurtar!

Lagaş

Hey! Yok kimseden korkumuz, hey parlasın kılıçlar,
Hey parlasın kılıçlar.

Agate

Burda kalmak hata olur, hata olur. Hemen buradan gidelim.

Enkimdu

Dost kral oğulları hincını düşmandan alır, düşmandan alır.
(Dumuzi, Utu'nun gitmesine engel olur.)

18.Sekstet

Dumuzi

Sen dur, Gidemezsin, sarayı terk edemezsin.

Ah, alçak Parsedun, bekle, geliyorum, geliyorum.

Utu

Kahraman Dumuzi, yolun hep açık olsun.

Agate

Burda kalmak hata olur. Hemen gidelim.

Enkimdu

Dost kral oğulları hincını düşmandan alır.

Lagaş

Hey! Yok kimseden korkumuz, hey parlasın kılıçlar.

Asur

Ben de sizinle geliyorum.

Tüm Koro

Kim yücedir göklerde? Sen, yalnız sen.

Kim yücedir dünyada? Sen, yalnız sen.

(Halk; kadın, çocuk, ihtiyar, Dumuzi'yi alkışla yola uğurlar.)

Koro (Yaşlılar Heyeti – Bas ve Bariton)

Haydi, git Dumuzi, kurtar İnanna'yı. (2 kez)

Ningale

Haydi, git damadım, haydi git, durma.

Ningale, Agate, Asur, Utu, Enkimdu, Lagaş, Tüm Koro

Git kahraman Dumuzi, yolun hep açık olsun.

Bu zor savaşında Tanrı seninle olsun.

İkinci Perde

1.Tablo

(Karanlıktır. Kocaman bir ağ vardır. Arkasında kuş kanatlı kızlar dans ederler. Fantastik ve romantik bir atmosfer vardır. Dumuzi izleri takip ederek, ilerlemek ister. Dumuzi tanrıdan yardım ister.)

19.Ariyoso

Dumuzi

Gözü yaşlı sevgilim karanlıkta.

Ey yaratan, bana güç ver, savaşayım Parsedun'la.

Gece gündüz yollardayım, korkmuyorum, hiç korkmuyorum.

Ya ölürüm, ya kurtarırım aşkı ben.
Ey yaratan, bana güç ver, savaşayım Parsedun'la.
Sabah akşam ben aşkı için ağlarım.
Dönebilsem ah, ben bu yoldan, hiç dönmem.
Yüreğim param parça olsa, savaşarak İnanna'mı kurtarırım ben.

(İlerlerken Sihirli Kadın yolunu keser. Ona karşı sert tepki gösterir.)

Ereşkigal (Sihirli Kadın)

Dur, ey delikanlı, dur. Nereye?
Buradan geçip gidemezsin, ölürsün,
Meleklerim hem gücüm hem silahımdır.

(Kuş kanatlı melekler her yandan ona saldırmak isterken, Dumuzi onları durdurur.)

Koro (Sihirli Kadın'ın Melekleri – Soprano ve Alto)

Melekleriz, biz güzeliz. Ereşkigal tanrımızdır.
Ağlayandır, sevinendir.
Hepimizin gücü, ordumuzun başıdır.
Parsedun'a düşmanız biz.
Onu yok etmek isteriz, onu yok etmek isteriz.

Dumuzi

Ben Dumuzi, Çoban Tanrısı, Sümer'denim.

20.Ariyoso

Dumuzi

Uzak yoldan geliyorum, çok dertliyim.
Aşk yoluna terk etmişim sarayımı, malımı.
Çekil git yolumdan, kılıcımınla alırım canını.

(Kılıcını çeker, kadının üzerine yürür.)

Ereşkigal (Sihirli Kadın)

Sus yeter, dur! İleri gitme!
O güzel canını sen kurban etme.
Anlat bana, nasıl oldu?
Kim kaçırdı sevgilini?

21.Ariyoso

Dumuzi

Kötü insan Parsedun, düğün günü, ansızın,
Sevgilimi alıp, götürdü
Ben günlerdir peşindeyim, sevgilimi bulmak için
Savaşacağım Parsedun'la

Ya ölürüm ya kurtarırım aşkımı ben.

(Melekler Dumuzi'nin üzerine atılmak isterler. Sihirli Kadın onları durdurur.)

22.Arya

Ereşkigal

Dine beni, ey delikanlı!

Ben de saray kızıydım, geldiğin ülkede.

Seviyordum bir genci, hem çok saf ve dürüsttü.

Bir parlak gecede hain Parsedun aldı götürdü beni.

Soktu bir kafese.

Kuş idim, uçamadım, sağa, sola koşamadım.

Sarsıldım, bağırdım.

Sonra gördüm başka bir alemdenim.

Bir yığın insan için eğlenceyim.

Ağladım, ah, ah, ağladım, ah, kalmadı halim.

Gelmedi sevgilim, peşimden hiç gelmedi, an, ah...

Sonra da bir ormana fırlattılar.

Geçti zaman, hıncımdan gaddar, ya cellat oldum.

Şimdi çılgın gibi her güler, her ağlarım

Siz de bir âşık olup ağlarsınız.

(Diz çöker, acı acı ağlar. Dumuzi kılıcını yerine koyar, ona yaklaşır. Fakat yüzü kapalı olduğundan kim olduğunu bilmez. Melekler Sihirli Kadın'ın acısını hafifletmek için onu kenara çekerler. Dumuzi ortada tek kalır.)

Ben neyim, yahut kimim, anlarsınız.

Meleklerim, açın yolu, geçsin kahraman.

Sevmek, sevilme, aşk, vefa, ne hoş şey.

Git, o gaddar, hain Parsedun'un kalbini yar.

Unutma, bu savaşta hep yanında dostun var, dostun var.

Koro (Melekler-Soprano ve Alto)

Git o gaddar, hain Parsedun'un kalbini yar,

Unutma, bu savaşta hep yanında dostun var, dostun var.

(Dumuzi ilerler, yok olur. Arkalarından Kral oğulları ve Enkimdu girer.)

Ereşkigal

Hey, durun, nereye?

Buradan geçip gidemezsiniz, ölürsünüz.

23.Quartet

Agate, Asur, Enkimdu, Lagaş

Bu da kim? Haydi dostlar, bu da kim? Çekiyoruz kılıçları.

Bu ne cüret, bu ne cesaret,
Versin cevap, namussuz korkak, namussuz korkak.

(Melekler her yandan saldırır, yukarıdan ağ üzerlerine düşer, onlar ağ altında balık gibi çırpınırlar.)

Koro (Melekler-Soprano ve Alto)

Hain, gaddar, Parsedun yok kimseden korkumuz.
Düşmanları yok ederiz.
Rüşvet falan almayız.
Yakalarız, dinleriz,
Öldürürüz, ya keseriz.
Sevgililer dostumuzdur.
Açıktır yollar onlara, açıktır yollar onlara.

(Işık zayıflar, karanlık çöker, üç kral oğlunu ve Enkimdu'yu sürükleyip götürürler.)

2.Tablo

(Büyük tapınağın bodrum katı. Duvarlarda resimler vardır. Arkadan, yer altından bir kafes kalkar. Kafeste bir yatak vardır. İnanna uyumaktadır. Kızlar etrafında dans eder. Parsedun gelir, kızlar yok olur.)

24.Arya

Parsedun

Ha- hah, ha, ha... Ha- hah, ha, ha... Ha, ha- hah...
Ha- hah, ha, ha... Ha- hah, ha, ha... Ha...Hey!
Ah, nasıl da sessiz uyuyor, İnanna, hah, ha...
Aç gözünü, uyan, ey sevgilim, uyan, uyan.
Uykunu pek çok bekledim, İnanna, inan.
Uyan, hah, ha...
Benimsin ebedi, seni kaçırmalıydım,
Suçumu affet, affet, affet.
Uyan, dinle kalbimin sesini, sevdim seni ben ah, İnanna.
Derdime, ateşime, aşkıma derman olmadın.
Kendimi yaktım aşkım uğruna,
Ben yanarken aşkımla, sen, Dumuzi'yi seçtin, neden?
Benimsin, eşim ol.
Söyle, kiminsin?

İNanna

Söyle, bu cesaret, bu hakaret neden?
Ben kahraman çobanın aşkıyla yaşıyorum,
Sevmem Dumuzi 'den başkasını.
Onu ararım, aşkı için gece gündüz ağlarım ah, ağlarım, ah, ah.

(İnanna kapıların arasından koşar, yolu bulamaz. Her kapıdan bir adam çıkar karşısına, korkar, geri kafesine döner.)

Peki, söyle, sen kimsin? Adın ne?

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha ben kimim?
Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?
Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?
Ben kimim?

25.Ariyoso

Parsedun

Bütün ağlayan gözler, yaralı gönüller,
İzdiraplar, acılar, hep benim sayemde,
Huzur bulurlar.

(Burada kızlar onun ceketini çıkarır, Parsedun beyaz gömlekle kalır.)

Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim.
Ha- hah, ha, hah, ha, ben Parsedun!
Ha- hah, ha, hah, ha, ben Parsedun!

26.Ariyoso

Parsedun

Bir düğün zehir oluyorsa,
Bir ülke kralsız kalıyorsa,
Sevgililer birbirlerinden ayrılıyorsa, sebep benim!
Fakat, seni seviyorum ben, İnanna.

Kocan öldü, yalnız bıraktı seni,
O öldü, ben kaldım, geceleri benimsin.
Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?
Ha- hah, ha, hah, ha, ben Parsedun!
Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?
Ha- hah, ha, hah, ha, ben Parsedun!
Ben Parsedun! Hah ha!

(Parsedun kahaahalarla güler, uzaklaşır. Sesi göklerden, uzaklardan işitilir.)

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Sizi ateşli bir aşkla seviyor.
İnan, İnanna, çok seviyor.
Sönmez bir aşkla size çok kavuşmak istiyor.

İnanna

Ne diyor bu hain adam, ne diyor? Dumuzi ölmüş mü?

Cariye Kız

Hep yalan söyler.

Tatlı tatlı konuşur, sana sahip olur.

Bizim gibi kendi kadını yapar.

Dinle, kardeşim; o sana sahip olmak istiyor.

Sakin aldanma. Aman Tanrım, geliyor!

(İnanna bu sözlerden sonra kaçmaya çalışır, yine kapılardan geçer, adamlarla karşı karşıya gelir, kafesine döner. Parsedun ona yaklaşır, İnanna onu reddeder. Parsedun bağırır, ona tepki gösterir.)

Parsedun

Rakkaseler gelsin!

Hah, ha!

(Önce esir cariye kızları, sonra da ritmik, coşkulu dansla ölümler dans eder.)

Çal, haydi çal, çal durma,

Vur patlasın, çal oynasın, İnanna darılmasın.

Çal sızlayıp çaya dönsün İnanna'nın göz yaşları.

Çal kızlar oynasın, meclis neşelensin,

Çal, ölümler de raksa gelsin.

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Çal, haydi çal, çal durma,

Vur patlasın, çal oynasın, İnanna darılmasın.

Çal, sızlayıp, çaya dönsün İnanna'nın göz yaşları.

Çal, kızlar oynasın, meclis neşelensin,

Çal, ölümler de raksa gelsin.

İskeletler (Ölümler Dansı)

Parsedun

Ağla, göz yaşların aksın dursun,

Ağla, feryadını duysun dağ.

Ağla göz yaşların aksın dursun,

Ağla, feryadını duysun dağ taş.

O güzel tatlı sesin ta güneşe yükselsin.

Öyle haykır ki, titresin yer gök!

Ağlamaktan ne çıkar sanki, İnanna!

O güzel, tatlı sesin ta güneşe yükselsin.

Ağla, ağla da yer gök inlesin!

İnanna

Hain! Bu ne cesaret?

Parsedun

Ağlamaktan ne çıkar sanki, İnanna
Karim ol, sev beni, aşkım.

İnanna

Ah hain, asla! Asla!

Parsedun

Yok kurtuluşun, seveceksin beni sen!
Ya benimsin, ya ölürsün, bunu bil.
Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Ha, hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun! Parsedun!

Parsedun

Ha, hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Ha, hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha, ben kimim?

Koro

Parsedun!

Parsedun

Hah, ha!

(Parsedun yok olur. Cariye kız gelir, etrafa bakar. Kimse yoktur. Acı öyküsüne başlar. İnanna ona yaklaşır.)

27.Arya**Cariye Kız**

Ah, aman, aman, aman.

Ben genç bir kızım, gündüz çiçekler,

Gece yıldızlar, karlı dağlar benim,

Bensiz çiçekler açmazdı, bir zaman.

Aman, bir çoban sevdim, dağ başında

Kader ayırdı, aldı götürdü.

Parsedun'un acı, ruhsuz kafesine bıraktı.

Ah, a, ah, a, ah, a,

Aç kurt gibi vücudumu sardı okşadı,

Sabah akşam, sabah akşam...

Hah, ha, hah, ha.

Umutlarım, hayallerim yok oldu...

Ah, hah.

Ah sevgilim kaldı dağda, ormanda.

Şimdi bensiz yaşar, ırmak gibi coşar.

Ah hah, ah hah.

(İnanna kızını okşar sakinleştirir. Parsedun'u görür. Derhal kafese girer. Oradan ona nefretle bakar.)

İnanna

Hayır, hayır, bu olamaz!

Yasayamam bu hayatı.

Kocam yalnız Dumuzi'dir!

Onsuz yaşayamam ben.

Koro (Parsedun'un Adamları Tenor ve Bas)

Gelen var! Gelen var!

Parsedun

Hadi, alın götürün, güzelliği karanlıkta yok olsun

Bir gün seni de yaparım kendime köle.

Koro (Parsedun'un Adamları- Tenor ve Bas)

Olamaz derdine kimseden imdat.
Olamaz derdine kimseden imdat.
Olamaz derdine kimseden imdat.
Olamaz derdine kimseden imdat.
Kimseden imdat.

(Parsedun'un adamları kenara çekilir. Dumuzi içeri girer, ona şüpheyle bakarlar.)

Parsedun

Söyle, kimsin?
Neden buraya geldin?

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Haydi, konuş?

Parsedun

Ne hoş tesadüf bu. Hah, ha!
Neden buradasın?

Dumuzi

Ben Dumuzi. Çoban Tanrısı!
Sümer'denim. Seni öldürmeye,
Sevgili eşim, İnanna'yı almaya geldim.
Emret, cehennemler açılsın,
Sevgilim İnanna yanıma gelsin.

(Parsedun kahkahalarla güler. Sağa sola yürür. Dumuzi'ye bakar.)

Parsedun

Sevgili İnanna, hah, hal
Ha- hah, ha, hah, ha- hah, ha, hah!
Yaşamak istiyorsan, çarpış,
Haydi şimdi, vuruş, ya öldür, ya da sen öl.
İnanna'nın aşkı için.

(Parsedun kılıcını çeker. Dumuzi'ye saldırır, vuruşurlar.)

Kapatın tüm kapıları, kilitleyin derhal!
Çoban kanı sarayı kirletmesin.
Neden bu dönülmez ülkeye geldin?

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Kapatın tüm kapıları, kilitleyin, derhâl

Parsedun

Demek İnanna'yı almak için geldin?

Vuruş, haydi!
Ben ölürsem, sen de götürürsün.
Sen ölürsen, İnanna burada kalır, eşim olur.

Koro (Parsedun'un Adamları- Tenor ve Bas)

Sen ölürsen İnanna burada kalır.
Eşi olur, hah, ha, hah, ha.

(Vuruşurlar. Dumuzi ani darbeden yere düşer, kalkar. Parsedun zafer kazanmış gibi sevinir.)

28.Ariyoso

Dumuzi

Ah! Ey büyük Tanrım! Ey büyük yaratan
İnanna ruhum, onu benden ayırma.
Düşman beni tuzağa düşürürken
Tanrım, neden sen engel olmuyorsun?
Ayırdın karımı benden sakın övünme sen.
Tanrım, adalet! O ölsün, tüm insanlık
Bu hainden kurtulsun.

(Yeniden vuruşurlar. Kılıçlar göklerde parlar. Bu sefer Parsedun darbe alır.)

Parsedun

Ah, darbe aldım!
Kalmadı bende güç.
Kurtulup gidemezsin,
İnanna'yı ebedi göremezsin.

Dumuzi

Alçak, rezil, al sana, cellat, öl vicdansız.
Öl de, adın topraklardan ebediyen silinsin.

Parsedun

Hah, ha!
Hazır olun, ölülerim! Hah, ha!
Çobanı öldürün, parçalayın,
İnanna'nın kafesinin önüne atın, hah- ha, hah- ha, hah,
Hah, hah, ha!

(Dumuzi'nin üzerine her yandan dökülürler. Arkadan sihirli kadın ve melekler Parsedun ve ölülerine saldırırlar. Parsedun'u yakalar, yere serer. Fakat aniden göklere yükselir ve gözlerinden ışık saçar.)

Dumuzi

Dur, nereye?

Hain alçak, in aşağı, vuruşalım erkekçe.
Ne de korkakmışsın.
Ey Parsedun! Ey neredesin?

(Parsedun'un sesi göklerden işitilir.)

Parsedun

Ben göklerdeyim, ya yerdeyim.
Nerde düğün, mutlu hayat, ordayım.
Nerde keder, nerde acı, ordayım.
Sen orda kal, aptal Çoban,
İnanna'yı bul da, göreyim!
Hah, ha, ha,
Güzel yüzünü mezarında görürsün.
Hah, ha, hah, ha, hah, ha, hah, ha,
Hah, ha, hah, ha, hah, ha, hah, ha, hah, ha, ha!

(Sihirli Kadın Dumuzi'ye merakla yaklaşır ve sorar.)

Ereşkigal

İnanna? Yoksa kardeşim mi?
Hain iblis onu da mı kaçırdı?
Bu mezara getirdi?

Dumuzi

Evet, düğün günü sevgilimi kaçırdı.
Şimdi nerede? Hey, İnanna neredesin?

Ereşkigal

Dur sen, delikanlı, meraklanma,
Biz beraberiz. Nerede olsa İnanna'yı buluruz biz.
Bu soylular karşı koymak istediler.
Kılıç çekip savaştılar, esir aldık onları biz.

(Melekler ağ içinde üç kral oğlu ve Enkimdu'yu getirir. Silahlar yoktur. Üzgün halde sert hareketlerle sahneye getirilirler.)

29.Quartet

Agate, Asur, Enkimdu, Lagaş

Düşman gördük sizleri biz. Kılıç çektik.
Vuruşalım birlikte. Bir olsun kılıçlar.

Dumuzi

Bunlar dostlarımız. Yok kimseden korkuları.

Ereşkigal

Bırakın yiğitleri. Katılsın bizlere.

(Melekler soyluların kılıçlarını getirir. Onlara teslim eder. Hepsi kılıçlarını çeker, birleşirler.)

Agate, Asur, Enkimdu, Lagaş

Hey parlasın kılıçlar,
Görölsün bizde de güç var,
Hazır olun arkadaşlar,
Yok kimseden korkumuz,
İnanna'yı kurtarmaya gidiyoruz.

(Cariye kız gelir, onlara İnanna'nın yerini gösterir.)

Cariye Kız

İnanna'yı yeraltında, karanlığa götürdüler.
Kaldırın siz şu duvarı, yol buradandır.
Çabuk olun. Haydi!

(Resimler ve arka duvar kalkar. Sonra İnanna'nın kafesi yeraltından kalkar. Dumuzi kafese doğru gider. Fakat anahtar yoktur. Cariye kız yardım eder. Bu buluşmayı, herkes sevinçle izler.)

30.Düet

Dumuzi

Ah, sevgili eşim, İnanna.

İnanna

Ah, sevgili kocam, Dumuzi,
Yalvarırım, sarıl, öp beni.

Dumuzi

Hayatım, canım, İnanna.

İnanna

Okşa beni. Ballar balı, tat veren sevgili kocam Dumuzi.

Dumuzi

Senin gibi güzel yoktur cihanda.

İnanna

Al götür beni sevgilim, al götür.

Dumuzi

Kıymetlisin gözümde, hem de canımdan

Güzellerden güzelsin, ey İnanna.
Toprağa girerim senin sevginle
Aşkınla ölüürüm ebediyen ben!

İnanna

Ah Dumuzi sevgilim, ah!

Üçüncü Perde

(Perde açılır, İnanna ile Dumuzi gelir, halk her iki yandan onları çiçeklerle karşılar.
Sihirli Kadın, Enkimdu ve Kral Oğullar da birlikte gelirler.)

Tüm Koro

Kahraman Dumuzi kurtardı, İnanna'yı, çok yaşa!
Bin yaşa, yaşa, yaşa Dumuzi!
Kraliçemiz döndü saraya,
Çok yaşa, bin yaşa, yaşa, yaşa İnanna!
Sümer'in mert oğluna selam olsun, selam olsun!
Kraliçemiz İnanna'ya selam olsun, selam olsun!
Selam, selam, selam...

Ningale

Ah, Tanrım!
Sağ salim döndü kızım, İnanna!
Sağ ol damadım Dumuzi, bin yaşa, çok yaşa!

Utu

Dumuzi büyük kahramandır, egemendir.
Yok etti düşmanı, mutlu etti İnanna'yı.

İnanna

Ey büyük Sümer halkım!
Yeni bir hakan geliyor.
Bayram edecek halk.
Mutluluk içinde yaşayacaklar.

Tüm Koro

Sümer'e bir hakan geliyor.

(Geleneksel taç giyme merasimi; İnanna tacı Dumuzi'nin başına koyar.)

İnanna

Ordular güçlenecek.
Bu hakan, çok sevdiğim insan,
Kocam Dumuzi'dir.
Benim kadar sevin onu.

Tenorlar ve Baslar

Kral Dumuzi çok yaşa, bin yaşa!

Sopranolar ve Altolar

Kraliçemiz İnanna, çok yaşa, bin yaşa!

İnanna

Sümer'in mert oğluna tacı veriyorum,
Onu Kral yapıyorum!

Tüm Koro

Kral Dumuzi, Kraliçe İnanna, çok yaşa, bin yaşa!
Yaşa, yaşa, yaşa!

(İnanna'ya gelinlik elbisesi getirilir. Dumuzi'ye kral elbisesi getirilir. Kral ve kraliçe halkı selamlar.)

Kral Dumuzi, Kraliçe İnanna, mutlu yaşa, mutlu yaşa!
Kral Dumuzi, Kraliçe İnanna, mutlu yaşa, mutlu yaşa, mutlu yaşa, mutlu yaşa!

31.Düet**Dumuzi**

Ah, özledim seni, İnanna!

İnanna

Ah, Dumuzi, seninle çıkalım dağlara, sevgilim.

Dumuzi

Ah, sen güzelliğinle dolup taşıyorsun.

İnanna

Büyük dağlar benim aşkıma eştir, inan.
Hani var ya, her gün doğar güneş arkasından,
Aşkım da böylece bu yandan güneşe der selam.

Dumuzi

Güzelsin, nurlusun, ah, yeryüzünde
Aşkınla esir ettin beni inan, İnanna.

İnanna

Güneş gibi hür yaşar aşkım dağda.
Ne hoş, ne hoş, o dağlarda sen ve ben varız.
Hadi, hadi, Dumuzi, seninle çıkalım bizi mutlu eden
Koca dağlara.

Dumuzi

Işıl ışıl bakışların yakıyor içimi.
Ruhum senden alır gün ışığını
Kalbim seninle yaşar, sen susunca ölür

(Ningale, kızı Ereşkigal'in orada olduğunu hisseder ve heyecanlanıp, bayılır ve yere düşer.)

32.Trio

İnanna, Dumuzi, Utu

Aman, anne, sana ne oldu bu mutlu günümüzde?

(Tüm saray hareketsiz olarak Ereşkigal'in acı öyküsünü dinler.)

33.Arya

Ereşkigal

Uyu kadın, uyu, dine acı öyküyü.
Bir gün çeşme başından gitti kızın, gitti ta uzaklara.
Gitti gelmez kafese, matem yağı sürdün üstüne.
Gittin çeşme başına, izini görmedin kızının.
Feryat ettin dağlara, çimenlere, aya, güneşe,
Uyu kadın, uyu, yüreğin acıyla doldu,
Çeşmenin kıyısında oturdun,
Göz yaşların akan sulara döndü.
Ah, sevgilim neden gelmedi?
Parsedun'un kafesine yem oldum.
Gece gündüz ağlar oldum, ah, ah!
Sevgilim yine gelmedi, ah, ah!
Hasta oldum, çuval gibi ormanlara atıldılar.

(Ningale ayılır ve sesin geldiği yöne şaşkınlıkla bakar.)

Ningale

Ah tanrım! Bu kızım Ereşkigal'in sesidir.

34.Düet

İnanna, Utu

Ah! Tanrım, bu olamaz! Kardeşim geri döndü.

Dumuzi

Sar kalpli, cesur bir kahramandır.
Nur çiçeği dostum, hayatımı kurtardı.

Ningale

Aç, aç yüzünü, zavallı yavrum, aç, aç!
Aman Tanrım!

(Ningale Ereşkigal'in yaralı yüzünü açar. Hayretle yüzündeki kılıç yarasını görür.)

Tüm Koro

Hain, cellat, katil Parsedun!

Ningale

İnsan bu melek yüze hiç böyle kıyar mı?

Ereşkigal

Doğurdu annem beni uğursuz bir günde.
İblis ile Tanrı'nın buluştuğu bir günde.
Yaralı kalbime yara vurma anneciğim.

35.Ariyoso**İnanna**

Tanrım ben mutluyum, sevgili kardeşim geldi.
Kucakla beni canım kardeşim, acılar sarıyor içimi.
Zavallı kardeşim Ereşkigal, senin güzelliğini yok etmek istediler.
Haydi gel, kucakla beni canım ablam, seviyorum seni.

36.Ariyoso**Utu**

Ah, kardeşim, bu ızdırabı nasıl çektin?
Güzelliğini silmek istediler.
Hain, cellat katil Parsedun!
Korkak, şerefsiz, aşağı in de gel,
Gücün varsa erkekçe dövüşelim.

37.Ariyoso**Ereşkigal**

İşte geldim annemin kapısına,
Sizleri gördüm, Utu, İnanna.
Ah, anneciğim, çok mutluyum, çok mutluyum ben.
Damadımız Dumuzi krallığa çok yakışıyor.
Sizden hiç ayrılmam artık ben.

(Sahne arkasında telaş vardır ve haberci de telaşla içeri girer.)

Haberci (Asker)

Sevgili Kral!

Elamlılar Sümer'i almak için, yolları kesmişler.
Martular da onlara karışmış! Savaş başlamış.
Tapınaklar birer birer yok edilmiş.

(Dumuzi mektubu alır, okur, telaşla sağa sola koşar.)

Dumuzi

Ur'a gelen bütün yolları düşmanlar kesmiş.
Şehirden kimse çıkamıyormuş.
Nippur ile Ur arasındaki yollar tutulmuş.

Tüm Koro

Martular'a, Elamlılar' a lanet.
Lanet, lanet, lanet olsun.
Ne yaptık biz onlara?
Martular'a, Elamlılar'a lanet.
Lanet, lanet, lanet olsun.

(Ülkenin saygın yaşlı kişileri içeri girer.)

Bilge Kişiler (Baritonlar ve Baslar)

Elam'lılar şehrin duvarlarını yıkıp, içeri dolmuşlar.
Tapınakları, kutsal kentleri yakıp, yok etmişler.
Kuzeyde yaşayan Asurlular, Nippur'a saldırmışlar.
Yok etmişler, saldırmışlar, yok etmişler.
Yok etmişler, yok etmişler, yok etmişler.

(Asur sinirli bir şekilde ileri çıkar.)

Asur

Bu olamaz, buna izin vermeyiz.
Kuzeyliler bunu yapmazlar, hiç yapmazlar.

Utu

Gelin dost olalım, kardeş olalım, birleşelim, hep beraber vuruşalım!

38.Trio

Agate, Enkimdu, Lagaş

Her zaman beklenen oyun,
Sizinkiler çalar, yakar, yıkar.
Bizinkiler tahıl için saldırır.
Sümer'in başı dertte.

(Agate öne çıkar, kılıç çekip Asur'la vuruşurlar.)

Asur

Ne cüret bu? Hazır ol, hiç şaşırma.
Küstah insanlar ansızın diz çökerler.
Güçlüler önünde esir düşerler.

Utu

Durun, yeter! Ne olmuş size?
Düşman her taraftan saldırdı bize.
Bunca kin, bunca nefret niçin?
Durun. Düşünelim! Beraber savaşalım.

39.Kuartet

Agate, Asur, Enkimdu, Lagaş

Evet, biz de varız. Nippur'u, Ur'u biz alırız.
Biz geldik, çiğnenmesin yurdumuz.
Kardeş olalım, barış olsun yurdumuzda.

Tenorlar ve Baslar

Elamlılar olsun ya da Martular,
Her kim yan bakarsa Sümer halkına,
Yıldırımlar patlayacak başında.
Kalacak adları mezar taşında.

İnanna

Yüce kahraman Dumuzi'nin başına
Gönülden bir sevgiyle içten bir taş koydum.
Kral yaptım Sümer'e.

Tüm Koro

Kahraman Dumuzi, çok yaşa, bin yaşa!

İnanna

Yiğittir, kudretlidir, egemendir o.
Birleşin onunla, Asur, Lagaş, Agate,
Yenin düşmanı, kurtarın ülkeyi.

(Parsedun içeriye girer. Arkadan ışıklar yükselir. Yıldırım gibi İnanna'nın Üzerinde patlar ve İnanna Dumuzi'nin dizleri üzerine düşer.)

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha ben kimim?

Koro (Parsedun'un Adamları -Tenor ve Bas)

Parsedun!

Parsedun

Ha, hah, ha, hah, ha ben kimim?

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Parsedun!

Parsedun

Ha- hah, ha, hah, ha - hah, ha, hah, ha - hah, ha, hah, hal

Koro (Parsedun'un Adamları-Tenor ve Bas)

Parsedun!

40.Ariyoso**İnanna**

Ah, birleşin, düşmanı yenin, ülkeyi kurtarın.
Aşkım kocam, seni seviyorum, ah... Ölüyorum.

Dumuzi

Ah, İnanna.

(Dumuzi şaşkın halde geriye gitmek ister. Fakat halk ondan ülkeyi kurtarmasını ister.
Çünkü savaş her yeri sarmıştır.)

41.Trio**Ningale**

Gitti, uçtu, gitti. Soldu gülüm.
Yas bağladı burası.

Utu

Ah kardeşim!
Taş yürekli canavarın pençesine düştü.

Ereškigal

Ah, zavallı kardeşim, uçtu gitti.

42.Ariyoso**Dumuzi**

İntikam, intikam isterim.
İntikam! Su batan güneşten,
Gökten insanlığa düşman ne varsa,
Hepsinden intikam isterim!
İntikam, intikam!

(Askerlerin bakışları ona "yardım et" diyor. Dumuzi daha da coşar. Dumuzi halkın arasına dalar, onları diner.)

Koro (Bilge Kişiler-Baritonlar ve Baslar)

Elamlılar, Martular, Sümer'i aldılar.
Nippur ve Ur yıkıldı. İnsanlar evsiz kaldı.
Sokaklarda kan dereler gibi akıyor.
Büyük Sümer devleti acılar yaşıyor.
Acılar yaşıyor!

43.Ariyoso

Dumuzi

Ey, ey Ulu Tanrım!
İntikam, intikam, intikam isterim.
Yardım elini ver bana, intikam!
İçim yanıyor, ülkemi felaket sarmış.
Büyük Sümer devleti acılar yaşıyor.
İntikam, intikam, isterim.
İnanna'nın ruhu için, o birleşelim diyor,
Hep beraber Sümer devletini güçlü, özgür yapalım.
Ey Sümer kralları, İnanna'nın son sözlerini duydunuz.
Bırakın kini, düşmanlığı, birleşelim.
Büyük Sümer'i kurtaralım, ebediyen düşmandan.

44.Okstet

Dumuzi

Tanrım! Ülke baştan başa alev alev yanıyor.
Göz yaşları, matem, keder, kasvet çökmüş yüreğime!

Utu

Şahit olun, kirli eller kardeşimi aldı, götürdü.
Onun ruhu bize birleşsin, savaşın diyor.

Ereşkigal

Parsedun, ah Parsedun! Canavar, zalim, nasıl kıydın ona?
Bekle hain, öleceksin. Bu kan yerde kalmaz.

Enkimdu

Birleşelim, hep beraber olalım, savaşalım.
Sümer devletini güçlü, özgür yapalım.

Lagaş

Birleşelim, hep beraber olalım, savaşalım.
Sümer devletini güçlü, özgür yapalım.

Ningale

Gitti, uçtu, ıssız kaldı yuvası.

Gitti, soldu gülüm, yas bağladı burası.

Agate

Bir olalım, savaşalım.

Sümer devletini güçlü, özgür yapalım.

Asur

Bir olalım, savaşalım.

Sümer devletini güçlü, özgür yapalım.

Ereşkigal, Ningale, Dumuzi, Agate, Asur, Utu, Enkimdu, Lagaş ve Tüm Koro

Bırakalım nefret ve düşmanlığı, birleşelim.

Hep beraber büyük Sümer'i ebediyen kurtaralım düşmandan.

(Dumuzi geri döner, kılıcını alır. Halk ikiye ayrılır. Önce bayraklar ve Dumuzi, daha sonra da askerler onun peşinden savaşa giderler. Halk da onlar alkışlar, çiçekler atar.)